

Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Dyscyplina: Sztuki Projektowe

Praca Doktorska

**Zmiana właściwości fizycznych i estetycznych tkanin w wyniku zastosowania
nowych technik dekoracyjnych.
Zestaw obiektów do aranżacji wnętrza.**

Autor: Wiktoria Wróblewska

Promotor: prof. Włodzimierz Cygan

Łódź 2018

Spis treści

WSTĘP	3
CELE I ZAŁOŻENIA	3
<i>Cel pierwszy</i>	<i>3</i>
<i>Cel drugi.....</i>	<i>4</i>
<i>Cel trzeci</i>	<i>4</i>
ROZDZIAŁ 1. ŹRÓDŁO POMYSŁU	5
1.1. WYBRANE PRZYKŁADY PRZEDSTAWIANIA TKANINY W RZEŹBIE	5
1.2. MIĘDZY SZTUKĄ A DESIGNEM	10
1.3. ZAKRES BADANIA	18
ROZDZIAŁ 2. PROJEKT.....	30
2.1. ZMIANA WŁAŚCIWOŚCI ESTETYCZNYCH	30
2.2. ZMIANA WŁAŚCIWOŚCI FIZYCZNYCH	32
ROZDZIAŁ 3. OPIS KOLEKCJI	35
3.1. POSZUKIWANIE FORMY	35
<i>Geometria kontra organiczność</i>	<i>35</i>
<i>Tworzywo</i>	<i>36</i>
3.2. TECHNIKA	37
<i>Utwardzanie i apretura tkanin</i>	<i>37</i>
<i>Badanie</i>	<i>37</i>
<i>Technika druku rdzq.....</i>	<i>46</i>
3.3. OPIS KOLEKCJI.....	58
PRZYKŁADY ARANŻACJI OBIEKTÓW WE WNĘTRZU	75
ZAKOŃCZENIE.....	83
SPIS ILUSTRACJI.....	84
BIBLIOGRAFIA.....	87
KSIĄŻKI I ARTYKUŁY	87
STRONY INTERNETOWE	89

Wstęp

Temat niniejszej rozprawy doktorskiej został przeze mnie sformułowany w oparciu o moje ostatnie fascynacje związane z procesem utleniania stopów żelaza.

Moja twórczość jest wynikiem badań i obserwacji, a niekiedy hołdem składanym artystom i ich dziełom lub moją osobistą dyskusją z nimi. Nie inspiruję się bezpośrednio żadnym konkretnym artystą czy epoką, choć uważam, że duży wpływ na moją działalność miała twórczość Magdaleny Abakanowicz, surrealizm i aktualnie panująca moda na rdzę w architekturze i designie.

Rdza niesie z sobą niepowtarzalne i urzekające piękno, które zarazem jest nieoczywiste i niejednoznaczne. Ma w sobie zakodowane skojarzenia z czasem, przemijaniem, niszczeniem, rozkładem. Metal kojarzy się z ciężarem, twardością i niezniszczalnością. Niekiedy utożsamiamy go z czymś brutalnym, z przemocą czy wojną. Tkanina z kolei, kojarzy się z czymś przyjaznym, miękkim, ciepłym, otulającym i bezpiecznym. Te przeciwieństwa niezwykle mnie interesują, zarówno od strony praktyki artystycznej, jak i warstw znaczeniowych. W niniejszej pracy spróbuję połączyć te pozornie wykluczające się sposoby kojarzeń, przeprowadzić ich syntezę oraz złamać pewne kanony zakodowane w ludzkich umysłach.

Cele i założenia

Cel pierwszy

Moim głównym celem było stworzenie obiektów przestrzennych z utwardzonej tkaniny pokrytej rdzą. Obiekty te miały balansować na granicy użytkowości i unikatowości. Owe powłoki, puste w środku bryły, pozornie niemożliwe do wykonania za pomocą wiotkiej, lekkiej i delikatnej materii, jaką jest tkanina mogły powstać jedynie dzięki zmianie jej własności fizycznych – trwałemu usztywnieniu. Tkanina dająca poczucie przytulności, miękka w dotyku, otulająca została zmieniona w materię twardą, wytrzymałą, chropowatą, do złudzenia przypominającą ciężką metalową blachę. Optycznie zyskała na ciężarze, fizycznie zaś uzyskała stabilizację zapamiętanego udrapowania, w wyniku, czego początkowo miękkie rzeźby nabrały nowych cech o charakterze użytkowym.

Cel drugi

Pierwotny pomysł na ostateczną formę obiektów wciąż ewoluował podczas badań. W swoich wcześniejszych pracach zajmowałam się barwieniem tkanin za pomocą rudy żelaznej (tlenków żelaza), odbijałam na tkaninach wzory za pomocą rdzy. Proces ten był spontaniczny, a jego rezultaty – nieprzewidywalne. To właśnie ten brak kontroli nad procesem skłonił mnie do podjęcia dalszych badań i prób wypracowania techniki, która pozwoliłaby mi na stworzenie obiektu stabilnego, a zarazem zaskakująco nieoczywistego.

Cel trzeci

Świadomie zaczęłam zmieniać wartości estetyczne obiektów. W niektórych pracach dokonałam dekonstrukcji formy tak, aby pierwotnie czysta tkanina stała się na pozór nieestetyczną, skorodowaną powierzchnią. Celem takiego zabiegu jest iluzja, gra między tym co widzimy, co wiemy i wreszcie tym, czego doświadczamy.

Rozdział 1. Źródło pomysłu

„Wszystko, co możesz sobie wyobrazić jest realne.”¹Pablo Picasso

1.1. Wybrane przykłady przedstawiania tkaniny w rzeźbie

Istotnym warunkiem prześledzenia problemu obrazowania tkaniny jest obserwacja, w jaki sposób tkaninę przedstawiali rzeźbiarze na przestrzeni dziejów.

Duży wpływ na moje prace i myślenie o projektowaniu miała rzeźba i to, jak na przestrzeni wieków artyści rzeźbili tkaninę. Pokazywali oni tkaninę rzeźbiąc w twardych materiałach takich jak drewno czy kamień, jakby była ona lekka i miękka, nadawali jej życie.

Il. 1. Parteton, *Mojry*, czyli *Leto, Artemis i Afrodyta*, styl Mokrych szat, źródło: encyklopedia.pwn.pl [21.04.2018]

W starożytnej Grecji powstał tak zwany „Styl mokrych szat”. Na dekoracji rzeźbiarskiej z Partenonu, trzy postacie Mojr przykryte są draperią, która oblepia ciało ukazując je i wydobywając kształty.² Celem takiego zabiegu było podkreślenie tego, co znajduje się pod szatą, w tym wypadku ciała i jego proporcji.

¹ Pablo Picasso: *A Retrospective- The Museum of Modern Art*, New York

² Z. Sztetyłło, *Sztuka grecka*, w: *Sztuka świata*, t. 2, Warszawa 2002, s. 95

Il. 2. Autor nieznany, *"Piękna Madonna z Krużlowej"*, źródło: culture.pl/pl/dzielo/madonna-z-kruzelowej [21.04.2018]

W średniowieczu Piękne Madonny gotyckiego stylu, zwanego „pięknym”, miały charakter liryczny. Pokazane były w kontrapoście, a ich zdobne szaty łagodnie i płynnie układały się w fałdy tworzące ozdobne kaskady.³ Celem takiego zabiegu była zdobność dzieła.

³ W. Sapalski, *O rzeźbie pięknej madonny z Krużlowej*, Warszawa 1987 s. 32-39

II. 3. Antonio Corradini , *Popiersie zakrytej kobiety*, źródło: <http://utw-art.blogspot.com> [21.04.2018]

Antonio Corradini - włoski rzeźbiarz z okresu rokoka, w swoich rzeźbach oddawał bardzo dużo detali. Tkaniny wyrzeźbione w marmurze sprawiały wrażenie zwiewnych i delikatnych, tworząc złudzenie niemal przezroczystych.

Il. 4. Igor Mitoraj, *Ecclise grande*, źródło: <http://culture.pl> [21.04.2018]

Prace Igora Mitoraja czerpią ze sztuki hellenistycznej. Tkanina u artysty ma funkcję dekoracyjną, jest dodatkiem metaforycznym. Splątane ciała i zakryte twarze przedstawione zostały niezwykle realistycznie.

II. 5. Magdalena Abakanowicz, *Niepoznani*, źródło: <http://culture.pl> [21.04.2018]

Prace Magdaleny Abakanowicz balansują na pograniczu rzeźby i tkaniny. W rzeźbie „Niepoznani” Artystka splata te dwa światy. Na żeliwnych postaciach wyraźnie widać załamania tkaniny. Wykonane są one z wysokiej jakości żeliwa, jednak widz ma wrażenie, że zostały ulepione z tkanin jutowych, tak jak w przypadku innych rzeźb autorki.

1.2. Między sztuką a designem

Śledząc trendy i nowości w świecie sztuki, architektury i designu zauważyłam, że obecnie wielu artystów i projektantów podejmuje próby wykorzystania zjawiska, jakim jest rdza. Można zaryzykować stwierdzenie, że rdza jest środkiem, przy pomocy którego można połączyć różne dyscypliny sztuki. Ja również staram się wszechstronnie podchodzić do tematu projektowania i sztuki, dlatego uważam, że rzeczy z duszą powinny być tworzone przez ludzi wrażliwych i kreatywnych.

W mojej pracy łączę różne dziedziny sztuki i designu. Tkanina unikatowa, rzeźba, projektowanie- w mojej opinii, stawianie wyraźnych granic pomiędzy tymi dziedzinami jest zbędne. Uważam, że dobry projekt powinien być artystyczny, a przedmioty na pozór unikatowe, wykonane ręcznie mogą stać się użyteczne. Próbowałam sobie odpowiedzieć na pytanie, czym jest sztuka a czym jest design.

Design, lub inaczej wzornictwo to termin odnoszący się do przedmiotu użytkowego, który ma być wytworzony wiele razy. W przeciwieństwie do sztuki, która jest w swej naturze unikatowa, w designie pojawiają się takie cechy jak ergonomia i funkcjonalność oraz powtarzalność. Design przedmiotów użytkowych, nie musi odwoływać się jedynie do ich użyteczności. Oczywiście, głównym celem przedmiotu użytkowego jest pełnienie danej funkcji, jednak nie zawsze musi być to cel jedyny i nadrzędny. Dobry design to połączenie walorów użytkowych i estetycznych. Użyteczność, która charakteryzuje design, nie jest jego jedyną wartością.

„Między sztuką a designem” to hasło przewodnie moich ostatnich prac projektowych, zarówno tych realizowanych w ramach pracy doktorskiej, jak i tych, które wykonuję w innych obszarach mojej działalności twórczej.

Pojęcie sztuki jest nieokreślone i bardzo rozmyte. Sztuką zaczęło być nazywane tak wiele dzieł, że nie sposób jej jednoznacznie zdefiniować. Cechy, których w ostatnich dziesięcioleciach nabrała sztuka to oryginalność, wywoływanie szoku czy posługiwanie się nowymi mediami. W swojej najczystszej formie sztuka ma wyrażać przeżycia, natomiast niemożliwość zdefiniowania przeżycia powoduje, że powiedzenie Donalda Judda, iż „*sztuką jest to, co się za sztukę uważa*” jest dzisiaj niezwykle trafne.⁴

⁴ J. Kosuth, Art after Philosophy, <http://www.ubu.com> [02.06.2017]

Za artystę, który doskonale połączył design ze sztuką uważam Yivesa Kleina, który wykonał serię trzech stołów kawowych o bardzo prostych, a zarazem eleganckich kształtach. W jednym ze stołów, w szklanym blacie zamknął swój ikoniczny kolor niebieski.⁵

W moich pracach staram się łączyć obie funkcje. Ostatnio wszystko, co tworzone ręcznie nabiera nowej jakości, zmienia się mentalność ludzi i chętnie przyjmują oni do swoich domów unikatowe przedmioty wytworzone ręką artysty.

⁵ Contemporary Art as Modern Luxury Furniture, <https://www.thepinnaclelist.com> [02.06.2017]

Il. 6. Marta Bakowski, „Ray lamp”, tkana lampa, www.dezeen.com [25.05.2018]

W dzisiejszych czasach u projektantów zaobserwować można nie tylko chęć eksplorowania innowacyjnych procesów produkcji, ale również pragnienie zapoznania się z tymi zapomnianymi. Metody produkcji, niegdyś ściśle związane wyłącznie z konkretną dziedziną, dopuszczają obecnie możliwość twórczego eksperymentowania. Używając metod stosowanych we włókiennictwie stworzyć można np. obiekty oświetleniowe. Z kolei stworzone za pomocą lejącego szkła meble, cechuje bogata gama kolorystyczna oraz warstwowość, które wizerunkiem zbliżają je do delikatnych tkanin oraz ozdobnego szkła. Nowoczesność technologiczna w tkaninach idzie w parze z innowacyjnymi rozwiązaniami w projektowaniu mebli.⁶

⁶„TEXTURA. A Polish touch” <http://culture.pl/pl/wydarzenie/textura-a-polish-touch-wystawa-polskiego-designu-w-londynie> [02.06.2017]

Il. 7. Oskar Zieta, *Krzeseł Chippensteel 0.5*, źródło; <http://design-spichlerz.pl> [21.04.2018]

Polski designer Oskar Zieta jest wynalazcą technologii FIDU ⁷, czyli technologii dmuchania blachy. Dzięki temu stworzył kolekcję krzeseł i taboretów. De facto, interesowało go pojęcie zmiany własności fizycznych i estetycznych przedmiotu. Efekt dmuchania blachy zamienia produkt w wizualnie i fizycznie dość lekki, zachowując przy tym jego funkcjonalność. Zaprojektowane przedmioty zbliżają się wyglądem bardziej do balonu nadmuchanego powietrzem, niż do twardych metalowych krzeseł czy taboretów.

⁷ I. Kozina, *Polski design*, 2015 s.189-191

W moich projektach nawiązuję do stylu industrialnego. Wywodzi się on ze Stanów Zjednoczonych, z lat 50 tych ubiegłego wieku, z czasów kryzysu finansowego i recesji. To właśnie wtedy na rynku nieruchomości pojawiło się wiele opustoszałych fabryk, które następnie zaczęły być zajmowane przez artystów. Pierwszy loft powstał na Manhattanie w byłych zakładach produkujących tkaniny, szkło i porcelanę. Pofabryczna hala latami stała pusta i dopiero w latach 60 stała się miejscem dla artystów, którzy zajęli ją i stworzyli pracownię, dom i galerię. W lofcie mieszkał też Andy Warhol – jego słynna „Fabryka” przez lata była centrum artystycznego życia Nowego Jorku. Wielkie powierzchnie, surowy wystrój, oryginalne, pofabryczne meble zdefiniowały styl, który obecnie nazywamy „industrialnym”.⁸

Wnętrza w stylu industrialnym są przede wszystkim przestronne. Wysokie sufity i duże powierzchnie występują razem z oszczędnym wykończeniem. Styl industrialny, nazywany też stylem loft, jest odmianą stylu nowoczesnego. W Polsce, w czasach Rzeczypospolitej Ludowej nie było pustych ani bankrutujących fabryk, dlatego też styl industrialny pojawił się u nas dopiero w latach 90 tych.

⁸ *Loft Design Ideas In Industrial Style*, <http://www.architectureartdesigns.com> [02.06.2017]

Il. 8. Rdza we wnętrzu, wnętrze typu loft, Nowy York, źródło: pinterest.com [21.04.2018]

W Polsce lofty nie są domeną artystów. Nowoczesne, industrialne wnętrza spodobały się przede wszystkim młodym, dobrze zarabiającym mieszkańcom dużych miast. W miastach takich jak Łódź, wiele pofabrycznych hal zostało z kolei przerobionych na ekskluzywne biura dla dużych, międzynarodowych firm, a także oryginalne mieszkania. Stal to bardzo ważny surowiec w stylu industrialnym. Zakłady przemysłowe pełne były stalowych słupów, odkrytych belek i kratownic. Pozostawienie tych elementów budowlanych i niezabudowywanie ich było wręcz koniecznością z ekonomicznego punktu widzenia.⁹

Istnieje wiele przykładów gdzie skorodowana stal (przeważnie Cor-Ten) została użyta w stylu

⁹ *7 Ways To Add Cool Industrial Style To Your Home*, <https://www.forbes.com/sites/houzz/2013/09/10/7-ways-to-add-cool-industrial-style-to-your-home/2/#2008682b214d> [02.09.2017]

industrialnym. W Polsce Cor - Ten jest używany do odważnych połączeń z cegłą, zwłaszcza w przypadku architektury fabrycznej czy rewitalizowanej. Przykładem mogą być chociażby odnowione ceglane lofty w Gliwicach, które wykończone zostały tym właśnie metalem.¹⁰

II. 9. Zardzewiałe Lobby Loftu u Scheiblera Łódź, źródło: fotografia własna.

Po rdzę równie chętnie sięgają architekci wewnątrz. Dostyc spektakularnym sposobem jej użycia w Łodzi są szafy w recepcji w Loftach u Scheiblera.

Cor - Ten to nie jedyny sposób na użycie rdzy we wnętrzach. Jest on wyjątkowym materiałem, idealnym do zastosowań zewnętrznych, jednak ma swoje wady. Przede wszystkim jest drogi i ciężki, przez co problematyczny w instalacji. Nie pasuje do lekkich konstrukcji.

W odpowiedzi na tego rodzaju zapotrzebowanie pojawiły się między innymi zardzewiałe tynki, farby imitujące rdzę, a nawet tapety pokryte rdzą.¹¹ Wszystkie te produkty mają swoje zastosowania, a co za tym idzie zalety i wady; wszystkie też bardzo dobrze odzwierciedlają piękno rdzy. Tak duża różnorodność metod wykorzystania rdzy w obszarze designu pokazuje, że istnieje

¹⁰ Unicorn Media, *Stal w kolorze rdzy podbija świat*, <http://otodom.pl/wiadomosci/architektura-i-ogrod/corten-stal-w-kolorze-rdzy-podbija-swiat-id1690.html> [07.09.2017]

¹¹ Rollrost, <http://www.ambientestones.ch/?id=rollrostrrollbeton#tab=tab1> [02.09.2017]

na nią rynek. Firmy inwestują pieniądze na badania, architekci coraz częściej i coraz śmielej jej używają. Moda na rdzę nie okazała się być „hitem jednego sezonu” i powoli znajduje swoje trwałe miejsce w powszechnej architekturze i świadomości. Sama zdecydowałam się umieścić swoje prace w przestrzeni loftu; moja sesja zdjęciowa została wykonana w Łódzkim zrewitalizowanym zespole fabrycznym Karola Scheiblera.

1.3. Zakres badania

Istotnym w mojej pracy jest prześledzenie symboliki i wspólnych relacji pojęciowych, jakie zachodzą między włóknem, metalem i rdzą. Jako obszar swoich rozważań wybrałam stół. Słownik pojęć poszerzyłam o tkaninę, koronki i złoto.

Proces projektowy rozpoczyna się od obserwacji natury, środowiska, w którym żyjemy. Projektowanie to często droga skojarzeń, wypadkowa naszych codziennych obserwacji. Ciągami skojarzeń w moim przypadku był stół nakrywany obrusem i sam obrus, który jest tkaniną. W swoich badaniach postanowiłam prześledzić tę relację, jak i jej poszczególne elementy składowe. W końcowej fazie mojego projektu pozostaje już tylko tkanina, która pełni rolę stołu. Obrus przeistacza się w samowystarczalny twór, jakim jest stół.

Stół

*Tyle to trzeba było mozołu
Dla sporządzenia jednego stołu.¹²*

Stół - Julian Tuwim

Stół kojarzy nam się z czymś stabilnym, stałym, niezmiennym. Jest to jeden z najważniejszych mebli w naszych domach, a jego obecność jest tak oczywista, że często nawet nie zwracamy na niego uwagi. W cywilizacji zachodniej jest miejscem spotkań oraz symbolem domu i gościnności. Służy budowaniu relacji, rodzinności. Miejsce gości przy stole jest pochodną ich hierarchii w grupie biesiadników i pomaga zaproszonym gościom w odnalezieniu się. Stół nie służy jedynie do biesiadowania, definiuje on również przestrzeń w domu i organizuje życie. Stół w naszej kulturze ma być przede wszystkim duży i stabilny. Duży, aby pomieścić wszystkich gości, stabilny, ponieważ „stabilny stół to stabilne życie”.

Aleksander Bruckner, polski slawista, badacz kultury i literatury, w „Słowniku etymologicznym języka polskiego” definiuje stół, jako: „Prasłowo; Tak samo u wszystkich Słowian; znaczenie

¹² J. Tuwim, *Stół*, <http://wiersze.bfcior.pl/julian-tuwim> [20.04.2018]

pierwotne: ‘*stolica*’, ‘*tron*’. (...) Inni wywodzili *stół*, *Stuhl*, od *ścielenia*, bo pierwotny *stół*, to deseczka na ziemi *pościelona*’.¹³

Stół zajmuje również ważne miejsce w religii chrześcijańskiej. Według Ewangelii Św. Mateusza, to przy stole odbyła się ostatnia wieczerza, podczas której Jezus dzielił się chlebem i winem z uczniami. Dziś przy kościelnym stole – ołtarzu, odprawiana jest eucharystia.

Klasycznymi materiałami do wykonywania stołów jest drewno, szkło, stal, plastik, choć obecnie wielu artystów eksperymentuje z formą i materiałami. Do produkcji mebli używa się także materiałów nieoczywistych, takich jak karton¹⁴, czy konstrukcji z różnych przedmiotów, na przykład garnków¹⁵.

¹³ A. Bruckner, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków 1927, s. 517

¹⁴ M. Byars, *The best tables, chairs and lights*, s.107

¹⁵ *Ibidem* s.111

Il. 10. Stół z wykorzystaniem zardzewiałego metalu, źródło: pinterest.com [01.03.2018]

Powstają też stoły wykonane ze składników znalezionych na wysypiskach lub na śmietnikach. Obecne trendy na przywracanie blasku i nowego życia przedmiotom ze śmietnika, czy z wysypiska (up-cykling), zaowocowało wieloma interesującymi projektami stołów. Do wykonania niektórych z nich użyto między innymi sprężyn, spirali, łańcuchów. Kontekst użycia danego przedmiotu definiuje jego sens.

Tkanina

Tkanina otacza nas zewsząd, towarzyszy nam codziennie i w każdej sytuacji. Potrzebna jest, aby się ubrać, okryć, ogrzać czy zakryć. Towarzyszy nam na każdym etapie życia, gdy przychodzimy na świat i gdy umieramy.

Umiejętność tkania jest ponadczasowa i wspólna dla wszystkich rozwiniętych cywilizacji. Często traktowana jest w sposób mistyczny, szczególnie przy obrzędach religijnych, a także związanych ze śmiercią i koronacją władców oraz obchodzeniem świąt. Wykorzystywana jest również do tworzenia narzędzi pracy, na przykład sieci rybackich. Znalazła też zastosowanie w produkcji środków ochrony zdrowia, jak ubrania ochronne czy ognioodporne dla straży pożarnej.

Na przestrzeni wieków tkanina wyznaczała status społeczny i zamożność. Drogie kilimy i tapiserie były dostępne jedynie dla elity, odzież z cennych tkanin, jedynie dla najbogatszych.¹⁶ Z tkanin robione są też religijne nakrycia głowy takie jak turbany, jarmułki, hidżaby, chusty oraz welony.

*Bór nici wąskie palce i krosna wierności
oczekiwania ciemne flukta
więc przy mnie bądź pamięci krucha
udziel swej nieskończoności*

*Słabe światło sumienia stuk jednostajny
odmierza lata wyspy wieki
by wreszcie przenieść na brzeg niedaleki
czołno i wątek osnowy i całun¹⁷*

Zbigniew Herbert, Tkanina

Tkaninę możemy także rozpatrywać w sensie przenośnym, metaforycznym, w ujęciu filozoficznym. Tak jak pisze o niej Zbigniew Herbert. Określenie „Tkanina”, nie jest już dłużej traktowane wyłącznie, jako nazwa materiału. Bardzo często natomiast przywodzi ono na myśl

¹⁶ B. Gordon, *Textiles the whole story*, s. 16-58

¹⁷ Z. Herbert, *Tkanina*, <https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasika/41996-zbigniew-herbert-tkanina.html> [20.04.2018]

różnorodne wyobrażenia estetyczne. Tkanina potrafi być uznawana za dzieło sztuki, ponieważ jest w stanie oddać stany tak złożone, jak śmierć czy przemijanie. Co więcej, ma ona zdolność ukazania wszechobecnego w życiu dualizmu, który objawia się w aspektach takich jak śmierć i życie, duchowość i cielesność. Oddaje ona dwoistą naturę bytu. Prawdy te głoszone są również w wierszu Herberta, a dostrzec je można w tytule oraz wieloaspektowej rekwizytorni (krosno, wątek, osnowa, a przede wszystkim czółno tkackie i całun, który jest tkaniną powiązaną z aspektem śmierci).

Sam metal jest również wykorzystywany, jako tworzywo tkackie. Artyści sięgali już po blachy pocięte w paski i formowali z nich tkane obiekty.¹⁸ Istnieją też nici metalowe wykorzystywane do tkania czy wykonywania koronkowych aplikacji.¹⁹

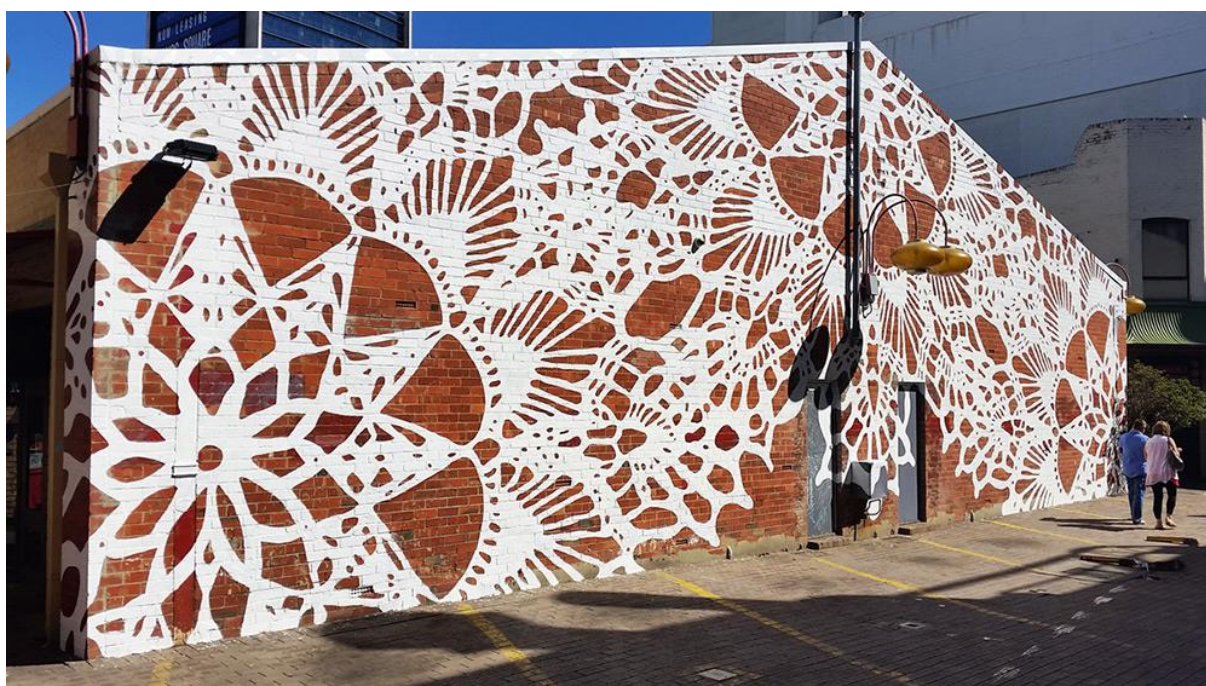
¹⁸ M. Shoester, *Textiles the art of mankind*, s. 197

¹⁹ M. Fisch, *Textile Techniques in Metal: For Jewelers, Textile Artists & Sculptors*, Nowy Jork 2003, s. 32

Koronki

Koronka to delikatny, ażurowy wyrób włókienniczy, wytwarzany z nici sztucznych lub naturalnych. Może być wykonana z surowców typowo włókienniczych, jak i metalowych. Najbardziej znanymi w Polsce koronkami są koronki koniakowskie, z regionu Koniaków na terenie Śląska.²⁰ Koronki te są wynikiem łączenia w całość powstałych wcześniej, mniejszych elementów.

Koronki kojarzą nam się z czasem minionym, z serwetami zdobiącymi babcine domy. W koronki ” wpisany (...) jest kod estetyczny, tkwiący głęboko w każdej kulturze. Jest w nich symetria, ład i harmonia, której instynktownie szukamy.”²¹

Il. 11. NeSpoon street art, źródło: www.theyellowsparrow.com [01.03.2018]

Artystką korzystającą z koronek jest NeSpoon, która przedstawia je w sposób nowoczesny, łącząc formę babcinej, tradycyjnej koronki ze street artem.

²⁰ E. Piskorz-Branekova, *Polskie hafty i koronki*, s. 266

²¹ <http://niezlasztuka.net/portfolio/nespoon/> [21.03.2018]

Złoto

Złoto jest metalem odwiecznie kojarzącym się człowiekowi z luksusem oraz zamożnością, co spowodowane jego rzadkim występowaniem i pięknym wyglądem. Metody oczyszczania oraz produkcji tego pierwiastka znane są już od czasów starożytnych, a swoje zastosowanie znalazł on przede wszystkim w jubilerstwie oraz przy produkcji numizmatów. Złoto uznawane jest za najbardziej drogocenny metal. Podobnie jak w przypadku rdzy, złoto przywołuje na myśl wiele asocjacji. Utożsamiane jest zarówno z boskością jak i słońcem. Z tego też powodu było ono wykorzystywane, jako tło w malowidłach (najczęściej w malarstwie bizantyjskim przy wykonywaniu ikon) oraz przy pokrywaniu dachów świątyń. Złoto nakładano również na maski pośmiertne, które były symbolem przejścia do boskiego świata, ponieważ reprezentowało ono nietykalną świętość i niebiańskość. Z jednej strony reprezentuje dostatek i majętność, jednak z drugiej, metal ten stał się symbolem chciwości, pokusy oraz chępliwości.²²

Il. 12. Wnętrze Bazyliki Świętego Marka, Wenecja, źródło: www.venise1.com [01.05.2018]

²² W. Kopaliński, *Słownik symboli*, Warszawa 1990, s.495-497

Rdza

Il. 13. Łańcuchy z mostu Golden Gate koło San Francisco, źródło: pinterest.com [12.03.2018]

Rdza jest brunatną, niejednorodną i łamliwą substancją złożoną głównie z tlenków i wodorotlenków, uzyskaną w procesie utleniania żelaza. Na skutek korozji rdza tworzy się zarówno na przedmiotach stalowych jak i żelaznych. Powstaje w obecności wody, również tej znajdującej się w wilgotnej atmosferze, jednak najszybciej proces rdzewienia zachodzi w wodzie słonej. Po pewnym czasie, wskutek reakcji z tlenem żelazo w pełni przeistacza się w rdzę (utlenia się), a następnie rozkłada. Jest to jedyny proces zdolny do wyniszczenia powłoki tak trwałej jak stal.²³

Z kolei korozją nazywane są procesy uszkadzające strukturę metali, tkanin a także tworzyw sztucznych czy betonów. Zachodzi ona pomiędzy powierzchnią danego surowca, a środowiskiem. W zależności od składu danego materiału, procesy te mogą mieć charakter chemiczny, elektrochemiczny, fizyczny lub nawet mikrobiologiczny.²⁴ Korozja, którą zaobserwować można na powierzchni metali, jest swego rodzaju przywróceniem ich do postaci, w której obecne są

²³ H. Gräfen, H. Horn, E. M. Schlecker, H. Schindler, H. *Corrosion*, *Ullmann's Encyclopedia of Industrial Chemistry*,. Bayer AG, Leverkusen 2000.

²⁴ G.G. Wranglen, *Podstawy korozji i ochrony metali*, Warszawa 1985, s. 108

w rudach (stan równowagi termodynamicznej). Zjawisko to zachodzi wskutek reakcji chemicznych lub elektrochemicznych.²⁵

Żelazo jest pierwiastkiem bez trudu poddającym się korozji, wytwarzając tlenki takie jak magnetyt (Fe_3O_4) i hematyt (Fe_2O_3). Pierwszy z nich występuje w postaci rudy żelaza, naturalnego magnezu oraz czarnego pigmentu stosowanego w branży kosmetycznej i przy wykonywaniu tatuaży. Hematyt zaś, jest minerałem znanym jako „czerwony tlenek żelaza” i występuje powszechnie w skałach i glebie.

Il. 14. Barwniki paleolityczne, źródło: www.ancientcraft.co.uk [04.05.2018]

Podobnie jak w przypadku magnetytu, hematyt stosowany jest, jako naturalny pigment podczas produkcji czerwonej farby²⁶, a w czasach prehistorycznych używany był do wykonywania malowideł skalnych.²⁷ Obecnie uważa się, że pierwsze malowidła powstały w paleolicie, około 40 tysięcy lat p.n.e., a barwnik za pomocą którego zostały stworzone, zwany jest ochrą.²⁸

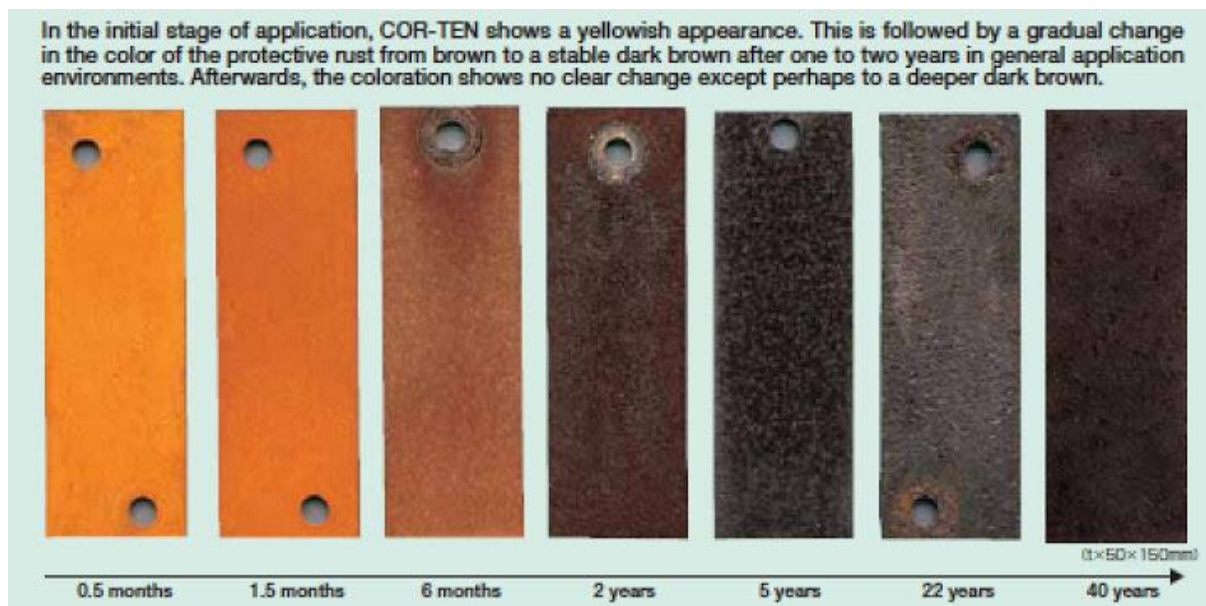
²⁵ Autor nieznany, *What is rust?* <http://www.wisegeek.org/what-is-rust.htm> [12.03.2018]

²⁶ Autor nieznany, *How does rust form?*, http://www.corrosionist.com/how_does_rust_form.htm [12.01.2018]

²⁷ Autor nieznany, *Tlenki i wodorotlenki* http://goniek.underground.walbrzych.pl/?page_id=280 [14.02.2018]

²⁸ A.M. Kobos, *Najdłuższy artystyczny okres ludzkości*, http://www.zwojescrolls.com/zwoje27/text02_1p.htm [14.02.2018]

Przez lata rdzewienie i korozja postrzegane były, jako procesy niepożądane, obniżające walory estetyczne oraz użytkowe. Stały się one niejako pryzmatem, przez który społeczeństwo może zakwalifikować przedmioty na wartościowe lub nieużyteczne. Z tego też powodu rzeczy dotknięte rdzą są bardzo często wyrzucane (mimo możliwości jej mechanicznego usunięcia) oraz uznawane za zbędne. Podczas gdy, na co dzień rdza jest materiałem traktowanym z pogardą i lekceważeniem, w architekturze (elewacje) oraz sztuce, nie ma sobie równych.²⁹

Il. 15. Proces korodowania Cor-Ten'u, źródło: <http://misfitsarchitecture.com> [10.12.2014]

Jednak dopiero w 1933 roku dzięki firmie U.S. Steel nastąpiła prawdziwa rewolucja w sposobie jej postrzegania. Był to swego rodzaju przełom, który przekonał twórców do swobodnego wykorzystywania rdzy w projektach.³⁰ To właśnie firma U.S. Steel, jako pierwsza wprowadziła na rynek Stal Cortenowską (Cor- Ten), niezwykle trwałą i unikatową stal stopową, składającą się z żelaza z domieszkami chromu, fosforu oraz krzemu.³¹ Od tego czasu, nazwa COR-TEN została znakiem handlowym, funkcjonującym zarówno pod nazwą COR-TEN A oraz COR-TEN B (różniąc się od siebie składem chemicznym). Rdza stała się odpowiedzią dla artystów szukających materiałów nowych i niebanalnych, lecz jako surowiec została zauważona dopiero w latach

²⁹ J. Hill, *Urban rust*, <http://archidose.blogspot.com/2009/10/ae18-urban-rust.html> [13.02.2018]

³⁰ Unicorn Media, *Corten - stal w kolorze rdzy podbija świat*, <http://otodom.pl/wiadomosci/architektura-i-ogrod/corten-stal-w-kolorze-rdzy-podbija-swiat-id1690.html> [01.01.2018]

³¹ Autor nieznan, *Stal kortenowska*, corten.bawi.pl [06.12.2017]

50/60-tych (późny modernizm).³² Po modzie na szkło oraz błyszczącą stal, postanowili oni sięgnąć po surowiec całkowicie odmienny, ale otwierający nowe możliwości.³³ W twórczości współczesnych artystów surowość rdzy nabrała elegancji i nowoczesności.

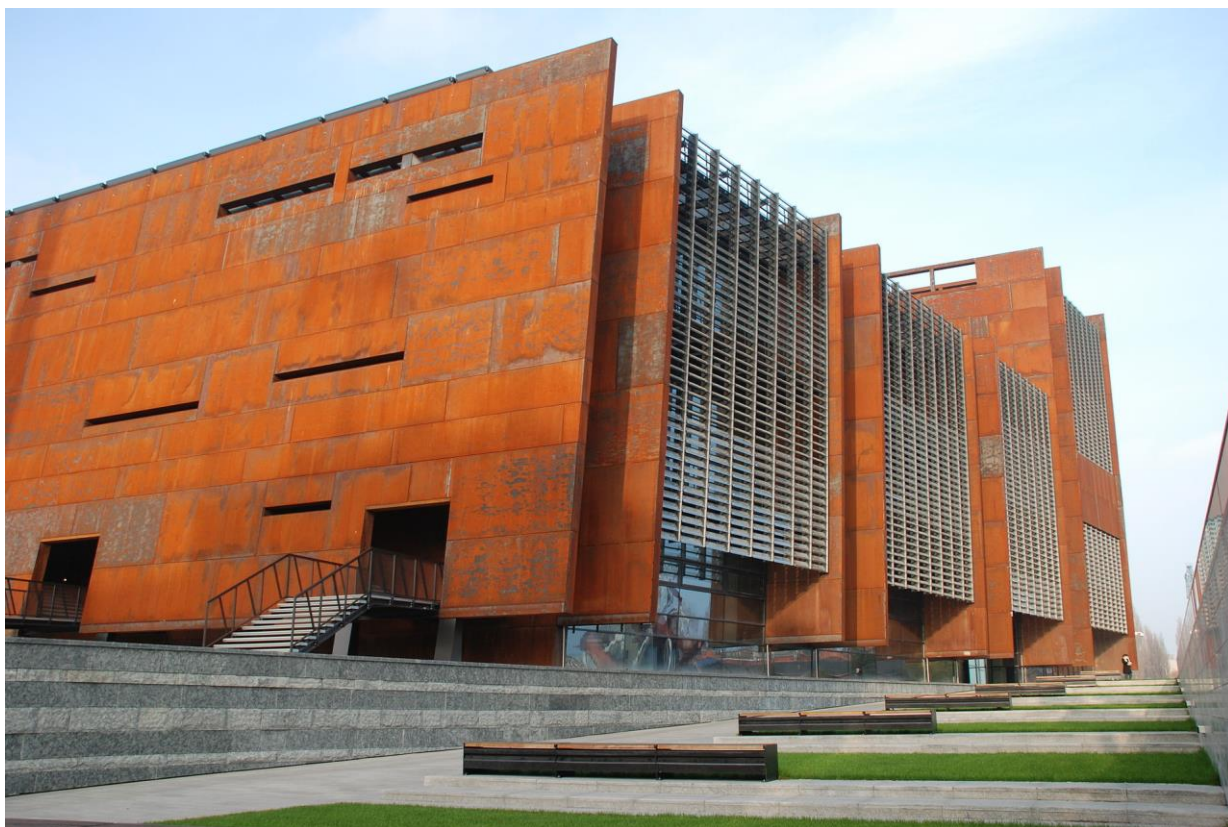
Zdobyta wiedza była dla mnie punktem wyjścia do dalszych badań nad problematyką zjawiska jakim jest rdzewienie. Moja fascynacja rdzą zaczęła się mniej więcej 5 lat temu, gdy podczas pracy nad tkaniną przypadkowo ubrudziłam ją właśnie rdzą. Zabrudzenie było nie do usunięcia, co z początku wydawało się być problemem, jednak po chwili zauważyłam, że ten przypadkowy ślad jest bardzo oryginalny. W przeciwieństwie do farb, procesu korozji i druku z jej udziałem nie sposób jest całkowicie przewidzieć. Zapraǳnęłam zrozumieć to, jak kontrolować ten proces.

Opracowanie samej techniki druku za pomocą rdzy nie wystarczało mi do realizacji bardziej złożonych i ambitniejszych projektów, chciałam osiągnąć dużo więcej. Coraz bardziej ciekawiły mnie efekty, które mogę uzyskać. Doszłam do wniosku, że najważniejszy jest kontekst, bo to od niego zależy cały efekt pracy, to kontekst powoduje, że asocjacje rdzy ze „złomowiskiem” nagle znikają. Rdza staje się użytkowa, a nie bezużyteczna czy niepożądana. W moich pracach usiłuję dokonać syntezy dwóch, szczególnie kontrastowych materii: włókna i metalu, oraz przedstawiam liczne kontrasty - twarde z miękkimi, bezpieczne z niebezpiecznymi, stare z nowymi, gładkie z chropowatymi.

Upływający czas zwykle kojarzy się z czymś negatywnym, czymś, przed czym nie da się uciec. Walkę z czasem przegra każdy z nas. Na myśl przychodzą nam: starzenie, niszczenie, korozja, rozkład. Ale to upływający czas może sprawić, że jesteśmy w stanie docenić pewne rzeczy. Czas daje nam doświadczenie, które odciska na nas swoje piętno. Obdarza nas wiedzą i mądrością. Podobnie jest ze starymi przedmiotami, które niosą ze sobą historie, gdzie każda rysa i każdy ślad mogą sprawić, że czujemy do nich emocjonalny stosunek. Rdza nie jest naszym wrogiem, może ona uszlachetniać przedmioty i tworzyć niebanalne historie. Uważam, że rdza ma pożądaną w sztuce wydzźwięk poprzez niejasności przekazu.

³² W. Niebrzydowski, *Rola i znaczenie materiału w architekturze brutalistycznej* „ARCHITECTURAE et ARTIBUS”, Białystok 2011, nr 1, s.24

³³ D. Szymczak, *Korten w architekturze. Kontrolowana korozja nowoczesnych brył*, http://archirama.muratorplus.pl/architektura/korten-w-architekturze-kontrolowana-korozja-nowoczesnych-bryl,67_2041.html?&page=1 [01.12.2017]

II. 16. Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku, źródło: [pinterest.com](https://www.pinterest.com) [11.05.2018]

Rozdział 2. Projekt

2.1. Zmiana właściwości estetycznych

Od zawsze interesowało mnie zjawisko iluzji w sztuce. Za jej pomocą nasz umysł zostaje „oszukany”, ponieważ spodziewa się czegoś innego niż zastaje. W Op – Arcie, artyści manipulowali wzorami, grubością linii, materiałem lub formą. Ja w swojej pracy operuję iluzją na poziomie materii – tworzę przedmioty twarde z materiałów miękkich. Tkanina, która widzowi kojarzy się z delikatnością i miękkością została przerobiona na twarde przedmiot użytkowy, wciąż zachowując swą lekkość.

Moja praca i ciągle zmiany wartości artystycznych, negowanie przyjętych norm estetycznych, zmusiły mnie do refleksji na temat piękna i brzydoty. Piękno i brzydota to podstawowe wartości estetyczne. Na przestrzeni wieków głównym nurtem dyskusji nad sztuką było piękno. Brzydotą jest natomiast to, co nie jest pięknem. Zatem w zależności od aktualnie przyjętego kanonu piękna, brzydotą może być niesymetryczność i dysharmonia, niepraktyczność i niefunkcjonalność lub zło i zepsucie. W swojej pracy łączę i transformuję te wartości.

"Spróbujmy wyobrazić sobie opis pięknej kobiety, kiedy pochwalimy jej profil, oczy, usta i włosy - niewiele pozostaje do dodania. Inaczej z przedstawieniami okropności, tutaj autor może rozwinąć skrzydła wyobraźni. Piękno jest, więc ograniczone kanonem, a brzydota jest nieograniczona w swoich możliwościach" - tak o zafascynowaniu brzydotą pisze Umberto Eco.³⁴

Jestem zafascynowana brzydotą i próbuję zrozumieć, czy to, co przyjęliśmy kulturowo jako brzydkie może być piękne, czy brzydota nie porusza nas mocniej niż najpiękniejszy obraz. Czy korozja i rozkład nie są bardziej fascynujące niż połyskujące złoto. Sztuka potrafi wzbudzić w odbiorcy nie tylko zachwyt, ale też lęk. W tym celu posługuje się ona efektem tzw. *Terribilità*. Wbrew pozorom, granica pomiędzy tym, co straszne, a tym, co piękne jest bardzo cienka, a połączenie tych dwóch, skrajnych emocji potrafi dać niezwykle efekt. Już w epoce teatru greckiego, a później elżbietańskiego, w celu wywołania w widzach katharsis (oczyszczenia), posługiwano się elementami strachu i grozy. Jednak nie to jest zamiarem współczesnych projektantów, którzy nie będąc w stanie osiągnąć tego efektu, pozostawiają odbiorców w atmosferze przygnębienia i rozczarowania.

³⁴ Umberto Eco *Brzydota jest piękna*, <http://kultura.dziennik.pl> wywiad z Umberto Eco [01.01.2018]

„W większości przypadków tak się właśnie dzieje. Ta brutalna bazgranina, te zlepki zardzewiałego złomu z rupieciarni lub śmietnika - jakież mogą mieć znaczenie i wartość dla »innych«? Chyba, że odstąpi się w jakimś sensie od koncepcji związku między artystą a odbiorcą. Sztuka jest przekazem i chociaż każda metoda i każdy rodzaj materiału mają równe prawa, materiały te i metody muszą stanowić jakiś wizualny związek między artystą a odbiorcą. Sztuka zawsze była i musi pozostać rodzajem rozmowy prowadzonej przy pomocy symboli, toteż tam, gdzie nie ma symbolu, a zatem rozmowy, nie ma sztuki. Nie przyjąć tego z całym przekonaniem byłoby tym samym, co sprzeniewierzyć się najświętszej prawdzie. „³⁵ Jak mówi Herbert Read.

Rdza kryje w sobie metafizyczne piękno, daje całą paletę możliwości, które trzeba umieć wykorzystać. Naturalne kolory rdzy to brązy, czerwienie, ugry i oranże. Dają wrażenie bliskości i ciepła, są przyjaźnie postrzegane przez odbiorcę.

Il. 17. Użycie rdzy we wnętrzu, źródło: pinterest.com [01.03.2018]

³⁵ H. Read, *Dezintegracja formy w sztuce współczesnej*, <http://minimalomfalos.blogspot.com/2011/11/dezintegracja-formy-w-sztuce.html> [01.01.2018]

2.2. Zmiana właściwości fizycznych

Wszystkie otaczające nas przedmioty, ciała fizyczne, posiadają właściwości fizyczne. Właściwość fizyczna to cecha substancji, z wyłączeniem właściwości chemicznych, czyli ujawniających się w reakcjach chemicznych.³⁶ Przykładami właściwości fizycznych jest gęstość, lepkość, temperatura topnienia, współczynnik załamania światła czy moduł sztywności.

W swoich pracach dążę do zmiany tych właściwości. Miękką tkaninę transformuję w twardą ciężką blachę, zmieniając jej sztywność i optyczny ciężar. Używając odpowiednich środków chemicznych jestem w stanie trwale zmienić właściwości fizyczne tkanin. Moim celem jest usztywnianie tkaniny, zwiększenie jej sztywności, aż do całkowicie twardej, samoistnie stojącej konstrukcji.

³⁶ Raymond Chang, *Chemistry with Online ChemSkill Builder, Eighth Edition*. McGraw-Hill Science/Engineering/Math, s. 14-15.

Il. 18. Jose Manuel Castro Lopez, źródło: www.thisiscolossal.com [01.03.2018]

Do grona artystów, których także interesowała zamiana wizualnych właściwości materiałów, można zaliczyć Jose Manulea Castro Lopeza; wykonywał on rzeźby w ciężkich kamieniach, które transformował tak, aby wyglądały na miękkie, wręcz cielesne.

Il. 19. Cal Lane, *Car-Bombing*, źródło: <http://callane.com> [01.03.2018]

Podobnie postępowała Cal Lane, artystka, która wykorzystała przedmioty (lub ich fragmenty) codziennego użytku przerabiając je głównie na rzeźby. Lane używa dużych stalowych przedmiotów takich jak szpadle i tworzy z nich unikatową sztukę. Ciężkie, stalowe przedmioty zamienia w delikatną lekką koronkę. Powstałe ażurowe rzeźby sprawiają wrażenie, jakby były z tkaniny.³⁷

³⁷ <http://callane.com> [02.06.2017]

Rozdział 3. Opis kolekcji

3.1. Poszukiwanie formy

Postrzegając kształt, zawsze świadomie lub nieświadomie przyjmujemy, że kształt ten coś przedstawia, a wobec tego, że jest formą jakiejś treści.³⁸

Pisał Rudolf Arnheim

W moim przypadku forma, technika i treść łączą się.

Pracując nad formą, miałam świadomość, że każda decyzja niesie ze sobą określone konsekwencje i nie zawsze można pozwolić sobie na eksperymentowanie. Nieodwracalność działań związana z właściwościami materii, z której powstaje obiekt, wymusza określony sposób postępowania podczas pracy nad formą. Technologia jest u mnie bardzo ważnym czynnikiem determinującym ostateczny efekt pracy. W poszukiwaniu formy ważną rolę odegrała moja intuicja, zdobyta wiedza i doświadczenie. Chciałam przekonać się, w jakim stopniu niebanalne działania są w stanie wpłynąć nie tylko na stronę estetyczną, ale także na formę, konstrukcję czy kształt.

Geometria kontra organiczność

W moich pracach staram się połączyć dwa światy - organiczny z geometrycznym. Organiczność polega na odzwierciedlaniu natury, ale bez powielania jej. Abstrakcja geometryczna, to jeden z rodzajów sztuki abstrakcyjnej, której głównym założeniem jest posługiwanie się różnorodnymi formami geometrycznymi. Odnosi się ona do malarstwa, rzeźbiarstwa oraz kompozycji graficznych. Są to dwa pojęcia pozornie wykluczające się nawzajem. W sztuce abstrakcyjnej, architekturze i designie były to dwa osobne nurty.

Moduł sześcianu, którego używam, nawiązuje do geometrii, a fałdy tkaniny formują się w kształty organiczne. Moim celem było stworzenie dwóch dopełniających się wartości, kontrastujących form, które nie zwalczałyby się nawzajem.

³⁸ R. Arnheim, *Sztuka i percepcja wzrokowa*, Warszawa 1978

Tworzywo

„Sztuka budowania jest wytwarzaniem pomiędzy surowymi materiałami takich ustosunkowań, których doznawanie stanowi dla nas przeżycie”³⁹

W moich pracach tworzywo i jego charakter stanowią jeden z głównych problemów. Jako tworzywo traktuję tkaniny, draperie, zardzewiałe opilki żelaza czy złoto. Na pierwszy plan chciałam wysunąć właściwości procesu rdzewienia powierzchni i naturalne procesy korodowania. Pokazuję pierwotne właściwości takich powierzchni.

Rdzewienie postrzegam, jako wolność tworzywa, które często bywa „mądrzejsze od obliczeń”.⁴⁰ Z jednej strony moją intencją było oddanie istoty rdzy, jej surowości, płynności, malowniczości, kolorystyki i struktury, a z drugiej przyporządkowanie tkaniny formie pozornie niemożliwej. Była to próba przewyciężenia tworzywa, jakim jest tkanina, i połączenia jej z kruchą powłoką. Stemper warunkuje przedmioty użyteczne, mówi, że forma musi być wykonana z dedykowanych tworzyw, które posiadają specyficzne własności.⁴¹ Przeciwstawiłam się maksymie, iż tworzywo winno być zależne od funkcji, jaką ma pełnić wykonany przedmiot. Ani tkanina, ani tym bardziej skorodowana powierzchnia nie mają właściwości konstrukcyjnych i strukturyzujących.

³⁹ L. Corbusier, *Ausbrick auf eine Archotektur*, Frankfurt 1964, s.56

⁴⁰ E. Shumacher, *Blatter+bilder*, Wiedeń 1959, s.34

⁴¹ G. Bandmann, *Przemiany w ocenie tworzywa w okresie XIX w.*, w: *Pojęcie, problemy metody współczesnej nauki o sztuce*, Warszawa 1976, s. 63

3.2. Technika

Utwardzanie i apretura tkanin

Apretura tkanin jest to rodzaj wykańczania, uszlachetniania tkanin. Jest to poddanie tkaniny chemicznej obróbce, na przykład pokrycie jej utwardzaczem. Historycznie, najbardziej popularną apreturą był krochmal - tkaniny w nim namoczone po wysuszeniu uzyskiwały sztywność i łatwiej poddawały się prasowaniu.⁴²

Proces rdzewienia i utwardzania tkanin został opracowany przeze mnie na moje własne potrzeby. Nie istnieją opisy technik, których mogłabym użyć, aby uzyskać pożądany lub podobny cel. Musiałam zatem przeprowadzić szereg badań i prób, z których tylko nieznaczna część okazała się sukcesem.

Poniższe badania podzielone są chronologicznie, z podziałem na próby utwardzaczy, rdzewienia i tkaniny.

Badanie

I. Próby utwardzaczy

Do oceny działania utwardzaczy użyto tkanin, które po uformowaniu powinny stabilnie utrzymać kształt sześcianu o boku 10cm, 20cm oraz 60cm.

1: Żelatyna

⁴² N. Board, *The Complete Technology Book on Textile Spinning, Weaving, Finishing and Printing*, Deli 2008, s. 115-117

Przebieg procesu: Wykonano roztwór żelatyny z wodą, następnie zanurzono tkaninę i uformowano ją. Czas do całkowitego wyschnięcia: około 24 godziny.

Ocena próby: Negatywny dla wszystkich trzech wielkości

Duża niestabilność konstrukcji, giętkość. Konstrukcja zapada się pod własnym ciężarem. Duża wrażliwość na warunki atmosferyczne.

2: Krochmal

Przebieg procesu: Wykonano roztwór mąki ziemniaczanej z wodą, następnie zanurzono tkaninę i uformowano ją. Czas do całkowitego wyschnięcia: około 24 godziny.

Ocena próby: Negatywny dla dwóch większych wielkości z wyjątkiem najmniejszej (10 cm)

Niestabilność konstrukcji, obiekty są giętkie i dość plastyczne, dodatkowo reagują na zmiany atmosferyczne.

3: Wikol

Przebieg procesu: Wykonano roztwór kleju wikol w proporcji z wodą 1:1, następnie zanurzono tkaninę i uformowano ją. Czas do całkowitego wyschnięcia: około 24 godziny.

Ocena próby: Negatywny dla wielkości 60 cm

Konstrukcja jest raczej niestabilna, duża giętkość materiału i chybotość konstrukcji. Duża wrażliwość na warunki atmosferyczne.

4: Masa utwardzająca do tkanin Power-TEX

Przebieg procesu: Wykonano roztwór masy Power-TEX w proporcji z wodą 1: 1, następnie zanurzono tkaninę i uformowano ją. Czas do całkowitego wyschnięcia: około 24 godziny.

Ocena próby: pozytywny dla wszystkich wielkości

Konstrukcje są bardzo stabilne, nie zmieniają kształtu pod wpływem warunków atmosferycznych. Mała giętkość powstałych obiektów.

Wnioski: Najlepsze wyniki osiągnęłam przy użyciu masy Power-TEX. Inne metody to raczej domowe techniki utwardzania tkanin, nie zdają egzaminu, jeżeli zależy nam na uzyskaniu całkowicie stabilnego obiektu o charakterze użytkowym.

II. Próby rdzewienia

1: Rdzewienie poprzez odbijanie przedmiotów

Przebieg procesu: Na tkaninę ułożono zardzewiałe blachy, a następnie zalano roztworem wody z octem, lub z solą. Pozostawiono do wyschnięcia – czas ok 24 godzin.

Ocena próby: Negatywny.

Całość powierzchni tkaniny nie ulega rdzewieniu, ślady są nierównomierne, powstaje tkanina zadrukowana rdzą. Taki rodzaj rdzewienia jest bardzo spontaniczny i nieprzewidywalny.

#2: Opilki dosypywane do utwardzaczy

Przebieg procesu: Tkaninę posypano dużą ilością opiłków żelaza a następnie zwilżono roztworem octu z wodą. Pozostawiono do wyschnięcia – czas ok 24 godzin.

Ocena próby: pozytywny / niezadowolający

Kontrola procesu jest ograniczona, opilki pod wpływem wody przemieszczają się, niemożliwe jest całkowite pokrycie tkaniny rdzą.

3 Tynk dekoracyjny Oxidecor E

Przebieg procesu: Tkaninę pokryto tynkiem dekoracyjnym Oxidecor E, a następnie powierzchnię zwilżono roztworem wody z octem. Pozostawiono do wyschnięcia – czas ok 48 godzin.

Ocena próby: Pozytywny

Kontrola procesu jest praktycznie całkowita, cała powierzchnia tkaniny jest pokryta rdzą.

Wnioski: Najbardziej obiecujące wyniki osiągnęłam w przypadku masy dekoracyjnej Oxidecor E. Postanowiłam, używając tych materiałów, kontynuować badania nad wykorzystaniem konkretnych tkanin z ich udziałem. Poniższe próby tkaniny przedstawiam chronologicznie.

III. Próby surowców

1: Fizelina, włókniny sztuczne

Przebieg procesu: Fizelina została zanurzona w masie Power-TEX, a następnie pokryta tynkiem Oxidecor E.

Ocena próby: Negatywny

Włókniny sztuczne nie nadają się z powodu małej higroskopijności. Nie wchłaniają produktu, co powoduje niestabilność konstrukcji i pękanie powierzchni.

2: Tkanina poliestrowa

Przebieg procesu: Tkanina poliestrowa została zanurzona w masie Power-TEX, a następnie pokryta tynkiem Oxidecor E.

Ocena próby: Negatywny

Taka tkanina jest całkowicie niehigroskopijna, nie wchłania produktów, nie utwardziła się.

3: Tkanina bawełniana

Przebieg procesu: Tkanina bawełniana została zanurzona w masie Power-TeX, a następnie pokryta tynkiem Oxidecor E.

Ocena próby: Pozytywny

Tkanina bawełniana i włókna naturalne są bardzo higroskopijne, więc wchłaniają dużo produktu, co powoduje stabilną, niepękającą konstrukcję.

4: Koronki bawełniane

Przebieg procesu: Koronki bawełniane zostały zanurzone w roztworze masy Power-TeX i Oxidecor E.

Ocena próby: Pozytywny

Produkt łatwo utrzymuje się na powierzchni koronki, ponieważ bawełna, z której została ona wykonana, ma grube nici.

Wnioski: Tkaniny z naturalnych włókien są jedynym dobrym rozwiązaniem przy tego typu technice. Mają dużą absorpcję wilgoci, co pozwala na wniknięcie produktu w głąb tkaniny. Po wyschnięciu produkt nie pęka, jest stabilny

Na swoich pracach prezentuję różne metody rdzewienia.

Metoda 1:

Obiekt zostaje pokryty utwardzaczem. Po utwardzeniu jest on pokryty masą dekoracyjną, a następnie zalany octem i przykryty folią na około tydzień.

Kolor rdzy jest bardzo ciemny, na powierzchni zrobiły się pękające wybrzuszenia.

Metoda 2:

Obiekt zostaje pokryty mieszaniną utwardzacza oraz masy dekoracyjnej i pozostawiony do samoistnego wyschnięcia bez folii. Czas całkowitego wyschnięcia – 3 dni.

Kolor rdzy jest ciemny, na powierzchni powstały zacieki, plamy. Miejscami na rdzy pojawił się kolor niebieski.

Metoda 3:

Obiekt zostaje pokryty mieszaniną utwardzacza oraz masy dekoracyjnej (w proporcji 50: 50), a następnie spryskany mieszanką octu z wodą. Pozostawiony do częściowego wyschnięcia pod folią – 2 dni, a następnie całkowitego stwardnienia bez przykrycia – 2 dni

Kolor rdzy jest jasnorudy, na powierzchni powstały zacieki, plamy i odcisnięte kształty folii.

Metoda 4:

Obiekt zostaje pokryty mieszaniną utwardzacza oraz masy dekoracyjnej, a następnie wciśnięty do przygotowanej wcześniej formy. Proces schnięcia w formie jest wyjątkowo długi, około miesiąca. Następnie, po częściowym utwardzeniu i wyjęciu z formy, proces dosychania trwał ok. tygodnia.

Kolor rdzy jest ciemny. Część zewnętrznej powierzchni obiektu pozostała niepokryta rdzą.

Wnioski

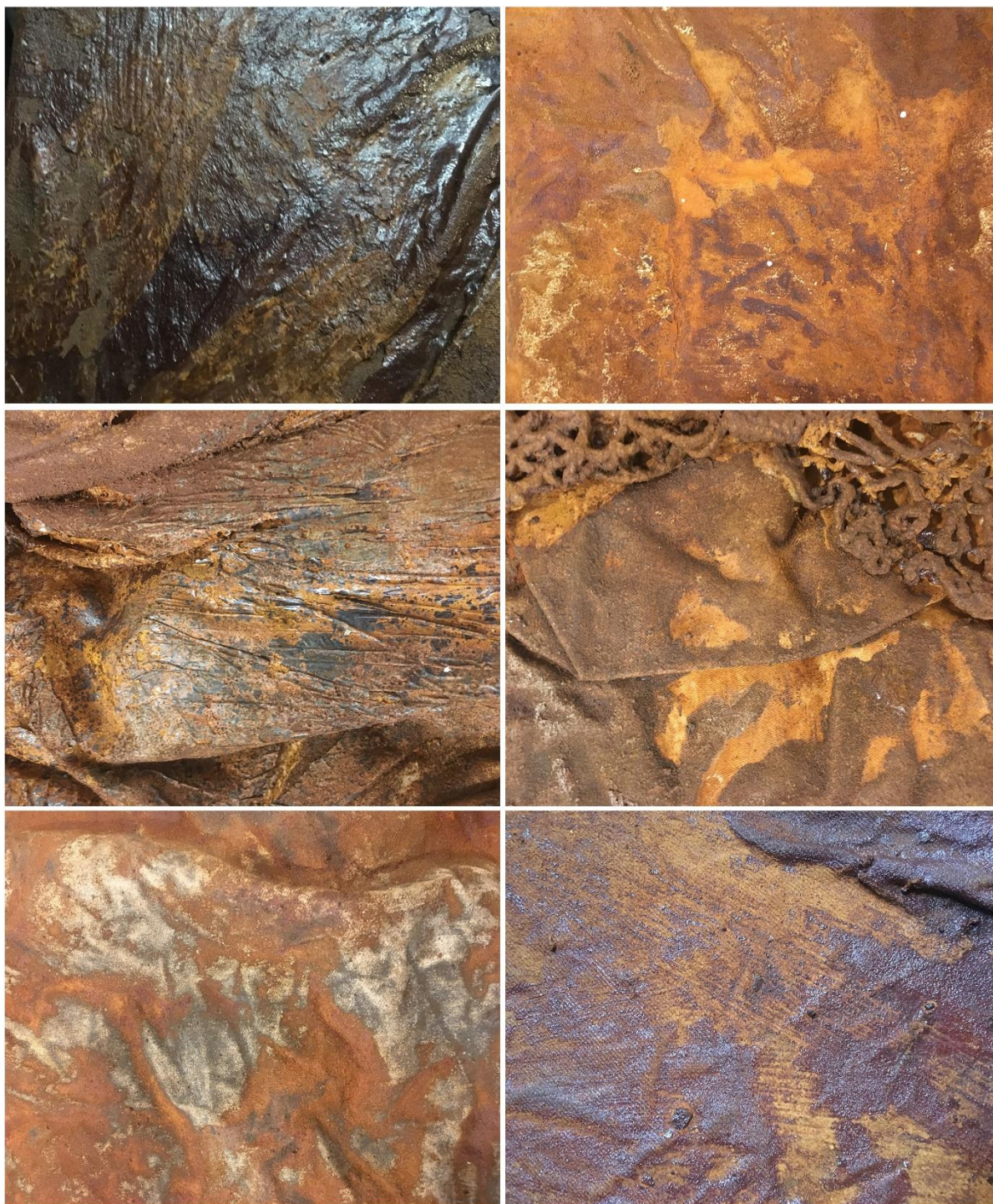
Nie znalazłam optymalnego sposobu na rozwiązanie tego problemu. Każda z użytych technik wnosi dodatkowe efekty oraz całą gamę kolorów.

Powyższe badania pokazują, że możliwa jest głęboka i nieodwracalna zmiana właściwości fizycznych testowanych materiałów. W zależności od wybranego utwardzacza, tkaniny i sposobu rdzewienia otrzymano inny wynik końcowy. Wybranie najwłaściwszego sposobu utwardzania i rdzewienia nie mogło być podyktowane jedynie względami estetycznymi. Produktem końcowym ma być przedmiot użytkowy – stolik. Należało zatem przeprowadzić dodatkowe próby, które w jednoznaczny sposób potwierdziłyby użyteczność wybranego rozwiązania.

Przeprowadzone próby obejmowały:

1. Obciążenie
2. Odporność na zalanie
3. Ścieralność
4. Bezpieczeństwo i ekologię

Technika druku rdzą

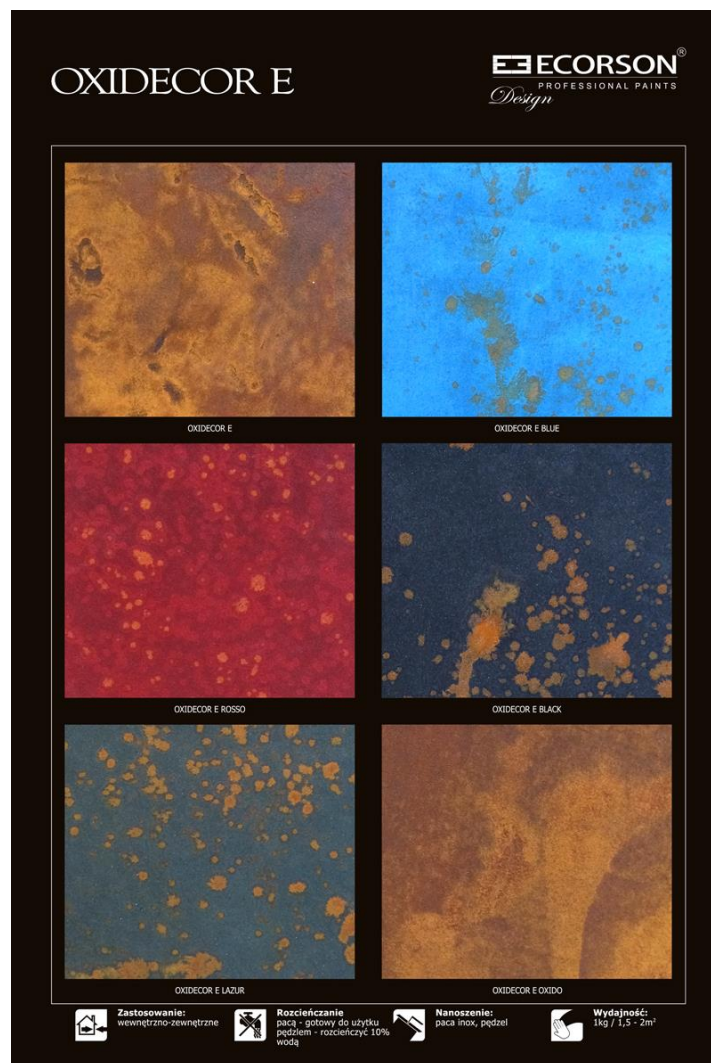
II.20. Próby druku rdzą, źródło: fotografia własna

Praca zmusiła mnie do przemyśleń nad tym, czy nakładany tynk na tkaninę można nazwać drukiem. Moje poprzednie doświadczenia z rdzą swobodnie nazywać można drukiem, natomiast technikę, którą posługuję się obecnie, nazwałabym drukiem unikatowym. W tym wypadku druk odbywa się poprzez wytrawianie „wzoru” zacieków, przez nanoszenie kwasów na tynk z opiłkami metalu. Do stworzenia zacieków i mocniejszych wytrawień używałam octu. Rude zacieki i plamy powstawały w miejscach, w których nadmiernie gromadził się ocet. W takich miejscach, po całkowitym wyschnięciu rdza utleniała się bardziej, dając efekt matowej, przetrawionej blachy. Dodatkowe efekty przy takim druku uzyskiwałam za pomocą folii, którą przyklejałam na mokro do obiektów świeżo pokrytych tynkiem. Folia nie rozkładałam płasko, a lekko fałdowałam, przez co powstały wytrawione linie z delikatnym efektem błyszczczenia.

Do wykonania kolekcji użyłam masy dekoracyjnej Oxidecor E firmy Ecorson. Jest to produkt popularnie zwany tynkiem dekoracyjnym, który docelowo przeznaczony jest do ścian. Producent nie wyklucza jednak używania go do innych celów, takich jak lakierowanie samochodów, mebli, podłóg czy dachów. Użyłam go jako gotowego produktu do swoich prac.⁴³ Jest to stosunkowo nowy i nowoczesny produkt na rynku. Jego skład to głównie opiłki żelaza i pochodna kleju akrylowego. Tynk pozbawiony jest domieszek rtęci, ołowiu i chromu. Zgodnie z regulacjami i normami CE, nie stanowi on zagrożenia dla zdrowia i z tego powodu produkt ten nie potrzebuje dodatkowych oznaczeń o toksyczności.⁴⁴ Masa Oxidecor występuje w sześciu kolorach, co daje wiele możliwości.

⁴³ http://ecorson.com/pl/product/7/oxidecor_e_efekt_rdzy.html [21.03.2018]

⁴⁴ Ibidem

Il. 21. Próbnik kolorów masy Oxidecor, źródło: ecorson.com [01.03.2018]

Materiał odgrywa kluczową rolę w konstruowaniu tematu, a co za tym idzie, wywiera on ogromny wpływ na jego formę. Istotny jest również fakt, iż każdy użyty materiał ma inny charakter i właściwości. Narzucają one sposób jego obróbki, co w rezultacie wpływa na efekt finalny projektu. Co więcej, w zależności od tematu, są one w stanie zawęzić lub zwiększyć możliwości jego realizacji.

Materiałem rzeźby może być właściwie wszystko, co jest materialne i leży w zasięgu ręki człowieka⁴⁵.

⁴⁵ M.A. Potocka, *Rzeźba. Dzieje teoretyczne*, Kraków 2002, Baran i Suszyński, s. 15.

Ja także uważam, że materiałem może być właściwie wszystko. W moim przypadku są to materiały zupełnie niesłużące do konstrukcji, a przynajmniej niekojarzące się z czymś w miarę stabilnym. Tkanina jest wiotka, a rdza krucha.

W wyniku wielu prób, które przeprowadziłam w pracowni, zdecydowałam się użyć tego produktu inaczej niż wedle zaleceń. Zamiast używania silnie żrących i niebezpiecznych kwasów, do procesu utleniania posłużyłam się octem. Nie używałam też wszystkich składników zalecanych przez producenta w proponowanej kolejności: grunt, podkład kwarcowy, masa Oxidecor, kwas aktyuator i na końcu lakier. Na tkaninie taka ilość produktów nie przyjmowała się najlepiej. Tworzyły się liczne spękania spowodowane plastycznością tkaniny.

Jako bazy do utwardzenia używałam masy utwardzającej tkaniny Power-*Tex*. Jest to masa akrylowa na bazie wody, będąca alternatywą dla poliestru, mogąca być zarówno klejem, jak i farbą, do której także dosypywałam opiółki żelazne. Po całkowitym wyschnięciu (od dziesięciu do czternastu dni) masa całkowicie twardnieje. Utwardzone obiekty po wyschnięciu mogą być termoplastyczne, to znaczy wrażliwe na temperaturę i wilgotność. Aby temu zapobiec, całość pokrywałam lakierem akrylowym.⁴⁶ Jest to masa hipoalergiczna, co oznacza, że powstał produkt bezpieczny i nieszkodliwy.⁴⁷ Następnie utwardzone już formy pokrywałam masą tynkującą Oxidecor. Istotne w moich badaniach jest użycie masy Oxidecor – tynku używanego do celów wykończenia powierzchni w domach. Został on przeze mnie użyty do stworzenia kolekcji stołów z tkanin. Jest to zabieg innowacyjny i niestosowany nigdy wcześniej. To samo tyczy się stolików kawowych zrobionych jedynie z tkaniny, jako budulca i szkieletu. Obiekty, które powstały w taki sposób nie brudzą po wyschnięciu, ponieważ proces korozji został zatrzymany. Wszystkie procesy chemiczne zachodziły jedynie w wilgotnym środowisku.

Całe badania polegały na eksperymencie, a zatem wymagały niezliczonej liczby prób. Samo poszukiwanie formy i odnalezienie wspólnego mianownika dla prac było czasochłonne. Przez pierwszy rok gromadziłam swoje doświadczenia wykonując małe próbki. Poszukiwałam kształtu idealnego. Po wielu próbach okazało się, że mniej znaczy więcej; w moim przypadku rdza jest tak dekoracyjna, że musiałam ograniczyć kształty do minimum. Wspólnym mianownikiem w zaprezentowanej kolekcji jest sześcian, który traktuję jako formę geometryczną. Formę organiczną stanowią natomiast fałdy tkaniny układanej na mokro.

⁴⁶ <http://www.powertex.com.pl/> [21.03.2018]

⁴⁷ *ibidem*

Projekt ewoluował z każdym eksperymentem. Uzyskiwałam nową wiedzę, która pomagała podejmować dalsze kroki i decyzje. Zastosowana technika niesie nieskończone możliwości. Ważnym jest dla mnie zachowanie miękości tkaniny i jej naturalnego ułożenia, fałd.

Dużą rolę w moich pracach odgrywa czas. Pomimo przyspieszania procesów za pomocą katalizatorów takich jak kwasy, oczekiwanie na efekt końcowy wciąż było długie. Często efekt końcowy nie spełniał pierwotnych założeń i praca wymagała kolejnych czasochłonnych korekt. Istotne dla mojej pracy były materiały, które wykorzystywałam. Zdecydowałam się na zwykłą, białą lub jasną tkaninę z naturalnych włókien, jak bawełna czy len. Tkaniny te są higroskopijne - absorbują najwięcej wilgoci, a co za tym idzie, wchłaniają dużo kleju i masy dekoracyjnej.

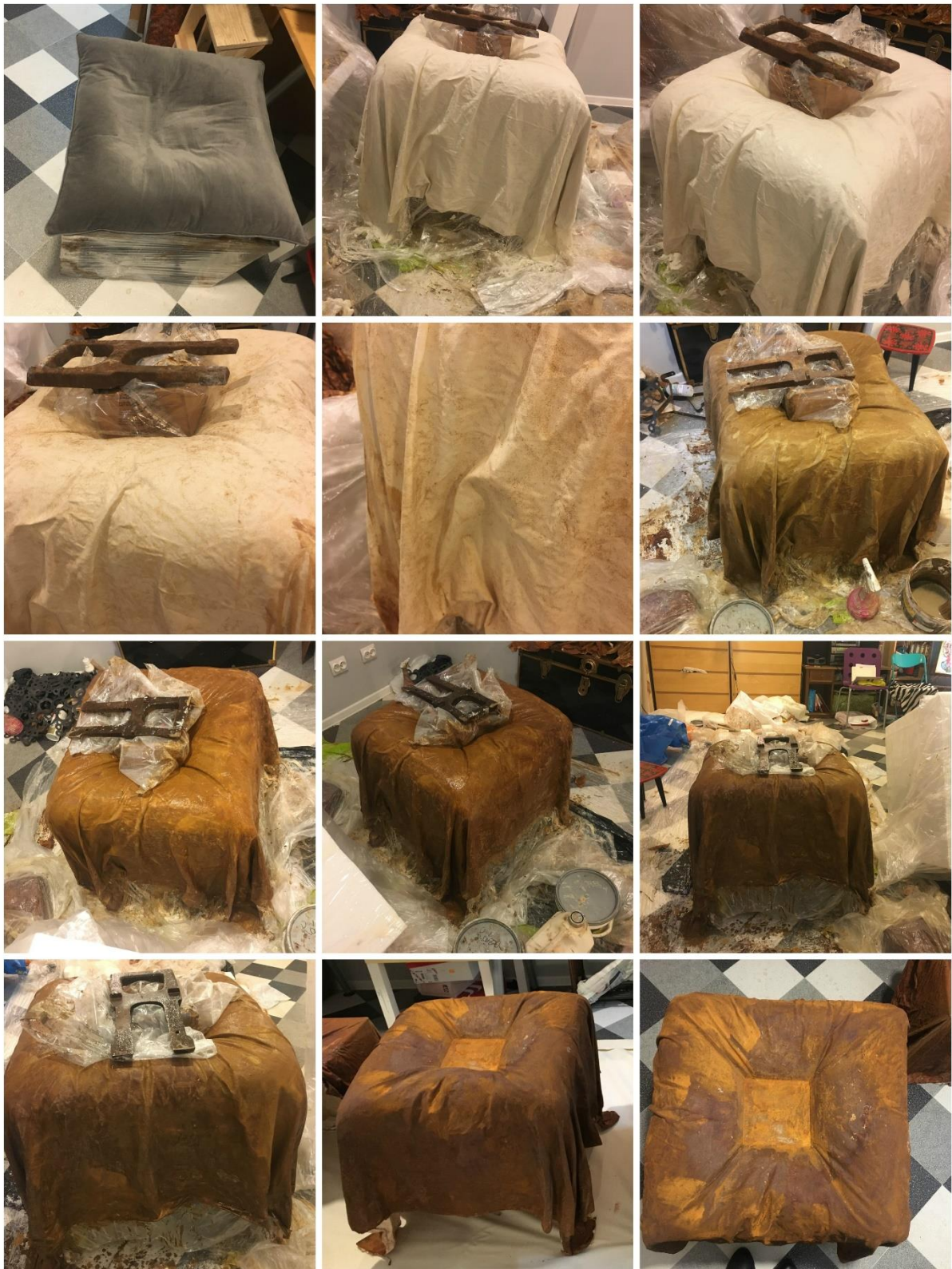
II.22. Proces powstawania obiektu *Ciśnienie*, źródło: fotografia własna

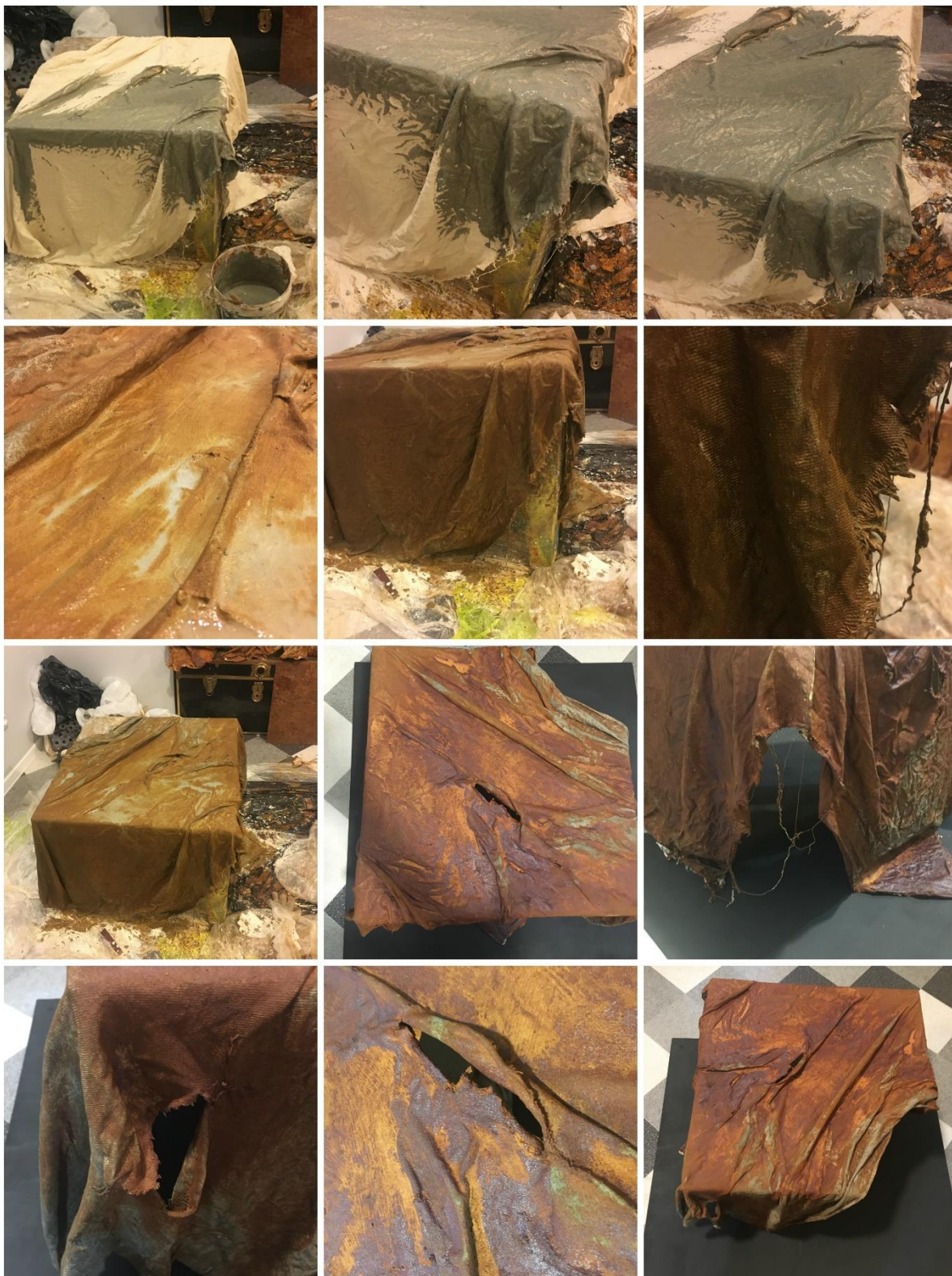
Il. 23. Proces powstawania obiektu *Powietrze*, źródło: fotografia własna

Il. 24. Proces powstawania obiektu *Spirala*, źródło: fotografia własna

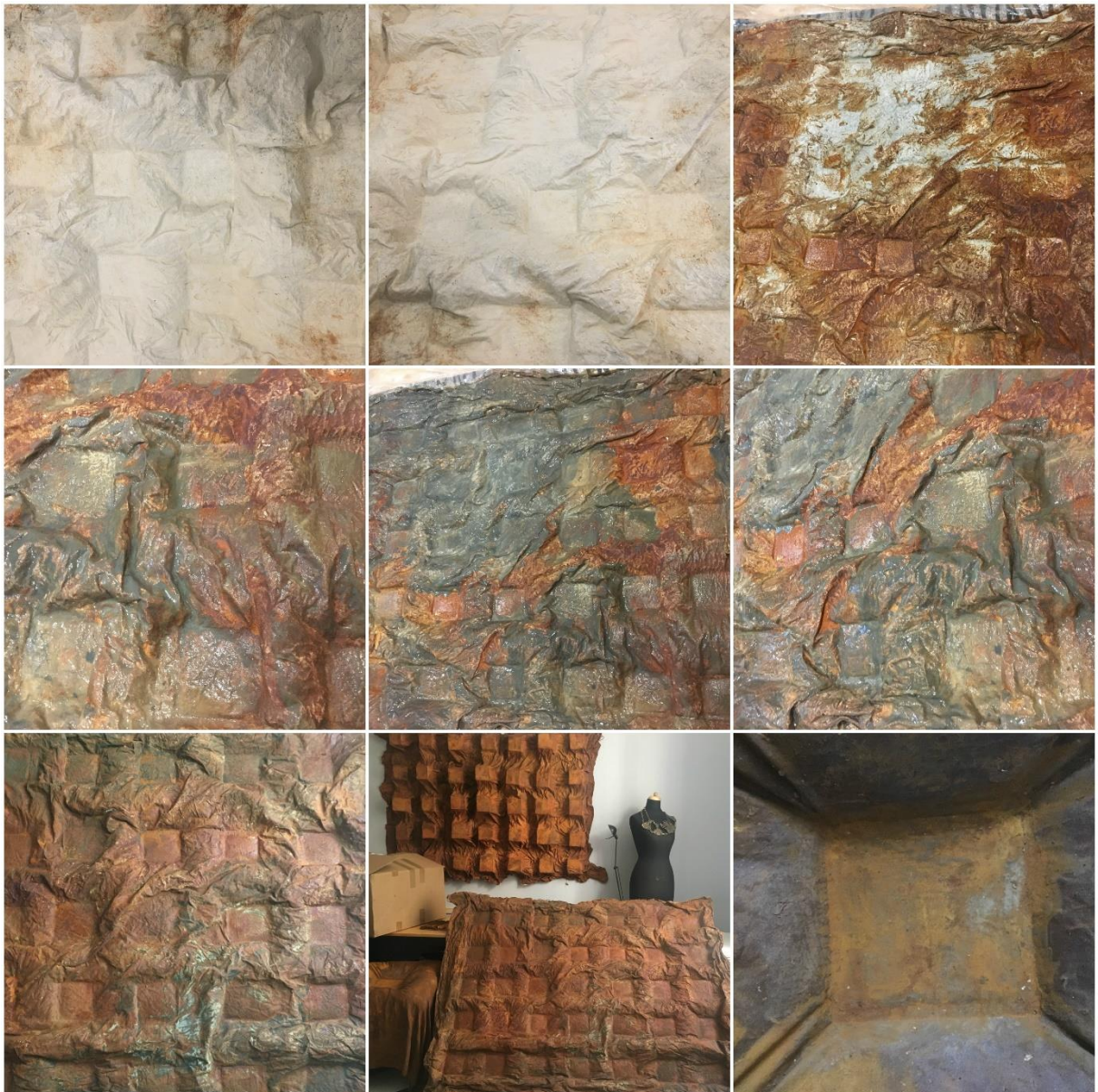
Il. 25. Proces powstawania obiektu *Ślad*, źródło: fotografia własna

II. 26. Proces powstawania obiektu *Pustka*, źródło: fotografia własna

II. 27. Proces powstawania obiektu *Wdech*, źródło: fotografia własna

Il. 28. Proces powstawania obiektu *Wydech*, źródło: fotografia własna

3.3. Opis kolekcji

Kolekcja składa się z 7 obiektów:

- Dwa panele naścienne,
- Pięć stolików kawowych, których kształt bazuje na ikonicznym stoliku firmy IKEA

Stolik LACK to jeden z najpopularniejszych i najchętniej kupowanych mebli w szwedzkich sklepach IKEA. Stolik o wymiarach 55 x 55 centymetrów jest nieduży, lekki, ergonomiczny i tani. Mebel sprawdza się praktycznie w każdym pomieszczeniu. Jest stolikiem o funkcji typowo kawowej.⁴⁸ W Internecie można znaleźć tysiące przeróbek tego stolika na spersonalizowane meble.⁴⁹ Świadczy to o tym, że stanowi on obiekt bazowy do różnych działań twórczych. Ja postanowiłam użyć go w postaci kopyta; był to zabieg celowy, ponieważ pomogło to oswoić kształt i materię dla oka widza. Jest to kształt, który jest nam dobrze znany i jesteśmy w jakiś sposób z nim związani. Jest to także forma dialogu, zapożyczenia czegoś z naszej popkultury konsumpcjonizmu. Ten stary i zużyty mebel dał nowe życie moim obiektom. Za formę posłużyły mi również sześciany wycięte ze styropianu i drewna, a także kołdra i poduszka, które nadały pracom miękkości i delikatności. Formami w mojej kolekcji stały się obiekty wzięte z życia codziennego. Moim pomysłem było wykonanie przedmiotów użytkowych tak, aby wewnątrz pozostały puste, wykonane były jedynie z utwardzonej tkaniny. Prace te nie posiadają żadnych stelaży ani wsporników. Cała kolekcja została wykonana przeze mnie własnoręcznie, projekty są w pełni autorskie. Każdy z obiektów posiada swój tytuł. Kolejność prezentowania obiektów-stolików ma duże znaczenie. (Począwszy od najlepiej spełniających swoją funkcję do unikatowych dekoracji.) Jest to opowieść o użyteczności i unikatowości. Przedmioty stopniowane są pod względem użyteczności. Badałam także, do jakiego stopnia można zmienić kształt, aby mimo deformacji pełnił określone funkcje.

⁴⁸17 sposobów na stolik LACK, <http://ladnydom.pl/wnetrza/1,124115,19529911> [21.03.2018]

⁴⁹ <http://www.conchitahome.pl/2014/12/metamorfozy-ikea-stolik-lack.html> [21.03.2018]

Ciśnienie (Pressure)

Stolik przypominający złom ściśnięty do formy kubika. Optycznie robi wrażenie bardzo ciężkiego, jednak w rzeczywistości jest to lekka forma pusta w środku. Dla celów ułatwienia użytkowania można położyć szybę na blat stołu. Obiekt jest bardzo satbliny a co za tym idzie w pełni użytkowy.

II. 29. Obiekt *Ciśnienie*, utwardzona tkanina pokryta rdzą, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Il. 30. Obiekt *Ciśnienie*, fragment, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Powietrze (Air)

Stolik wykonany został z kolażu koronek, jest przezroczysty, mogący pełnić funkcję lampy dekoracyjnej. W tej pracy chciałam połączyć to, co dawne ze swoją własną techniką i obrazowaniem. W Polskiej tradycji koronki kładziono na stół, „wprzód” utwardzając je krochmalem.

Ja w mojej pracy użyłam starych, zakurzonych koronek znalezionych w szafach dziadka i dałam im nowe życie. Zamiast krochmalu użyłam tynku. Stolik jest całkowicie stabilny, może być w pełni traktowany jako obiekt użytkowy.

Il. 31. Obiekt *Powietrze*, utwardzone koronki szydełkowe pokryte rdzą, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka

II. 32. Obiekt *Powietrze*, przykładowa aranżacja z oświetleniem, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Il. 33. Obiekt *Powietrze*, fragmenty, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Spirala (Coil)

Stolik wykonany jest ze skróconej tkaniny. Całkowicie przylegający do podłogi z mocno zarysowanymi załamaniem draperii. Jedyńa częścią, która zdradza widzowi pustkę w środku ma być otwór powstały przy skróceniu tkaniny do środka stolika. Po położeniu blatu szklanego, może być wykorzystywany jako stolik.

Il. 34. Obiekt *Spirala*, utwardzona tkanina pokryta rdzą, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka

II. 35. Obiekt *Spirala*, fragment, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Ślad (Trace)

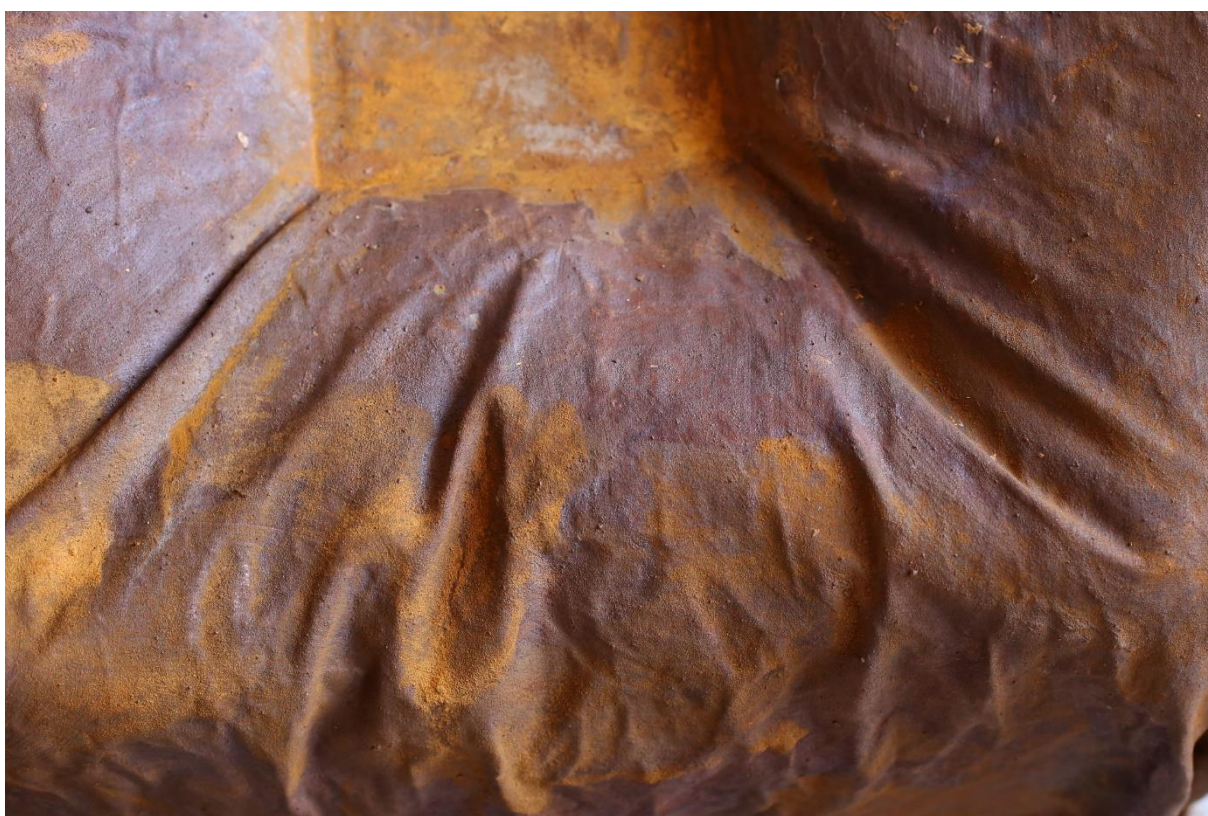
Stolik ze śladem sześcianu odcisniętym w miękkiej poduszce. Powierzchnia stolika jest całkowicie twarda, jednak dzięki zabiegowi z poduszką wydaje się miękka. Jego punkty podparcia są w czterech miejscach podobnie jak nogi w przypadku klasycznego stołu. Ułożenie tkaniny zostało zaplanowane tak, aby sprawiać wrażenie obiektu unoszącego się nad podłogą. Stolik przywołuje na myśl wgnieciony balon. Jego funkcja jest bardziej dekoracyjna niż użytkowa.

Il. 36. Obiekt *Ślad*, utwardzona tkanina pokryta rdzą, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka

II. 37. Obiekt *Ślad*, utwardzona tkanina pokryta rdzą, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka

II. 38. Obiekt *Ślad*, fragment, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Pustka (Void) lub „nie wszystko złoto, co się świeci”

Stolik z widoczną pustą przestrzenią w środku, z możliwością jej oświetlenia. Tkanina przed utwardzeniem została specjalnie poddana obróbce szlifierką. Na jej powierzchni pozostały liczne przetarcia, a w kilku miejscach nawet dziury. Wnętrze stolika pokryłam złotem tradycyjną metodą złocenia, czyli szlag metalem w płatkach⁵⁰ Używałam tak zwanej techniki pozłacania na mikstion. Jest to cieniutka warstwa kleju (w moim przypadku akrylowego), którego czas schnięcia wynosi nawet do 60 godzin. Na wilgotny klej kładłam cieniutkie płatki szlag metalu, a następnie dla utrwalenia całość została pokryta szelakiem. Taka technika wykorzystywana jest do złocenia ram i rzeźb. W środku stolik jest lekko podświetlony, dzięki złotemu wnętrzu dodatkowym walorem jest gra światła. Złoto delikatnie odbija światło. Funkcja obiektu jest bardziej dekoracyjna niż użytkowa.

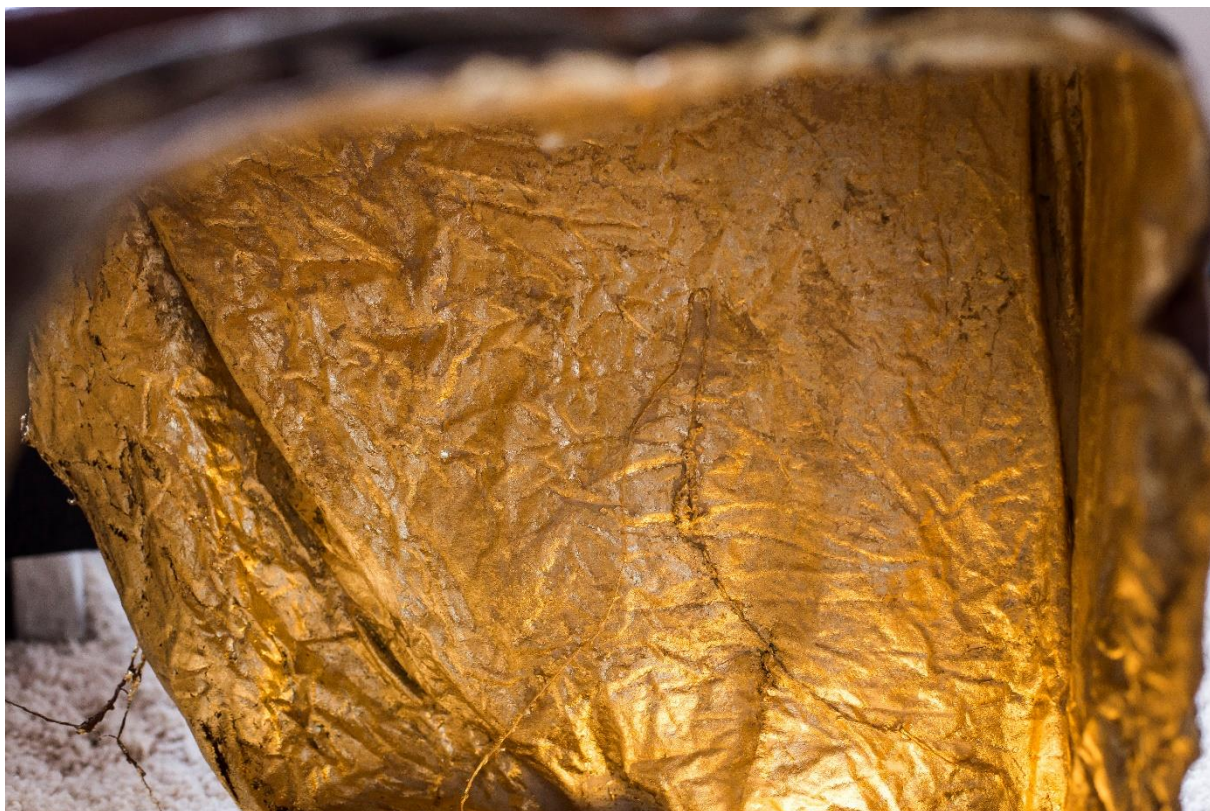

II. 39. Obiekt *Pustka*, utwardzona tkanina pokryta rdzą i złotem, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka

⁵⁰ Z. Engelman, *Pozłotnictwo*, Zielona Góra, 2005, s.64

Il. 40. Obiekt *Pustka*, utwardzona tkanina pokryta rdzą i złotem, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Il. 41. Obiekt *Pustka*, fragmenty, źródło: fotografia Małgorzata Terka

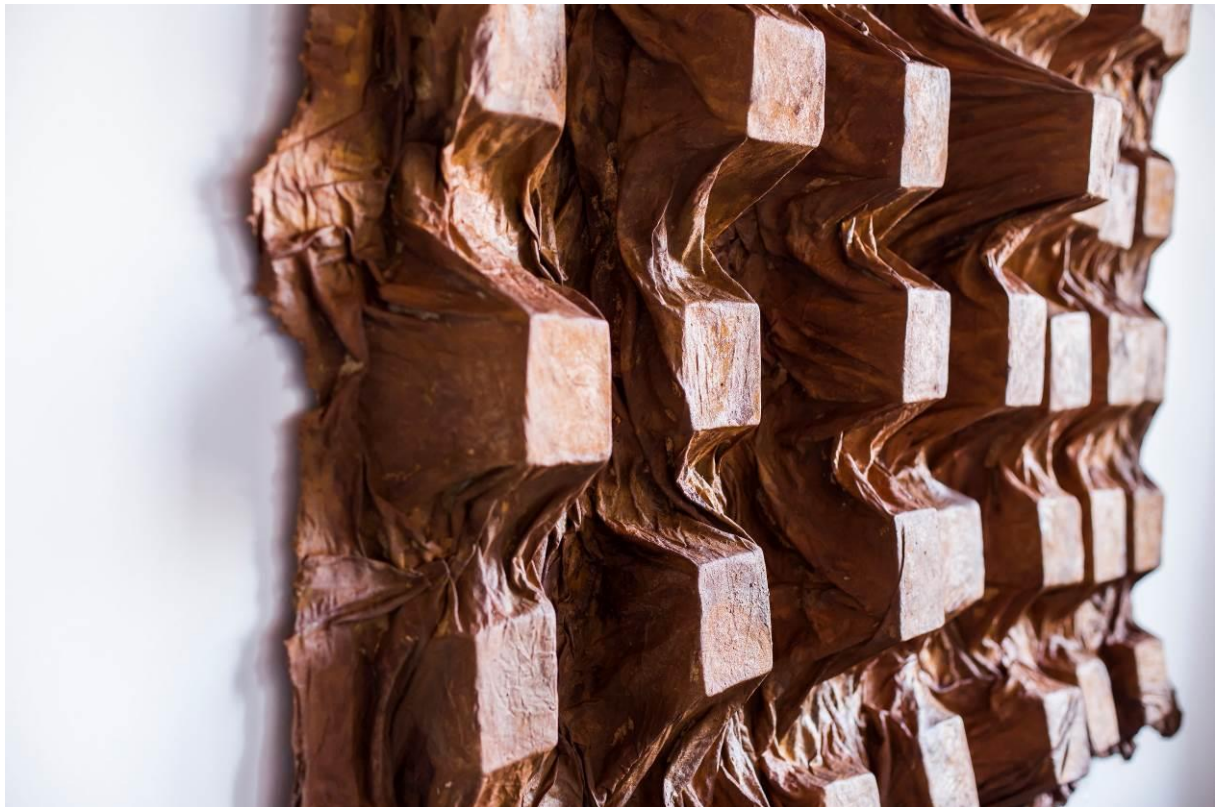
Wdech i wydech (Inhale And Exhale)

Panele są dopełnieniem całej kolekcji, można je wieszać na ścianie lub w przestrzeni. Są to dwie formy nawiązujące do siebie. W jednej pracy sześciany są wystające, a w drugiej wklęsłe jakby zassane do środka.

Rytmiczne ułożenie klocków ma symbolizować rytmiczność oddychania....wdech – wydech, a także nawiązywać do stanu medytacji, skupienia. Kształty nie są perfekcyjne ułożone, ponieważ w przyrodzie nic nie występuje w idealnej postaci. Wdechy i wydechy nigdy nie będą sobie równe.

Il. 42. Obiekt *Wdech*, utwardzona tkanina pokryta rdzą, 160x120 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka

II. 43. Obiekt *Wdech*, fragmenty, źródło: fotografia Małgorzata Terka

II. 44. Obiekt *Wydech*, utwardzona tkanina pokryta rdzą, 160x120 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka

II. 45. Obiekt *Wydech*, fragment, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Przykłady aranżacji obiektów we wnętrzu

Il. 46. Obiekty we wnętrzu loftu, aranżacja własna, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Il. 47. Obiekty we wnętrzu loftu, aranżacja własna, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Il. 48. Obiekty we wnętrzu loftu, aranżacja własna, źródło: fotografia Małgorzata Terka

II. 49. Obiekty we wnętrzu loftu, aranżacja własna, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Il. 50. Obiekty we wnętrzu loftu, aranżacja własna, źródło: fotografia Małgorzata Terka

Il. 51. Doniczki wykonane z pokrytych rdzą materiałów, 10x10x20cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka

*Rękami kształtuję. Ręce przekazują mi moją energię. Tłumacząc zamysł na kształt, zawsze przekazują one coś, co wymyka się konceptualizacji. Ujawnią nieświadomione.*⁵¹

Magdalena Abakanowicz

Cała kolekcja to obiekty służące do kontemplacji. Zastosowane środki i materiały, a także formy i kształty zostały użyte świadomie tak, aby pobudzały do głębszych przemyśleń, a niekiedy medytacji. Przedmioty użytkowe też mogą nas skłonić do refleksji nad upływem czasu i przemijaniem. Chciałam nawiązać dialog z użytkownikiem.

Kolekcja nawiązuje do tkanin, którymi nakrywa się meble w opuszczonych domach, chroniąc je przed kurzem. W moim wypadku jest to skojarzenie z przemijającym czasem. Zabieg usunięcia mebla z wnętrza pokrywającej go tkaniny był celowy. W efekcie pozostały tylko utwardzone, rdzawe powłoki naśladujące kształtem to, co było w środku. Podobnie, jak angielską artystkę Rachel Whiteread, interesuje mnie wnętrze przedmiotów⁵² a w zasadzie pustka, która po nich pozostaje. Na myśl przychodzi nam przemijanie, niszczenie, znikanie, degradacja, rozkład. Dodatkowo efekt ten potęguje rdza, która pokrywa obiekty. W opozycji do przemijania, proces korozji został trawle wstrzymany a kształt utrwalony.

⁵¹ *Magdalena Abakanowicz-życie i twórczość*, <http://culture.pl/pl/tworca/magdalena-abakanowicz> [21.03.2018]

⁵² Karol Sienkiewicz, w: *Vogue Polska*, marzec 2018, *Co masz w środku*, s. 216-217

Il. 52. Wnętrze opuszczonego domu, źródło: pinterest.com [01.03.2018]

Środki wyrazu jakie mnie interesują to faktura i kolor. W pracy „Ciśnienie”, faktura jest całkowicie chropowata i skonstrastowana ze szklanym, gładkim blatem, natomiast w pracy „Pustka” została ona skonstrastowana z gładkim błyszczącym złotem.

Prace same w sobie są matowe, nie odbijają światła. Wyjątkiem jest praca pokryta lakierem (Spirala) oraz stolik ze szkłem i złote wnętrze stolika. Kolory dominujące w moich pracach to gama ciepłych brązów, czerwieni, rudości i ugrów charakterystycznych dla rdzy; można się również dopatrzeć błękitów.

Zakończenie

Uważam, że rdzę można wykorzystać do wielu różnorodnych projektów, a także łączyć z innymi surowymi materiałami jak beton czy nieobrobione drewno. Niezwykłość rdzy jako substancji, polega na jej uniwersalnym charakterze, monumentalizmie, a przede wszystkim nowoczesności.

Sztuka w swoim założeniu zawsze dąży do odnajdywania nowych środków wyrazu i ekspresji. Szukając nowych środków do wyrażenia siebie, odnalazłam w rdzy właściwości barwiące i strukturyzujące. W trakcie moich poszukiwań doszłam do wniosku, że rdzawa tynkująca masa w połączeniu z masą akrylową doskonale nadaje się do formowania, barwienia i usztywniania materiałów, nadając im niebanalną formę i barwę. Rdza jest nietuzinkowym medium. Może stać się uniwersalnym środkiem artystycznego wyrazu w malarstwie, rzeźbie i architekturze wnętrz.

Podjęty przeze mnie temat powstał z moich zainteresowań designem i stosowaniem we wnętrzach niebanalnych, nieoczywistych materiałów. Długi czas myślałam nad zaskakującym użyciem utwardzonej tkaniny pokrytej rdzą, a także o tym, do jakiego stopnia można tę tkaninę formować i zniekształcać. Jak doprowadzić ją, by sama w sobie pełniła funkcję użytkowego przedmiotu, w tym wypadku stołu. Zagadnienie, którego się podjęłam, czyli zmiana własności fizycznej i estetycznej tkaniny, było dla mnie dużym wyzwaniem.

Proces korozji jest procesem długotrwałym i wysoce spontanicznym. Rdza i samo jej utwardzanie wymagało ode mnie ogromu pracy, a także cierpliwości, gdyż końcowy rezultat nie był z góry oczywisty, a osiągnięcie go wymagało czasu i wielu prób. Udało mi się jednak świadomie zatrzymać proces i zapanować nad nim. Dzięki pozyskanym umiejętnościom i produktom jakich użyłam, wykonane obiekty są niebrudzące oraz niepodlegające dalszej korozji i rozkładowi.

Niekonwencjonalne oraz eksperymentalne metody jakimi się posługiwałam pokazują, że swobodnie można aplikować nowe techniki dekoracyjne jakimi są rdzawe tynki nie tylko na ściany, ale także do wykonania unikatowych obiektów użytkowych.

Spis ilustracji

Il. 1. Parteton, <i>Mojry, czyli Leto, Artemis i Afrodyta</i> , styl Mokrych szat, źródło: encyklopedia.pwn.pl [21.04.2018]	5
Il. 2. Autor nieznany, <i>"Piękna Madonna z Kruźlowej"</i> , źródło: culture.pl/pl/dzielo/madonna-z-kruźlowej [21.04.2018]	6
Il. 3. Antonio Corradini , <i>Popiersie zakrytej kobiety</i> , źródło: http://utw-art.blogspot.com [21.04.2018]	7
Il. 4. Igor Mitoraj, <i>Ecclise grande</i> , źródło: http://culture.pl [21.04.2018]	8
Il. 5. Magdalena Abakanowicz, <i>Niepoznani</i> , źródło: http://culture.pl [21.04.2018].....	9
Il. 6. Marta Bakowski, „Ray lamp”, tkana lampa, www.dezeen.com [25.05.2018]	12
Il. 7. Oskar Zięta, <i>Krzesło Chippensteel 0.5</i> , źródło; http://design-spichlerz.pl [21.04.2018].....	13
Il. 8. Rdza we wnętrzu, wnętrze typu loft, Nowy York, źródło: pinterest.com [21.04.2018].....	15
Il. 9. Zardzewiałe Lobby Lofty u Scheiblera Łódź, źródło: fotografia własna.	16
Il. 10. Stół z wykorzystaniem zardzewiałego metalu, źródło: pinterest.com [01.03.2018]	20
Il. 11. NeSpoon street art, źródło: www.theyellowsparrow.com [01.03.2018]	23
Il. 12. Wnętrze Bazyliki Świętego Marka, Wenecja, źródło: www.venise1.com [01.05.2018]	24
Il. 13. Łańcuchy z mostu Golden Gate koło San Francisco, źródło: pinterest.com [12.03.2018]	25
Il. 14. Barwniki paleolityczne, źródło: www.ancientcraft.co.uk [04.05.2018]	26
Il. 15. Proces korodowania Cor-Ten'u, źródło: http://misfitsarchitecture.com [10.12.2014].....	27
Il. 16. Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku, źródło: pinterest.com [11.05.2018].....	29
Il. 17. Użycie rdzy we wnętrzu, źródło: pinterest.com [01.03.2018].....	31
Il. 18. Jose Manuel Castro Lopez, źródło: www.thisiscolossal.com [01.03.2018].....	33

II. 19. Cal Lane, <i>Car-Bombing</i> , źródło: http://callane.com [01.03.2018]	34
II.20. Próby druku rdzą, źródło: fotografia własna	46
II. 21. Próbnik kolorów masy Oxidecor, źródło: ecorson.com [01.03.2018].....	48
II.22. Proces powstawania obiektu <i>Cisnienie</i> , źródło: fotografia własna.....	51
II. 23. Proces powstawania obiektu <i>Powietrze</i> , źródło: fotografia własna.....	52
II. 24. Proces powstawania obiektu <i>Spirala</i> , źródło: fotografia własna.....	53
II. 25. Proces powstawania obiektu <i>Ślad</i> , źródło: fotografia własna.....	54
II. 26. Proces powstawania obiektu <i>Pustka</i> , źródło: fotografia własna.....	55
II. 27. Proces powstawania obiektu <i>Wdech</i> , źródło: fotografia własna.....	56
II. 28. Proces powstawania obiektu <i>Wydech</i> , źródło: fotografia własna	57
II. 29. Obiekt <i>Cisnienie</i> , utwardzona tkanina pokryta rdzą, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka	59
II. 30. Obiekt <i>Cisnienie</i> , fragment, źródło: fotografia Małgorzata Terka	60
II. 31. Obiekt <i>Powietrze</i> , utwardzone koronki szydełkowe pokryte rdzą, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	61
II. 32. Obiekt <i>Powietrze</i> , przykładowa aranżacja z oświetleniem, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	62
II. 33. Obiekt <i>Powietrze</i> , fragmenty, źródło: fotografia Małgorzata Terka	63
II. 34. Obiekt <i>Spirala</i> , utwardzona tkanina pokryta rdzą, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka	64
II. 35. Obiekt <i>Spirala</i> , fragment, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	65
II. 36. Obiekt <i>Ślad</i> , utwardzona tkanina pokryta rdzą, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	66

II. 37. Obiekt <i>Ślad</i> , utwardzona tkanina pokryta rdzą, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	67
II. 38. Obiekt <i>Ślad</i> , fragment, źródło: fotografia Małgorzata Terka	68
II. 39. Obiekt <i>Pustka</i> , utwardzona tkanina pokryta rdzą i złotem, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka	69
II. 40. Obiekt <i>Pustka</i> , utwardzona tkanina pokryta rdzą i złotem, 55x55x45 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka	70
II. 41. Obiekt <i>Pustka</i> , fragmenty, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	71
II. 42. Obiekt <i>Wdech</i> , utwardzona tkanina pokryta rdzą, 160x120 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka	72
II. 43. Obiekt <i>Wdech</i> , fragmenty, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	73
II. 44. Obiekt <i>Wydech</i> , utwardzona tkanina pokryta rdzą, 160x120 cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka	74
II. 45. Obiekt <i>Wydech</i> , fragment, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	74
II. 46. Obiekty we wnętrzu loftu, aranżacja własna, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	75
II. 47. Obiekty we wnętrzu loftu, aranżacja własna, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	76
II. 48. Obiekty we wnętrzu loftu, aranżacja własna, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	77
II. 49. Obiekty we wnętrzu loftu, aranżacja własna, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	78
II. 50. Obiekty we wnętrzu loftu, aranżacja własna, źródło: fotografia Małgorzata Terka.....	79
II. 51. Doniczki wykonane z pokrytych rdzą materiałów, 10x10x20cm, źródło: fotografia Małgorzata Terka	80
II. 52. Wnętrze opuszczonego domu, źródło: pinterest.com [01.03.2018]	82

Bibliografia

Książki i artykuły

1. R. Arnheim, *Sztuka i percepcja wzrokowa*, Warszawa 1978
2. G. Bandmann, *Przemiany w ocenie twórczości w okresie XIX w.*, w: *Pojęcie, problemy metody współczesnej nauki o sztuce*, Warszawa 1976
3. N. Board, *The Complete Technology Book on Textile Spinning, Weaving, Finishing and Printing*, Deli 2002
4. A. Bruckner, *Słownik etymologiczny języka polskiego*
5. M. Byars, *The best tables, chairs and lights*
6. L. Corbusier, *Ausbrück auf eine Architektur*, Frankfurt 1964
7. R. Chang, *Chemistry with Online ChemSkill Builder, Eighth Edition*. McGraw-Hill Science/Engineering/Math
8. U. Eco *Brzydota jest piękna*, <http://kultura.dziennik.pl> wywiad z Umberto Eco [01.01.2018]
9. Z. Engelman, *Pozłotnictwo*, Zielona Góra 2005
10. M. Fisch, *Textile Techniques in Metal: For Jewelers, Textile Artists & Sculptors*, Nowy Jork, 2003
11. H. Gräfen, H. Horn, E. M. Schlecker, H. Schindler, H. *Corrosion*, *Ullmann's Encyclopedia of Industrial Chemistry.*, Bayer AG, Leverkusen 2000
12. J. Hill, *Urban rust*, <http://archidose.blogspot.com/2009/10/ae18-urban-rust.html> [13.02.2018]
13. Z. Herbert, *Tkanina*, <https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasyka/41996-zbigniew-herbert-tkanina.html> [20.04.2018]
14. A.M. Kobos, *Najdłuższy artystyczny okres ludzkości*, http://www.zwojescrolls.com/zwoje27/text02_1p.htm [14.02.2018]
15. W. Kopaliński, *Słownik symboli*, Warszawa 1990
16. J. Kosuth, *Art after Philosophy*, <http://www.ubu.com> [02.06.2017]
17. I. Kozina, *Polski design*, 2015
18. W. Niebrzydowski, *Rola i znaczenie materiału w architekturze brutalistycznej „ARCHITECTURAE et ARTIBUS”*, Białystok 2011 nr 1
19. P. Picasso: A Retrospective- The Museum of Modern Art, New York

20. E. Piskorz-Branekova, *Polskie hafty i koronki*
21. M.A. Potocka, *Rzeźba. Dzieje teoretyczne*, Kraków 2002, Baran i Suszyński
22. H. Read, *Dezintegracja formy w sztuce współczesnej*, <http://minalomfalos.blogspot.com/2011/11/dezintegracja-formy-w-sztuce.html> [01.01.2018]
23. W. Sapalski, *O rzeźbie pięknej madonny z Kruźlowej*, Warszawa, 1987
24. M. Shoester, *Textiles the art of mankind*
25. E. Shumacher, *Blatter+bilder*, Wiedeń 1959, s.34
26. K. Sienkiewicz, *Co masz w środku* w *Vogue Polska*, marzec 2018
27. D. Szymczak, *Korten w architekturze. Kontrolowana korozja nowoczesnych brył*, http://archirama.muratorplus.pl/architektura/korten-w-architekturze-kontrolowana-korozja-nowoczesnych-bryl,67_2041.html?&page=1 [01.12.2017]
28. Z. Sztetyło, *Sztuka grecka*, w: *Sztuka świata*, Warszawa 2002, t. 2
29. J. Tuwim, *Stół*, <http://wiersze.bfcior.pl/julian-tuwim> [20.04.2018]
30. G. Wranglen, *Podstawy korozji i ochrony metali*, Warszawa 1985

Strony internetowe

1. <http://www.powertex.com.pl/> [21.03.2018]
2. http://ecorson.com/pl/product/7/oxidecor_e_efekt_rdzy.html [21.03.2018]
3. Rollrost, <http://www.ambientestones.ch/?id=rollrostrollbeton#tab=tab1> [02.09.2017]
4. <http://callane.com> [02.06.2017]
5. Autor nieznany, *Stal kortenowska*, corten.bawi.pl [06.12.2017]
6. <http://niezlasztuka.net/portfolio/nespoon/> [21.03.2018]
7. Contemporary Art as Modern Luxury Furniture, <https://www.thepinnaclelist.com> [02.06.2017]
8. Autor nieznany, *What is rust?* <http://www.wisegeek.org/what-is-rust.htm> [12.03.2018]
9. Autor nieznany, *How does rust form?*, http://www.corrosionist.com/how_does_rust_form.htm [12.01.2018]
10. Autor nieznany, *Tlenki i wodorotlenki* http://goniek.underground.walbrzych.pl/?page_id=280 [14.02.2018]
11. Unicorn Media, *Corten - stal w kolorze rdzy podbija świat*, <http://otodom.pl/wiadomosci/architektura-i-ogrod/corten-stal-w-kolorze-rdzy-podbija-swiat-id1690.html> [01.01.2018]
12. "TEXTURA. A Polish touch" <http://culture.pl/pl/wydarzenie/textura-a-polish-touch-wystawa-polskiego-designu-w-londynie> [02.06.2017]
13. *Loft Design Ideas In Industrial Style*, <http://www.architectureartdesigns.com> [02.06.2017]
14. *7 Ways To Add Cool Industrial Style To Your Home*, <https://www.forbes.com/sites/houzz/2013/09/10/7-ways-to-add-cool-industrial-style-to-your-home/2/#2008682b214d> [02.09.2017]
15. Unicorn Media, *Stal w kolorze rdzy podbija świat*, <http://otodom.pl/wiadomosci/architektura-i-ogrod/corten-stal-w-kolorze-rdzy-podbija-swiat-id1690.html> [07.09.2017]
16. *17 sposobów na stolik LACK*, <http://ladnydom.pl/wnetrza/1,124115,19529911> [21.03.2018]
17. <http://www.conchitahome.pl/2014/12/metamorfozy-ikea-stolik-lack.html> [21.03.2018]
18. Autor nieznany, *Magdalena Abakanowicz-życie i twórczość*, <http://culture.pl/pl/tworca/magdalena-abakanowicz> [21.03.2018]

Strzemiński Academy of Art Łódź

Discipline: Designed Arts

Doctoral Thesis

**The change of physical and aesthetic properties of fabric as a result of the
application of new decorative techniques.**

A set of objects for the interior arrangement.

Author: Wiktoria Wróblewska

Thesis supervisor: prof. Włodzimierz Cygan

Łódź 2018

Table of contents

INTRODUCTION.....	3
OBJECTIVES AND GOALS.....	3
<i>First goal.....</i>	3
<i>Second goal.....</i>	4
<i>Third goal.....</i>	4
CHAPTER 1. THE SOURCE OF THE IDEA	5
1.1. EXAMPLES PRESENTING FABRICS IN SCULPTURE.....	5
1.2. BETWEEN ART AND DESIGN	10
1.3. SCOPE OF SURVEY.....	18
CHAPTER 2. PROJECT	30
2.1. THE CHANGE OF AESTHETICAL PROPERTIES	30
2.2. THE CHANGE OF PHYSICAL PROPERTIES	32
CHAPTER 3. THE DESCRIPTION OF THE COLLECTION	35
3.1. SEARCH FOR THE FORM.....	35
<i>Geometry versus organicity.....</i>	35
<i>Material.....</i>	36
3.2. THE TECHNIQUE.....	37
<i>Hardening and end-use finish of fabric.....</i>	37
<i>The study</i>	37
<i>Rust printing technique</i>	46
3.3. THE DESCRIPTION OF THE COLLECTION.....	58
CONCLUSION	83
TABLE OF ILLUSTRATIONS.....	84
REFERENCE LIST	87
BOOKS AND ARTICLES	87
WEBPAGES	89

Introduction

The subject of this dissertation has been chosen based upon my latest fascinations connected with the process of oxidation of ferrous alloys.

My work is a result of a thorough research and observation. At times it also serves as a tribute to the artists and their creations, or becomes my personal discussion with them. I have not been inspired by any particular artist, although I have to admit that the work of Magdalena Abakanowicz, surrealism, and the current vogue for rust in architecture and design have exerted a profound impact on my actions.

Rust comes with the unique and entrancing beauty that is both inapparent and ambiguous. It is associated with terms such as time, evanescence, and decaying. Metal connotes heftiness, firmness, and indestructibility. Sometimes, people even associate it with something brutal, connected to violence and war. Fabric, however, connotes softness, warmth, and safety. These opposites are of great interest to me, not only because of their artistic value but also because of their meaning. In my doctoral dissertation, I intend to connect these seemingly contradictory ways of association, synthesize them, and break certain canons which have been encoded in people's minds.

Objectives and goals

First goal

My main goal was to create solid objects composed of a stiffened fabric covered in rust. They were supposed to balance on the edge of both practicality and rareness. These shells, solids, which are empty inside, outwardly impossible to make when using a soft matter like fabric, became feasible due to the change of its physical properties – permanent hardening. Fabric formerly associated with comfort, coziness and soft texture, resolved into something hard, tough and rough, indistinguishably resembling heavy sheet metal. Optically, it became hefty, however physically, it received stability. As a result, formerly soft sculptures obtained new, practical features.

Second goal

The primary idea for the final version of the objects was constantly undergoing changes during research. In my previous works, I dyed the fabrics with iron ore (iron oxide); I imprinted patterns on the textile using rust. That process was definitely too spontaneous, and its results – unpredictable. It was precisely that lack of control over the process, which prompted me to engage in pursuit after the development of the technique that would allow me to create both stable and nonobvious object.

Third goal

I designedly started to change the aesthetic value of objects. In some of my works, I performed a deconstruction of the form, so that the previously clean fabric changed into a seemingly unaesthetic, corroding surface. The purpose of such approach is to create an illusion, a game of sorts, between what we see, know and finally, experience.

Chapter 1. The source of the idea

*'Everything you can imagine, is real.'*¹ Pablo Picasso

1.1. Examples presenting fabrics in sculpture

Observation is a key aspect if one wants to properly investigate the problem of depicting a fabric, to see how sculptors presented it throughout the history.

Both sculpture and the way in which artists were sculpting the textile had a great impact on not only my work but also on my thoughts about design. The fabric was represented in sculptures made of firm materials such as wood or stone as if it was soft and light. The artists brought it to life.

Il. 1. *The Parthenon, Moires, so Leto, Artemis and Aphrodite, the wet-drapery technique, source: encyklopedia.pwn.pl [21.04.2018]*

In ancient Greece, the technique of Wet Drapery has been invented. It is visible especially in the sculptural decoration of the Parthenon. In Three Goddesses of the Parthenon, the three moirai are covered with a drapery that seems to cling to the body, revealing the shapes underneath it.² The

¹ Pablo Picasso: *A Retrospective- The Museum of Modern Art*, New York

² Z. Sztetyłło, *Sztuka grecka*, w: *Sztuka świata*, t. 2, Warszawa 2002, s. 95

aim of such representation was to emphasize what hides behind the robes, in this case, the body and its proportions.

Il. 2. Autor nieznan, "*Piękna Madonna z Krużlowej*", source: culture.pl/pl/dzielo/madonna-z-kruzlowej [21.04.2018]

In the Middle Ages, the Beautiful Madonna of international gothic style (also called ‘Beautiful Gothic’) had a lyrical character. Those representations of Virgin Mary were shown in contrapposto, their embellished robes gently and smoothly falling into decorative folds.³ The aim of this action was to ornament the artwork.

³ W. Sapalski, *O rzeźbie pięknej madonny z Krużlowej*, Warszawa 1987 s. 32-39

Il. 3. Antonio Corradini , *Popiersie zakrytej kobiety*, source: <http://utw-art.blogspot.com> [21.04.2018]

Antonio Corradini was an Italian rococo sculptor. In his sculptures, he conveyed a lot of details. The fabric sculpted in marble came across as floaty and delicate, almost transparent.

Il. 4. Igor Mitoraj, *Ecclise grande*, source: <http://culture.pl> [21.04.2018]

The work of Igor Mitoraj draws inspiration from the Hellenistic art. He uses textile as a decoration, a figurative addition. The entangled bodies and covered faces were presented in an extremely realistic way.

II. 5. Magdalena Abakanowicz, *Niepoznani*, source: <http://culture.pl> [21.04.2018]

Magdalena Abakanowicz's art tends to balance on the border of sculpture and fabric. In her work 'Niepoznani', she manages to intertwine these two quite different worlds. The fabric's folds are clearly visible on her figures made of cast iron. Although the quality of cast iron used in her work is very good, the viewer feels as if these figures were made of burlap (like the rest of her sculptures).

1.2. Between art and design

While investigating the trends and news in the world of art, architecture and design, I have noticed that currently, many artists and designers try to use the phenomenon of rust.

It could even be argued that rust is a medium capable of combining various forms of art. I too endeavor to be open-minded when it comes to art and design, and this is why I am of an opinion that things with a soul should be created by the sensitive and creative people.

In my work, I combine different forms of art and design. Unique fabrics, sculpture, design- I believe there is no point in adamantly separating these categories. To the best of my knowledge, a good project ought to be artistic, and objects outwardly unique and handmade can become practical. I was trying to find an answer to what art really is, and what is design.

Design is a term that refers to the utilitarian object that is meant to be created many times. In contrast to art which is inherently unique, design is associated with features such as ergonomics, practicality and repetitiveness.

The design of the utilitarian objects does not have to refer only to their usefulness. Of course, their main purpose is to be practical; however, it does not always have to be the one and only goal. A good design is a combination of both aesthetics and usefulness. Then again, usefulness that characterizes design is not its sole purpose.

‘Between art and design’ has been a motto for my latest designed works, both those realized as part of the doctoral dissertation, and the ones made outside of it.

The concept of art is undefined and quite blurry. These days so many creations are called art that there is no right way to unequivocally define it. In the last decade, art has obtained authenticity, new means, and the ability to shock. In its purest form, it is supposed to express emotions, however, inability to define these emotions makes Donald Judd’s saying ‘if someone says it’s art, it’s art’ immensely pertinent. ⁴

⁴ J. Kosuth, Art after Philosophy, <http://www.ubu.com> [02.06.2017]

I am of an opinion that Yives Klein is an artist who perfectly combined art with design. He created a series of three coffee tables which are of simple, yet elegant shapes. In one of the tables, in a glass tabletop, Yives Klein managed to leave his iconic blue color.⁵

In my work, I try to combine both functions. Lately, everything that is handmade takes on a new quality. The way people think is changing; they are starting to willingly adopt unique objects, handicrafts.

⁵ Contemporary Art as Modern Luxury Furniture, <https://www.thepinnaclelist.com> [02.06.2017]

Il. 6. Marta Bakowski, „Ray lamp”, woven lamp, source: www.dezeen.com [25.05.2018]

Nowadays, it is visible that designers are not only eager to explore new, innovative production processes, but also to learn about the ones that were forgotten. The methods of production, formerly strictly related to a certain art category, now allow us to experiment with them. For example, by using the techniques employed in textile industry it is possible to create lightning. Moreover, furniture created with stained glass is rich in colors and complexity, which brings it closer to the delicate fabric and decorative glass. Modernity in textile goes hand in hand with the innovative solutions in furniture design.⁶

⁶“TEXTURA. A Polish touch” <http://culture.pl/pl/wydarzenie/textura-a-polish-touch-wystawa-polskiego-designu-w-londynie> [02.06.2017]

Il. 7. Oskar Zięta, *Krzesło Chippensteel 0.5*, source; <http://design-spichlerz.pl> [21.04.2018]

Polish designer Oskar Zięta is an inventor of the FIDU technology.⁷ FIDU stands for Freie Innen Druck Umformung – the Internal Pressure Forming. This method is also known as the blow – up metal technology. Due to it, Oskar Zięta managed to make a whole collection of chairs and stools. De facto, he was interested in the change in both physical and aesthetical properties of the object. The blow – up metal technology makes the product physically and optically quite light while maintaining its practicality.

⁷ I. Kozina, *Polski design*, 2015 s.189-191

In my projects, I make reference to the industrial style that derives from the United States (around the 1950s), during the times of financial crisis and recession. It was precisely then that many deserted factories started to appear on the real estate market. Not long after that, they had become very popular among artists. The first loft was developed in Manhattan, in place of the former production facilities that dealt in textile, glass, and china. Only in the 60s did the deserted factory become the place of artists who took it, and transformed it into a workshop, home, or gallery. Andy Warhol also lived in a loft. Over the years, his famous 'Factory' has been the center of New York's artistic life. Immense expanses, raw décor, and original furniture have all defined the style that is now called 'industrial'.⁸

Interiors kept in industrial style are most of all extremely spacious. High ceilings and large areas occur along with economical finishing. The industrial style, also known as the loft style, is a brand of modern fashion. In Poland, during the times of Polish People's Republic, there were no deserted or bankrupt factories, and this is why the industrial style appeared in our country after the 90's.

⁸ *Loft Design Ideas In Industrial Style*, <http://www.architectureartdesigns.com> [02.06.2017]

Il. 8. Rust in the interior, a type of loft interior, New York, source: pinterest.com [21.04.2018]

In Poland, lofts are not a domain of artists. These modern, industrial interiors are favoured especially by the young and wealthy citizens. In cities such as Łódź, many of the previous factories' halls were made into exclusive offices for big, international companies, as well as original flats. Steel is a very important raw material when it comes to the industrial style. Manufacturing plants were full of steel pillars, uncovered bars, and grids. Leaving these elements of construction in the open was a downright necessity from the economic point of view.⁹

There are many examples where corroded steel (usually Cor-Ten) was used in the industrial style.

⁹ *7 Ways To Add Cool Industrial Style To Your Home*, <https://www.forbes.com/sites/houzz/2013/09/10/7-ways-to-add-cool-industrial-style-to-your-home/2/#2008682b214d> [02.09.2017]

In Poland, Cor-Ten is usually employed to make bold connections with brick, especially in the case of factory and revitalized architecture. A great example of this are the renovated lofts (made of brick) located in Gliwice; they were finished with the application of such metal.¹⁰

Il. 9. Rusted Lobby in 'Lofty u Scheiblera' Łódź, source: private.

Very often, interior designers also reach for rust. Cupboards located in the reception area of Scheibler's Lofts are quite a spectacular example of it.

Cor-Ten is not the only way to use rust in the interior. Even though it is an exceptional matter that is perfect for external applications, it also has its drawbacks. Most of all, it is very heavy and expensive, which makes it problematic to install. Also, Cor-Ten does not match the soft and light constructions.

¹⁰ Unicorn Media, *Stal w kolorze rdzy podbija świat*, <http://otodom.pl/wiadomosci/architektura-i-ogrod/corten-stal-w-kolorze-rdzy-podbija-swiat-id1690.html> [07.09.2017]

In response to this kind of requirements, rusted pargets, paints imitating rust, and even tapestry covered in rust started to appear on the market.¹¹ All of these products have their specific usage, and therefore advantages and disadvantages. They are very good in imitating rust's real beauty too.

Such great variety of ways in which rust can be applied in design shows that there is a niche in the market for it. The companies are investing in researches, while architects are using it more often and more boldly.

A vogue for rust did not turn out to be only a passing fad. Slowly, rust is starting to find a permanent place for itself in both architecture and consciousness of the society.

I myself decided to present my works in a loft; my photo shoot was held in a Karol Scheibler's revitalized factory complex in Łódź.

¹¹ Rollrost, <http://www.ambientestones.ch/?id=rollrostrombeton#tab=tab1> [02.09.2017]

1.3. Scope of survey

In my work, it was very significant to investigate the imagery and relations between concepts which occur amid fiber, metal, and rust. As a ground for my considerations, I chose a table.

I also added terms like fabric, lace, and gold into the glossary.

The design process begins with observing the nature and our habitat. Designing is very often a path of associations, the result of our daily observations.

In my case, the chain of associations involved a table and a tablecloth it was covered with. During my tests, I decided to track not only this relation but also its components.

In the final phase of my project the only thing left is the fabric which serves as a table. The tablecloth transforms itself into self - sufficient creation – the table.

Table

In his poem ‘table’, Julian Tuwim states that creating a table requires a lot of hard work. ¹²

The table is often associated with something stable, constant, and unchanged. It is one of the most important pieces of furniture in our homes. Its presence is so obvious that frequently we do not pay it any attention. In the western civilization, the table is a symbol of home and hospitality. It is also a gathering place that serves the purpose of creating relationships.

The order in which the guests sit at the table is a derivative of their place in the hierarchy.

Thanks to it, the feasters have no problem with finding their seats. However, the purpose of the table is not only to feast. It defines the space in the house and organizes the life.

In our culture, the table ought to be big and stable. Big, so it can seat all of the guests, and stable, because ‘a stable table means a stable life’.

In his dictionary ‘Słownik etymologiczny języka polskiego’ (‘The Etimological Dictionary of Polish Language’) Aleksander Bruckner, Polish slavist and scholar in the area of culture and literature defines a table as ‘etymon; The same for all Slavs; original meaning: ‘the capital’, ‘throne’’. ¹³

¹² J. Tuwim, *Stół*, <http://wiersze.bfcior.pl/julian-tuwim> [20.04.2018]

¹³ A. Bruckner, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, s. 517

The table is also very important in Christianity. According to the Gospel of Saint Matthew, the last supper, during which Jesus broke the bread and gave it to his disciples, took place at a table. Nowadays, at the altar, a Eucharist is being held.

The traditional materials that tables are made of are wood, glass, steel and plastic, although, these days, many artists experiment with form and matter. In the production of furniture, there is also a place for materials that are nonobvious (like a carton) ¹⁴, and structures that are made of various objects (for example pots). ¹⁵

¹⁴ M. Byars, *The best tables, chairs and lights*, s.107

¹⁵ *Ibidem* s.111

II. 10. Table with an application of a rusted metal, source: pinterest.com [01.03.2018]

There are even tables that are made of components found in a landfill or garbage bin. The current trends of reintroducing the former glamour and life to the objects from dumping sites, also known as up-cycling, have resulted in many interesting projects of tables. To create some of them, the designer needed to use tools such as spring, spiral or chain. The context in which an object is being used defines its meaning.

Fabric

The fabric surrounds us everywhere. It accompanies our everyday life, and is present in every situation. People use it to clothe, cover, or warm themselves. It is there every step of the way, when we are born, and when we die.

The ability to weave is timeless and common for every developed civilization. It is often treated in a mysterious way, especially in the case of religious rituals, the passing and coronation of kings or observance of holidays. It is also used in the production of tools like the fishing nets, and the protective clothing like that of a firefighter.

Throughout the history, fabric was the equivalent of wealth, and determined social status. Expensive climes and tapestries were available only for the elite, the clothing made of valuable materials only for the richest.¹⁶ Fabric is also used to produce various kinds of religious headwear such as turbans, skull caps, hijabs, scarfs, and veils.

*Forest of threadsthin fingers loom of fidelity
expectation's shadowy bier
so then frail memory be near
lend me your infinity
Dim light of conscience a monotonous thud
Measures the island's years in scores
And carries at last to a nearby shore
Bark and weft warp and shroud¹⁷*

Zbigniew Herbert, Fabric

Fabric can be considered something more than just a material. Something more figurative, symbolic, philosophical even. At least this is the way Zbigniew Herbert sees it.

The term 'Fabric' is no longer treated only as a name for the textile. It very often connotes different aesthetic images. Fabric can be thought of as a work of art, since it is able to convey such complex states as death or passing of human life. Moreover, it is capable of picturing the ever present dualism of human life which is visible in aspects like death and life or spirituality and corporeality; it captures the duality of the very existence. Herbert preaches these truths in one of his poems,

¹⁶ B. Gordon, *Textiles the whole story*, s. 16-58

¹⁷ Z. Herbert, *Tkanina*, <https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasyka/41996-zbigniew-herbert-tkanina.html> [20.04.2018]

ranging from the title to the rich prop room (the loom, weft, warp, and most of all, the shuttle and shroud which is the fabric connected with the aspect of death).

Metal alone is often being used as a weaving material. Sliced sheet metal was employed by artists in order to create some woven objects.¹⁸ Other than that, there are also some metal strands that are applied in the process of weaving or production of laced appliques.¹⁹

¹⁸ M. Shoester, *Textiles the art of mankind*, s. 197

¹⁹ M. Fisch, *Textile Techniques in Metal: For Jewelers, Textile Artists & Sculptors*, Nowy Jork, 2003, s. 32

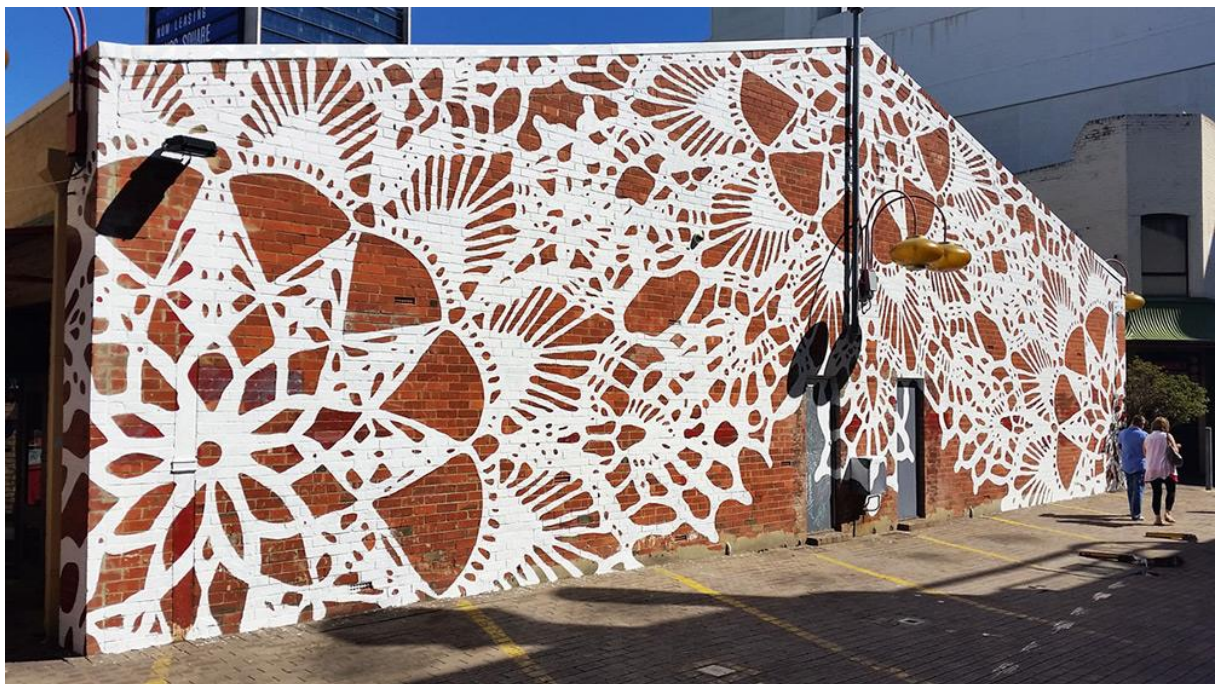
Lace

Lace is a delicate, transparent textile product manufactured from strands that can be either natural or artificial. It is typically made of textile or metal materials.

The most famous laces in Poland are the ones from the village Koniaków (from Silesia).²⁰ They are the outcome of combining smaller, previously made elements together.

We often associate lace with the time that is gone, and tray cloths decorating grandmothers' homes.

They have an *'inscribed (...) aesthetic code which is deeply rooted in every culture. There is a visible symmetry, harmony, and order in them; the feature that we instinctively search for.'*²¹

Il. 11. NeSpoon street art, source: www.theyellowsparrow.com [01.03.2018]

One of the artists that use lace in her works is NeSpoon. She presents them in a modern way, combining the form of traditional, grandmotherly lace with street art.

²⁰ E. Piskorz-Branekova, *Polskie hafty i koronki* s. 266

²¹ <http://niezlasztuka.net/portfolio/nеспoon/> [21.03.2018]

Gold

Gold is a metal which has always been associated with luxury and wealth. This is caused by its rare occurrence and beauty. Methods used for cleaning and production of gold have been known since ancient times. It was used mainly in jewelry and the production of old coins. Gold is considered to be the most valuable metal. Just as rust, gold connotes many different associations. It is identified as both divinity and the sun. Because of that it was used as a background in paintings (most of all, icons in the byzantine painting) and in coverings of the temples' roofs. Gold covered also the death masks which were the symbol of ascension, since it pictures sacrosanctity and heavenliness. On the one hand, gold represents affluence and wealth, however, on the other it also became a symbol of greed, temptation, and vainglory.²²

Il. 12. St Mark's Basilica, Venice, source: www.venise1.com [01.05.2018]

²² W. Kopaliński, *Słownik symboli*, Warszawa, 1990, s.495-497

Rust

Il. 13. The chains from the Golden Gate bridge near San Francisco, source: pinterest.com [12.03.2018]

Rust is a brown, disunited, and fragile material which consists mostly of oxides and hydroxides. It is attained in the process of ferrous oxidation. Rust arises as a consequence of corrosion on both metal and iron objects. It is created in the presence of water, also the one that is in the atmosphere, however, it is the salt water that makes the whole process quicker. Over time, as a result of a reaction with oxygen, iron completely transforms into rust (oxidizes), and then decomposes. It is the only process that is able to destroy surface as resistant as steel.²³

The term corrosion refers to processes that damage the structure of metals, textiles, plastics, or concrete. It occurs between the surface of a given raw material and the environment. Depending on the structure of a given matter, these processes can be of chemical, electrochemical, physical, or even microbiological nature.²⁴ Corrosion may be observed on the surface of metals; it kind of reprimates them to the state in which they occurred in ores (thermodynamic equilibrium). This phenomenon takes place due to the chemical and electrochemical reactions.²⁵

Iron is an element that easily submits to corrosion while generating oxides such as magnetite (Fe_3O_4) and hematite (Fe_2O_3). The first one appears as an iron ore, natural magnet, and

²³ H. Gräfen, H. Horn, E. M. Schlecker, H. Schindler, H. *Corrosion, Ullmann's Encyclopedia of Industrial Chemistry.*, Bayer AG, Leverkusen 2000.

²⁴ G.G. Wranglen, *Podstawy korozji i ochrony metali*, Warszawa, 1985, s. 108

²⁵ Unknown author, *What is rust?* <http://www.wisegeek.org/what-is-rust.htm> [12.03.2018]

black pigment used in the cosmetic and tattoo industry, whereas hematite, a mineral known as a 'Red Iron', is present in rocks and soil.

II. 14. Paleolithic colourants, source: www.ancientcraft.co.uk [04.05.2018]

Similarly as in the case of magnetite, hematite is used as a natural pigment in the production of a red paint.²⁶ During the prehistoric period, it was used in the creation of rock paintings.²⁷ Nowadays, it is thought that the first rock paintings were made in the Paleolithic era, about 40 thousand years BC, and the colourant used is currently known as ochre.²⁸

Throughout the years rusting and corrosion were perceived as the processes that are unwanted, lowering both aesthetical and utilitarian values. They became somewhat of a prism by which the society could determine whether something was valuable or useless.

Whereas, daily, rust is treated with disdain, in architecture (elevations) and art, it is without equal.

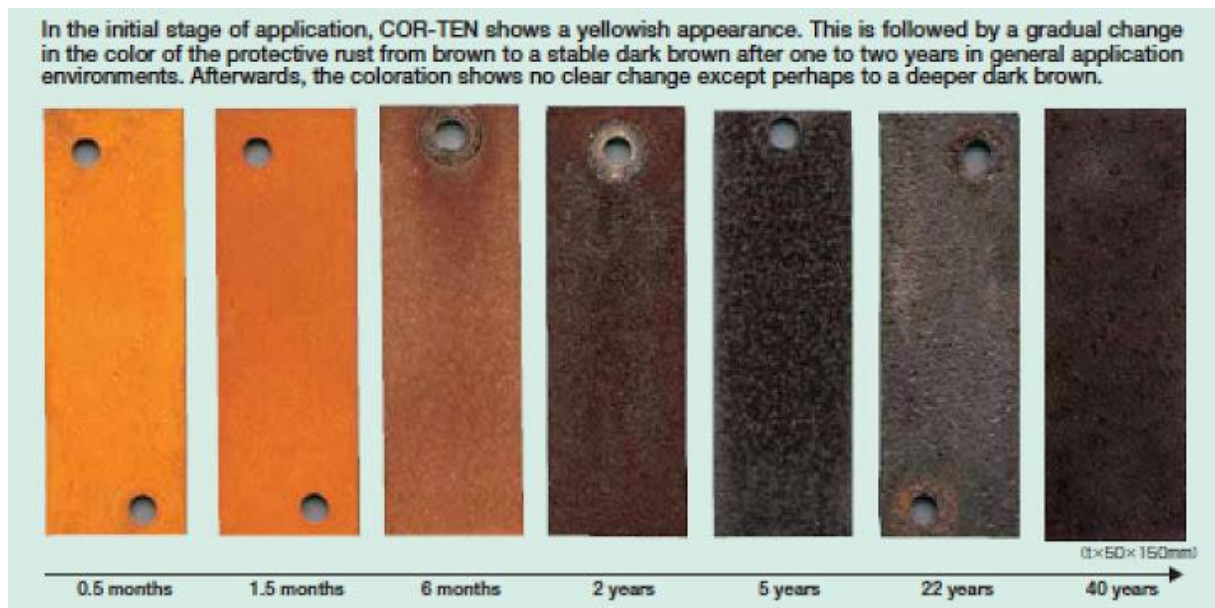
²⁹

²⁶ Unknown author, *How does rust form?*, http://www.corrosionist.com/how_does_rust_form.htm [12.01.2018]

²⁷ Unknown author, *Tlenki i wodorotlenki* http://goniek.underground.walbrzych.pl/?page_id=280 [14.02.2018]

²⁸ A.M. Kobos, *Najdłuższy artystyczny okres ludzkości*, http://www.zwojescrolls.com/zwoje27/text02_1p.htm [14.02.2018]

²⁹ J. Hill, *Urban rust*, <http://archidose.blogspot.com/2009/10/ae18-urban-rust.html> [13.02.2018]

Il. 15. The process of corrosion of Cor-Ten, source: <http://misfitsarchitecture.com> [10.12.2014]

However, only in 1933, thanks to the U.S. Steel company, there was a real revolution in the way rust was viewed. It was sort of a breakthrough which convinced the creators to free utilization of rust in their projects.³⁰ It was precisely the U.S. Steel company that first introduced the weathering steel (Cor – Ten) into the market. This extremely tough and unique alloy steel consists of iron with an admixture of chrome, phosphorus, and silicon.³¹ Ever since then, the name COR – TEN has become the commercial mark, functioning under the name of both COR – TEN A, and COR – TEN B (differing from each other in the chemical composition). Rust has become an answer to the artists looking for matters that would be new and extraordinary, however, as a raw material, it has been noticed only in the 50s/ 60s (late modernism).³² After the trends for glass and glossy steel, artists decided to reach for a raw material that would be completely different

³⁰ Unicorn Media, *Corten - stal w kolorze rdzy podbija świat*, <http://otodom.pl/wiadomosci/architektura-i-ogrod/corten-stal-w-kolorze-rdzy-podbija-swiat-id1690.html> [01.01.2018]

³¹ Unknown author, *Stal kortenowska*, corten.bawi.pl [06.12.2017]

³² W. Niebrzydowski, *Rola i znaczenie materiału w architekturze brutalistycznej*, „ARCHITECTURAE et ARTIBUS”, 2011, nr 1, s.24

but creating new possibilities. ³³ In the work of contemporary artists the rawness of rust has obtained new elegance and modernity.

The knowledge I gained, served as a starting point for further inquiries on the phenomenon that is the process of rusting.

My fascination with rust started about five years ago; while I was working on a fabric, I accidentally smudged it with rust. The smudge was irremovable what seemed to be a problem at first, however, after a while I noticed that this accidental mark is indeed very original. In opposition to paints, the process of corrosion, and printing with its participation, is almost impossible to predict. I wanted to understand how to control this process.

The development of a printing technique with rust was not sufficient enough to accomplish more complex and ambitious projects. I wanted to achieve much more. Effects that I was able to achieve started to become more and more interesting. I came to the conclusion that the most important aspect is the context, because the effect of the whole work depends on it. It is the context that makes the associations of rust with a scrapyard suddenly disappear. Rust becomes practical, not useless or unwanted as it was before.

In my work I try to synthesize the two, especially contrasting matters: the fibre and the steel. I also present many contrasts – hard with light, safe with dangerous, old with new, and smooth with rough.

Usually, the passing time associates with something negative and unavoidable. The fight against time is impossible to win. Terms like aging, decaying, and corrosion are what people contemplate. However, it is exactly the passing time that might make people appreciate certain things. Time gives people experience which leaves a mark; it gifts humankind with knowledge and wisdom.

The situation looks similar when it comes to old objects that have a story to tell, where every little scratch and mark is able to make people feel emotional about them.

Rust is not the enemy, it has the power to ennoble objects, and create significant stories. I believe that because of its indirectness, rust has a desirable tenor in art.

³³ D. Szymczak, *Korten w architekturze. Kontrolowana korozja nowoczesnych brył*, http://archirama.muratorplus.pl/architektura/korten-w-architekturze-kontrolowana-korozja-nowoczesnych-bryl,67_2041.html?&page=1 [01.12.2017]

II. 16. Europejskie Centrum Solidarności, Gdańsk, source: pinterest.com [11.05.2018]

Chapter 2. Project

2.1. The change of aesthetical properties

I have always been interested in the aspect of illusion when it comes to art. With its aid, the mind is being 'tricked' since it expects something different than it actually gets. In Op – Art, artists manipulated with design, thickness of lines, material, or form.

In my work, I operate with the illusion on the level of matter – I create objects that are hard, out of soft materials. The fabric which viewer connotes with subtlety and softness has become transformed into a hard, practical object. However, at the same time, it retains its lightness.

My work and perpetual changes of artistic values, the negation of current aesthetical standards, have forced me to reflect on the subject of beauty and ugliness.

Both beauty and ugliness are the basic aesthetic values. Throughout history, the main current of discussions about art was beauty.

Ugliness is all that cannot be named beauty. Therefore, depending on the current aesthetic standards, ugliness can be asymmetry and disharmony, impracticality and disutility, or evil and corruption. In my work I combine and transform these values.

'Let's try to imagine a description of a beautiful woman, if we compliment her profile, eyes, lips and hair – there is not much left to add. However, the situation is different when it comes to ugliness, in this field, the author can give reins to their imagination. Beauty is, so to speak, limited by the standards, whereas ugliness is unlimited in its possibilities' – this is how Umberto Eco writes about fascination with ugliness.³⁴

I am fascinated with ugliness, and I am trying to understand if what our culture accepts as ugly can also be beautiful, if ugliness perhaps does move people more than the most beautiful painting, if corrosion and decay are indeed more fascinating than the glossiness of gold.

What art can awake in a viewer is not only admiration but also fright. In order to achieve such emotion, it uses the effect of so called *Terribilita*. Contrary to how it might seem, the line between what is scary and what is beautiful, is very thin, and the combination of these two extreme feelings can give an amazing effect. Even in the era of Greek Theatre, and then the Elizabethan Theatre, in order to render the spectator into a cathartic state, the elements of fright and terror were used.

³⁴ Umberto Eco *Brzydota jest piękna*, <http://kultura.dziennik.pl> wywiad z Umberto Eco [01.01.2018]

However, it is not the intention of contemporary designers, who, unable to accomplish this effect, leave their viewer in the atmosphere of gloom and disappointment.

'In most cases it is exactly like that. This brutal scrawl, these conglomerations of rusted scrap from a lumber room or skip – what meaning and value can they have for “the others”? Unless we discard the concept of a relationship between the artist and the beholder. Art is a message, and even though every method and every kind of matter have the same rights, these matters and methods must form a somewhat visual relationship between the artist and the beholder. Art ought to be a kind of a conversation held with the aid of symbols, therefore, where there is a lack of symbols, and so conversation, there is no art. Not accepting this with great belief would be the same as going against the holy truth.'³⁵ according to Herbert Read.

Rust holds a metaphysical beauty, gives a whole array of possibilities that need to be skilfully used. Natural colours of rust are different shades of brown, red, ochre, and orange. They radiate the feelings of closeness and warmth, and are perceived as friendly by the beholder.

Il. 17. Rust used in the interior, source: pinterest.com [01.03.2018]

³⁵ H. Read, *Dezintegracja formy w sztuce współczesnej*, <http://minimalomfalos.blogspot.com/2011/11/dezintegracja-formy-w-sztuce.html> [01.01.2018]

2.2. The change of physical properties

All the objects that surround us, physical bodies, have physical properties. The physical property is a feature of a material, with the exclusion of chemical properties - the ones that reveal themselves during the chemical reactions.³⁶ The examples of physical properties are density, tenacity, melting temperature, index of refraction, or modulus of rigidity.

In my works, I aspire to change these properties. I transform the soft fabric into the hard sheet metal, changing its rigidity and visual weight. By using the right chemical agents, I am able to permanently alter the physical properties of fabric. My main goal is to stiffen the fabric, increase its rigidity until it is completely inflexible and can maintain an upright position with no external support.

³⁶ Raymond Chang, *Chemistry with Online ChemSkill Builder, Eighth Edition*. McGraw-Hill Science/Engineering/Math, s. 14-15.

II. 18. Jose Manuel Castro Lopez, source: www.thisiscoolossal.com [01.03.2018]

One of the artists who were also interested in the change of physical properties of materials is Jose Manuel Castro Lopez; he created sculptures of heavy rocks which were transformed to look as if they were soft, almost flesh-like.

II. 19. Cal Lane, *Car-Bombing*, source: <http://callane.com> [01.03.2018]

The situation is similar with Cal Lane the artist who transformed everyday objects (or their fragments) into sculptures. Lane used big steel objects such as spades, and created unique art out of them. She changed the heavy, steel items into soft, delicate lace. The sculptures are transparent and look as if they were made of fabric. ³⁷

³⁷ <http://callane.com> [02.06.2017]

Chapter 3. The description of the collection

3.1. Search for the form

‘While perceiving shape, we always, consciously or not, assume that this shape represents something, therefore, that it is a form of some content.’³⁸

Wrote Rudolf Arnheim

In my case, form, technique, and content are all connected.

While working on the form, I was aware that every decision had consequences, and that it is not always possible to experiment. The irreversibility of measures, connected with the properties of the matter from which an object is made, forces a definite way of procedure while dealing with the form. Technology is a very important factor that determines the final effect of my work. My intuition, gained knowledge, and experience played a significant role in the search of the form. I wanted to see, to what extent the unusual measures can influence not only the aesthetic side, but also the form, construction, or shape.

Geometry versus organicity

In my works I try to combine two worlds – organic and geometric.

Organicity is about reflecting the nature without copying it.

Geometric abstraction is a type of abstract art which main concept is about the usage of different geometrical forms. It refers to painting, sculpture, and graphic compositions.

These are two, seemingly, mutually exclusive notions. In abstract art, architecture, and design they were two individual currents.

The cube module that I use, refers to geometry, and the fabric’s folds shape themselves into organic forms. My goal was to create two, complementary values, contrasting forms, which would not fight each other.

³⁸ R. Arnheim, *Sztuka i percepcja wzrokowa*, Warszawa, 1978

Material

*'The art of building is about the creation of attitudes between raw materials, which experiencing would be of great importance.'*³⁹

In my works, the material and its character are one of the biggest issues. As a material, we treat textile, drapery, rusted iron filings, or gold. To the fore, I wanted to put forward the properties of the rusting of surfaces, and the natural processes of corrosion. I am showing the primary properties of such surfaces. I view rusting as the freedom of material which, very often, is smarter than any calculations.⁴⁰ On the one hand, my intention was to capture the core of rust, its rawness, fluidity, picturesqueness, colouring, and structure, but on the other hand, I wanted to assign fabric to a seemingly impossible form. It was an attempt to defeat the material such as fabric, and combine it with a fragile covering. Stemper defines useful items, says that the form has to be made of the dedicated materials which have specific properties.⁴¹ I opposed the maxim that the material is supposed to be subordinate, dependent on the function performed by the object made of it. Neither fabric, nor the corroded surface have structural properties.

³⁹ L. Corbusier, *Ausbrick auf eine Archotektur*, Frankfurt, 1964, s.56

⁴⁰ E. Shumacher, *Blatter+bilder*, Wiedeń,1959, s.34

⁴¹ G. Bandmann, *Przemiany w ocenie tworzywa w okresie XIX w.*, w: *Pojęcie, problemy metody współczesnej nauki o sztuce*, Warszawa, 1976, s. 63

3.2. The technique

Hardening and end-use finish of fabric

The end-use finish of fabric is a kind of finish, rarefaction of textiles. The fabric is being subjected to the chemical treatment, like covering it with the hardener. Historically, the most popular end-use finish was starch – fabrics that were drenched with it, after drying obtained newfound rigidity, and were easier to iron. ⁴²

I developed the process of rusting and stiffening of the fabric for my own needs. There are no generally known techniques that I could use in order to achieve the effect I wanted. I had to conduct an array of different tests and trials from which only a few turned out to be successful.

The undermentioned tests are chronologically divided, with the division on the hardener trials, rusting trials, and the fabric trials.

The study

I. The hardener trial

The fabrics used in order to assess the functioning of the hardeners, were supposed to maintain a shape of a cube of 10, 20 and 60 cm in size.

#1: Gelatine

⁴² N. Board, *The Complete Technology Book on Textile Spinning, Weaving, Finishing and Printing*, Deli, 2008, s. 115-117

The process: The fabric was immersed in a solution of gelatine and water, and then formed. Time for the complete dry up: about 24 hours.

The result: Negative for all three sizes.

Serious structural instability; malleability. The structure collapses under its own weight.

Very sensitive to atmospheric conditions.

#2: Starch

The process: The fabric was immersed in a solution of potato flour and water, and then formed. Time for the complete dry up: about 24 hours.

The result: Negative for the two larger sizes, with the exclusion of the smallest size (10cm).

Structural instability, the objects are malleable and quite plastic. Additionally, they react to atmospheric changes.

#3: Wikol glue

The process: The fabric was immersed in a solution of wikol glue and water in 1:1 proportions, and then formed. Time for the complete dry up: about 24 hours.

The result: Negative for the size of 60cm.

The structure is mostly unstable and malleable, sensitive to atmospheric conditions.

#4: Power – Tex fabric hardening substance

The process: The process: The fabric was immersed in a solution of Power – Tex and water in 1:1 proportions, and then formed. Time for the complete dry up: about 24 hours.

The result: Positive for all sizes.

The structures are very stable, they do not change their shape under the influence of atmospheric conditions; small malleability of created objects.

Conclusion The best results were achieved by the use of Power – Tex. The other methods are rather homemade techniques of hardening the fabric. They do not prove effective if we care about achieving a completely stable, practical object.

II. The rusting trial

#1: Rusting by imprinting of objects.

The process: Rusted sheet metal was laid on a fabric, then doused with a solution of water and vinegar or salt. Left until the dry up – about 24 hours.

The result: Negative.

The entire surface of the fabric did not undergo rusting, the marks are patchy, created fabric is surprinted with rust. This type of rusting is very spontaneous and unpredictable.

#2: Filings added to the hardeners

The process: The fabric was sprinkled with a huge amount of iron filings and then moistened with a solution of water and vinegar. Left until the dry up – about 24 hours.

The result: Positive / unsatisfying

Limited control of the process; under the influence of water, the filings shift. Complete coverage of fabric with rust is impossible.

#3 Oxidecor E decorative parget

The process: The fabric was covered with Oxidecor E, and then the surface was moistened with a solution of water and vinegar. Left until the dry up – about 48 hours.

The result: Positive

Practically complete control of the process, the whole surface of fabric is covered with rust

Conclusion: The most promising results were achieved with the Oxidecor E decorative parget. I decided to continue the tests on specific fabrics with the usage of this material.

The undermentioned trials of fabric are presented chronologically.

III. The raw materials trial

#1: Interfacing, synthetic nonwoven fabrics

The process: Interfacing was immersed in a Power – Tex substance, and then covered with an Oxidecor E parget.

The result: Negative

The synthetic nonwoven fabrics are insufficient because of the small hygroscopicity. They do not absorb the product, which makes the structure unstable and the surface liable to cracking.

#2: Polyester fabric

The process: The polyester fabric was immersed in a Power – Tex substance, and then covered with an Oxidecor E parget.

The result: Negative

Such fabric is completely nonhygroscopic, it does not absorb the products, and it also did not harden.

#3: Cotton fabric

The process: The cotton fabric was immersed in a Power – Tex substance, and then covered with an Oxidecor E target.

The result: Positive

Cotton fabric and natural fibres are very hygroscopic so they absorb a big amount of product; it makes the structure stable and resistant to cracking.

#4: Cotton lace

The process: Cotton lace was immersed in a solution of Power – Tex substance and OxidecorE.

The result: Positive

The product stays on the surface of lace without any problems because of the cotton's thick fibres.

Conclusion: Fabrics made of natural fibres are the only good solution for this type of technique. They have a great absorption of dampness, which allows the product to soak deeply into the textile.

In my works I present different methods of rusting

Method 1:

The object is being covered with a hardener. After the stiffening, it is covered with a decorative substance, drenched with vinegar, and coated with foil for about a week.

The colour of rust is very dark; small, cracking humps created on the surface.

Method 2:

The object is being covered with a mixture of hardener and decorative substance, and left until the dry – up without the foil. Time for the complete dry – up is 3 days.

The colour of rust is dark; damp patches and stains created on the surface. There is also a visible blue colour on some parts of the rust.

Method 3:

The object is being covered with a mixture of hardener and decorative substance (proportions 50:50), and then bedewed with a mixture of vinegar and water. Left until the partial dry – up under the foil – 2 days, and then until the complete hardening without the coverage – 2 days.

The colour of rust is light ginger; there are visible damp patches, stains, and imprinted shapes of lines.

Method 4:

The object is being covered with a mixture of hardener and decorative substance, and then tucked into the previously prepared mould. The process of drying in a mould is especially long, about a month. After the partial stiffening and withdrawing from the mould, the process of complete dry – up continue for about a week.

The colour of rust is dark; part of the exterior of the object remained uncovered with rust.

Conclusions

I did not come up with an optimal solution for this problem; however, every applied technique brings in additional effects and new colours.

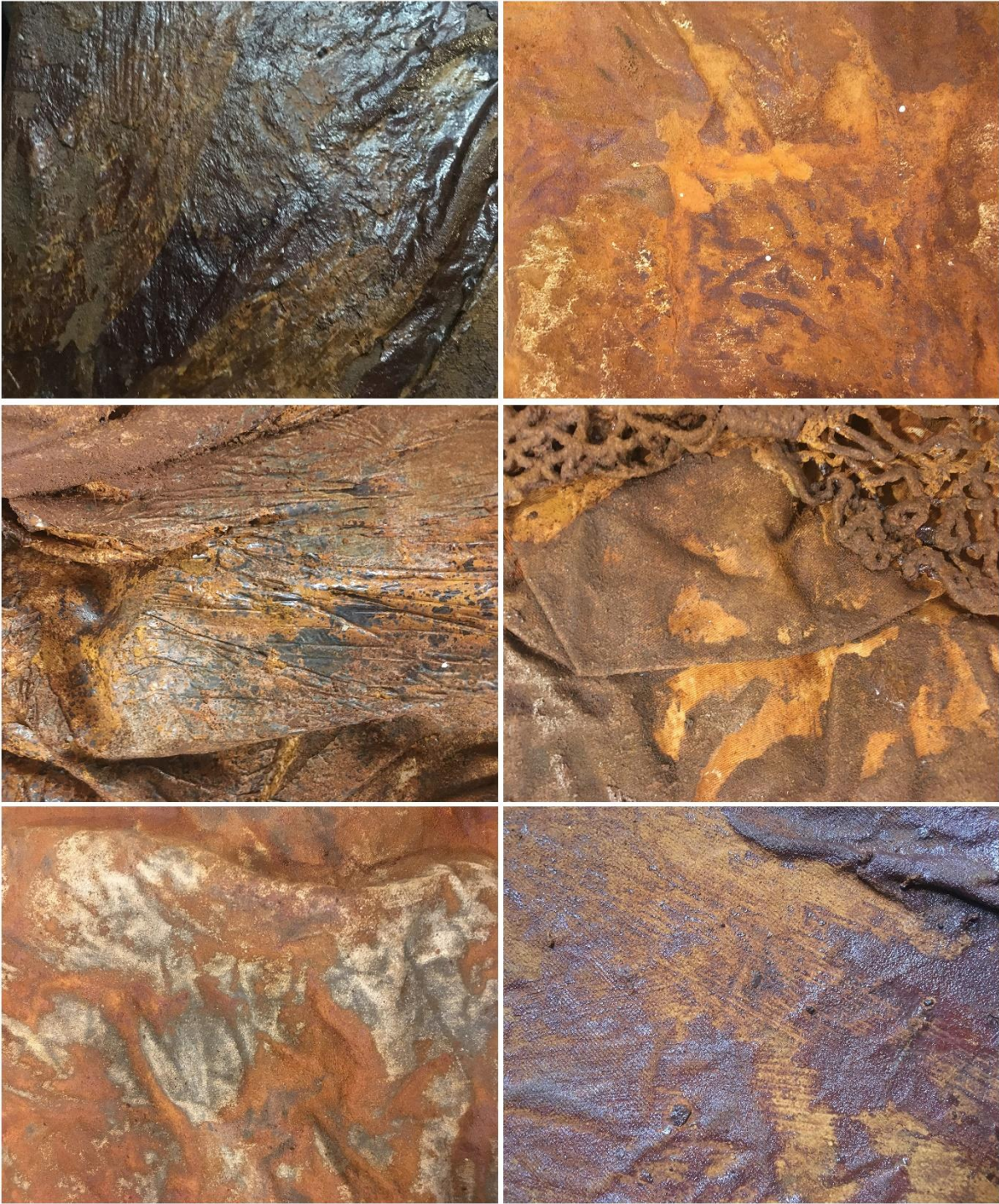
Foregoing tests show that deep and irreversible change of materials' physical properties is possible. Different results have been obtained, depending on the chosen hardener, fabric and method of rusting.

Selecting the most appropriate technique of hardening and rusting could not be dictated only by the aesthetic values. The final product is to be a useable object – table. Therefore, additional trials which would expressly confirm the usefulness of a selected method needed to be conducted.

The conducted trials involved:

1. Loading
2. Waterproofness
3. Abrasion
4. Safety and ecology

Rust printing technique

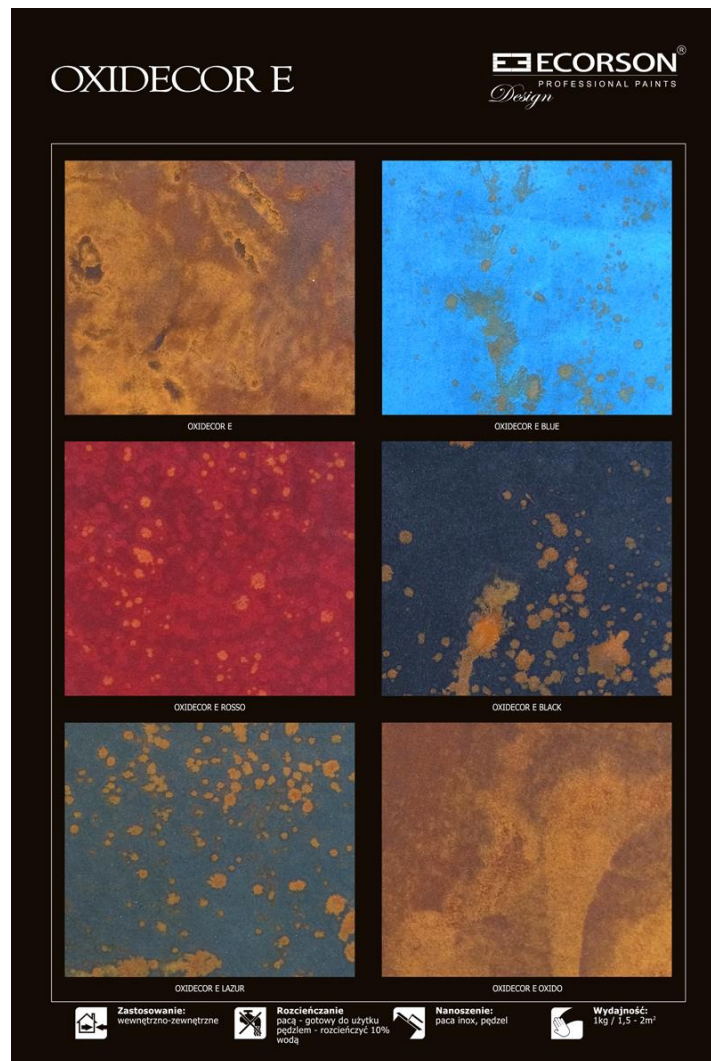
II.20. Rust printing trials, source: private

Work forced me to reflect whether parget applied on the fabric can be named printing. My previous experiences with rust could be freely called as printing, however, when it comes to the technique I am currently using, I would like to refer to it as the unique printing. In this case, the printing is made by etching a 'design' of damp patches, and depositing acids on the parget along with metal filings. In order to create damp patches and etchings, I used vinegar. Red damp patches and stains appeared in places that vinegar accumulated in overabundance. In these places, after the complete dry – up the rust oxidised most, resulting in an impression of matt digested sheet metal. While using this method, I employed foil to achieve additional effects. I applied it (wet technique) on objects that were newly covered with parget. I did not spread it flat, but slightly folded, that way I was able to create etched lines with a delicate glossy effect.

In order to create my collection, I used an Oxidecor E decorative substance produced by the Ecorson company. It is a product commonly referred to as a decorative parget, ultimately intended for walls. The producer, however, does not eliminate using it for other purposes, like car painting, or furniture, floor, and roof lacquering. When it comes to my works, I used it as a finished product.⁴³ It is a relatively new and modern product on the market that consists mainly of iron filings and acrylic glue derivatives. The parget is free from any mercury, lead, and chromium additives. In compliance with CE regulations and standards, it does not pose a risk to health, and because of that, it does not require any additional markings about toxicity.⁴⁴ The Oxidecor substance occurs in six colours, which offers a multitude of opportunities.

⁴³ http://ecorson.com/pl/product/7/oxidecor_e_efekt_rdzy.html [21.03.2018]

⁴⁴ Ibidem

Il. 21. Oxidecor E colour chart, source: ecorson.com [01.03.2018]

Material plays a key role in designing a theme, and consequently, it exerts a profound impact on its form. The fact that every used material has a different character and properties is not irrelevant either. These features impose the way material is treated, which can affect the project's final effect. Moreover, depending on a theme, they are able to narrow or widen ways it can be realised.

*Practically everything that is physical and within a reach of a human, can be used in sculpture.*⁴⁵.

⁴⁵ M.A. Potocka, *Rzeźba. Dzieje teoretyczne*, Kraków 2002, Baran i Suszyński, s. 15.

I too, believe that practically everything can serve as a material. In my case, these are the materials that are not used in structuring, and are not associated with something moderately stable. Fabric is soft, and rust fragile.

As a result of many trials which were conducted by me in a workshop, I decided to use this product differently than advised. Instead of employing strongly caustic and hazardous acids, in the oxidation process I used vinegar. I also did not use every component in a suggested order: base, quartz primer, Oxidecor E substance, activator, and lastly, varnish. Such amount of products did not adopt well on a fabric; there were many crackings caused by the plasticity of a fabric.

As a hardening base I used a Power – Tex hardener for fabrics. It is an acrylic substance made on the basis of water that is an alternative for polyester and can be used as both glue and paint; I also did add iron filings to it. After the complete dry – up (from ten to fourteen days), the substance is entirely rigid. After drying, the hardened objects can be thermoplastic, which means they are sensitive to temperature and humidity. In order to avoid it, I covered the objects with an acrylic varnish.⁴⁶ The substance is hypoallergenic which makes the created product completely safe and harmless.⁴⁷ Next, I covered the hardened form with an Oxidecor. The application of an Oxidecor substance, a parget used for finishing of surfaces in houses, was crucial in my work. I used it in order to create the collection of tables made of fabric. It is also an innovative procedure that has never been used before. The same is with the coffee tables that have been made only of fabric as a building material and framework. Objects created in such way do not smudge after the dry – up since corrosion was stopped. All of the chemical processes occurred only in a humid environment.

The tests were about experimenting, therefore, they required a countless amount of trials. Finding the form and a common denominator for my works was alone very time consuming. Throughout the first year, I gathered my experience by conducting small tests. I was looking for an ideal shape. After many attempts, it turned out that less is more; in my case, rust is so decorative that I had to reduce the shapes to a minimum.

The common denominator in the presented collection is cube which I treat as a geometrical form. The organic form however, is made of folds of the fabric that was formed while wet.

The project evaluated with every new experiment. I gained new knowledge that helped me undertake my next steps and make important decisions. The applied technique carries an infinite number of possibilities.

⁴⁶ <http://www.powertex.com.pl/> [21.03.2018]

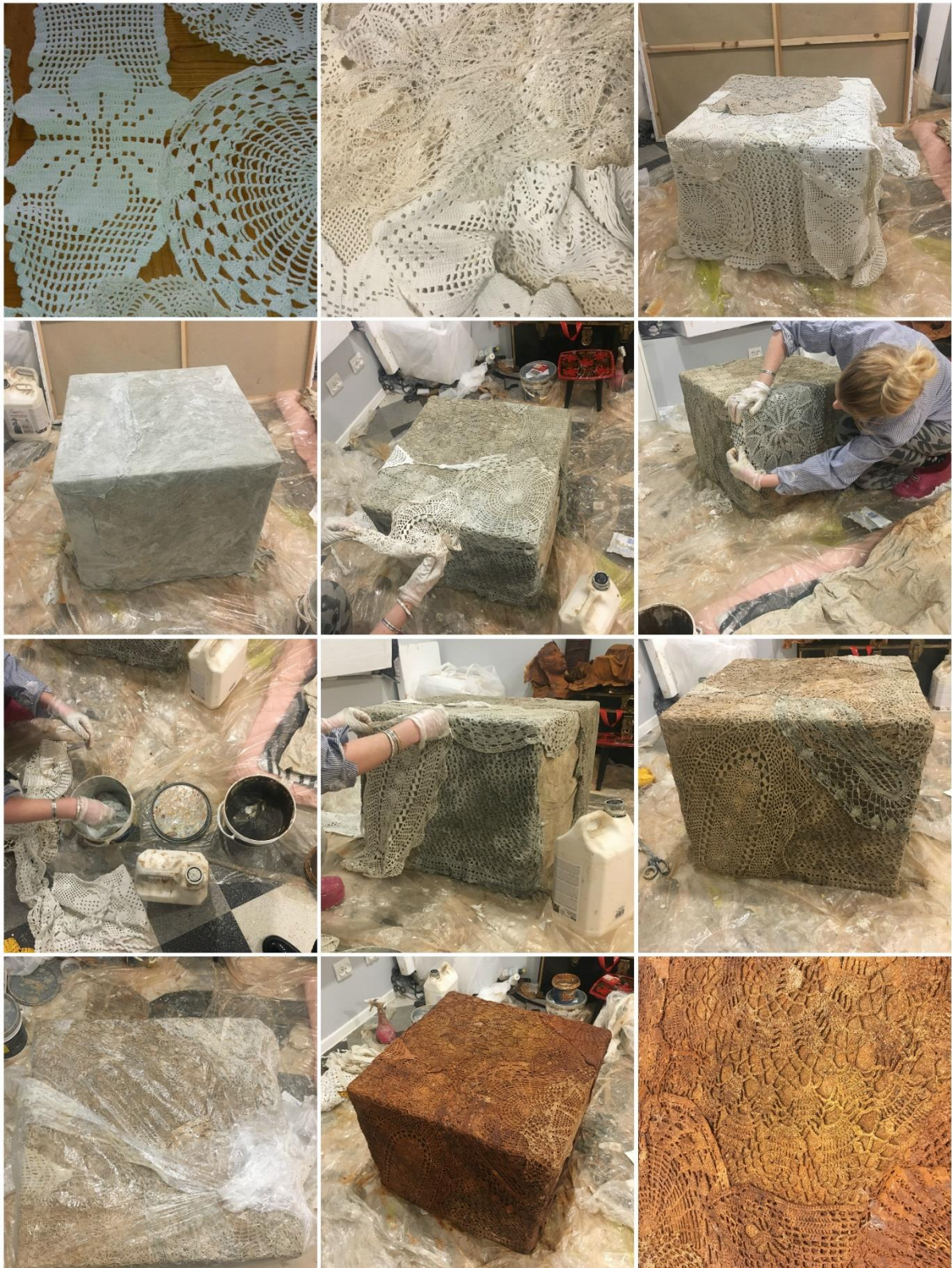
⁴⁷ *ibidem*

For me, it is very important to preserve the fleshiness of fabric, and its natural composition, folds.

Time plays a significant role when it comes to my works. Although I applied catalysts such as acids, the wait for the final effect was still too long. Also, very often the final effect did not fulfil the original objectives, and because of that the work required another, time consuming corrections.

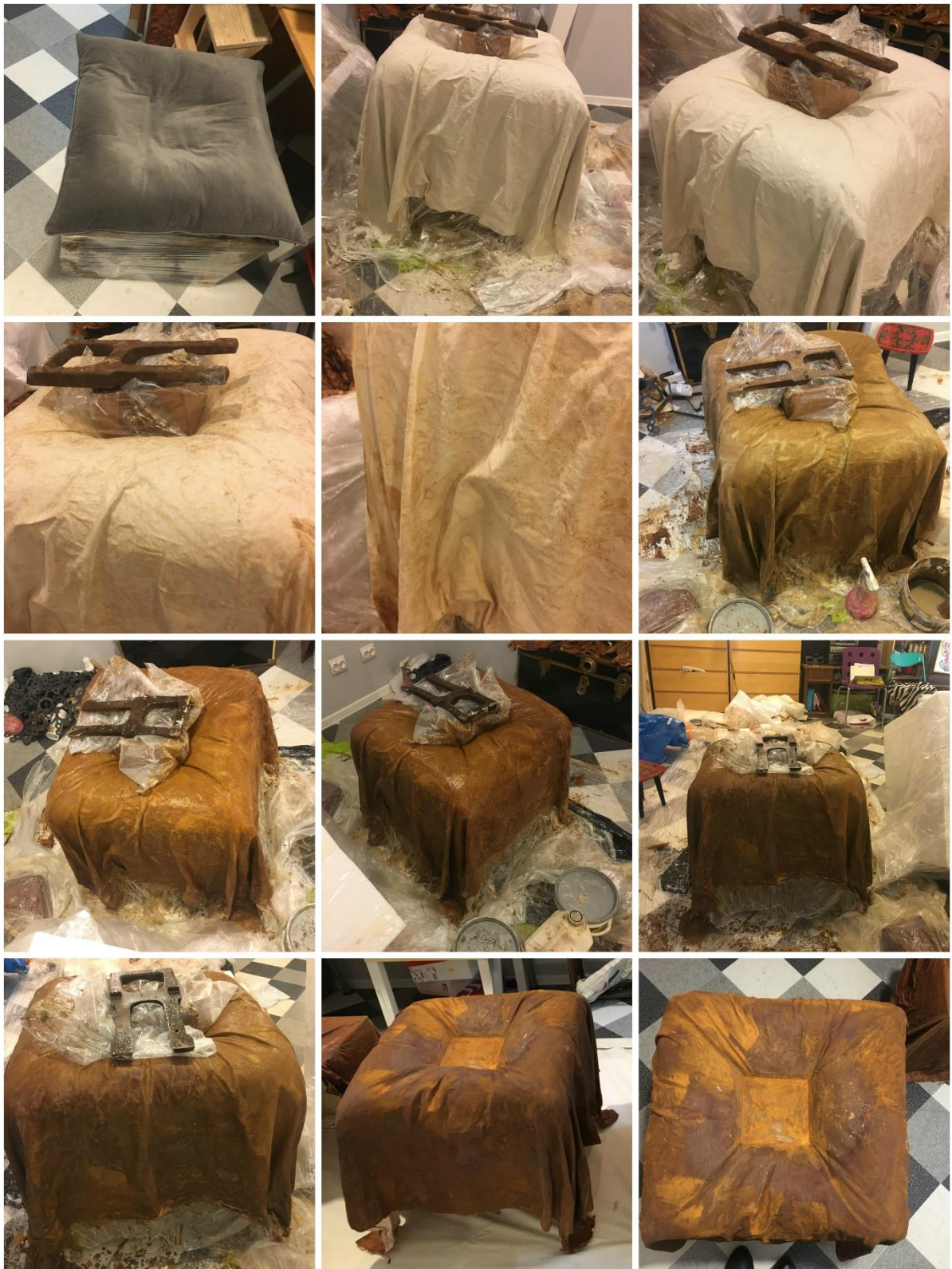
Il.22. The proces of creating object *Pressure*, source: private

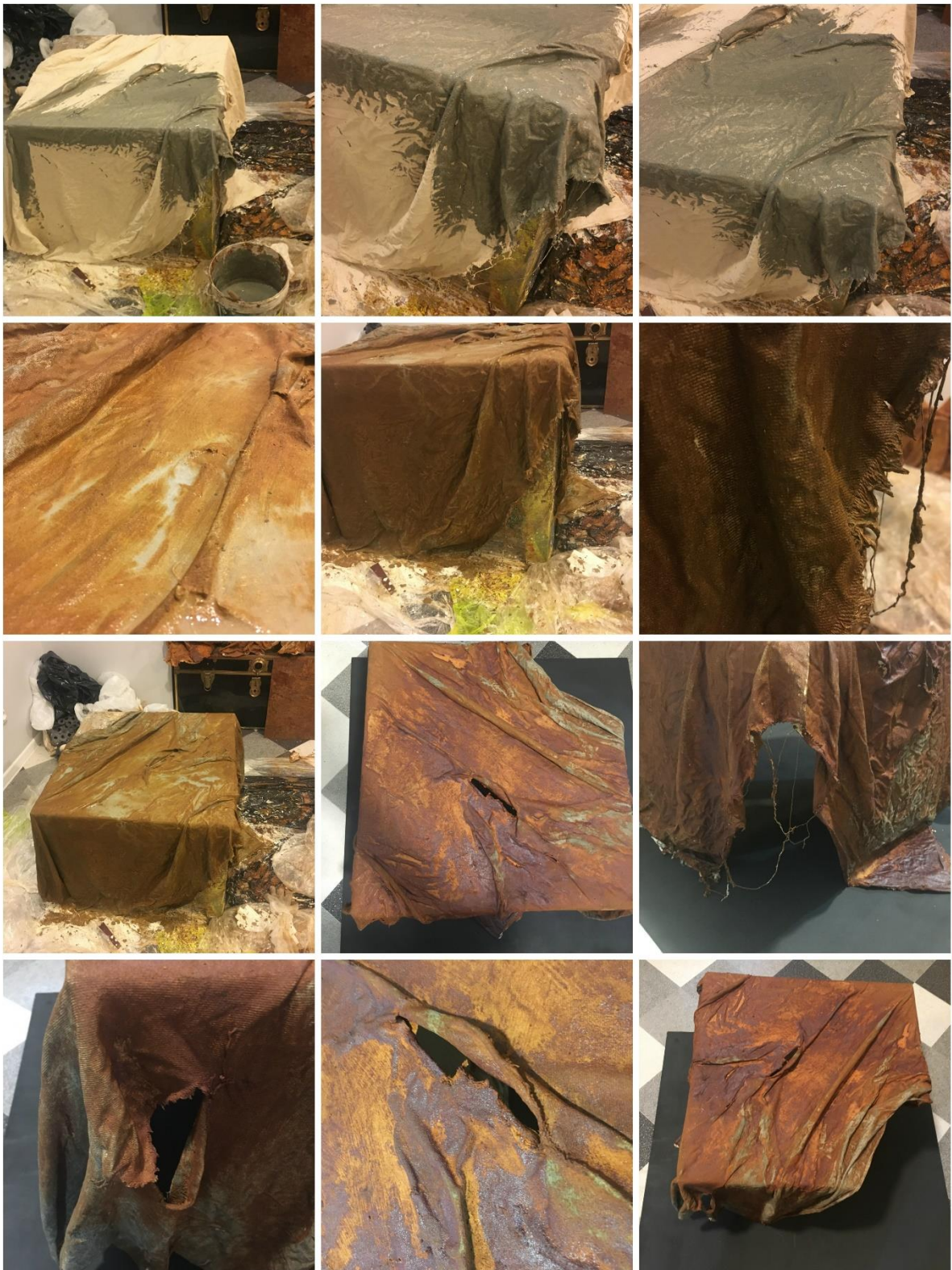
II. 23. The proces of creating object *Air*, source: private

Il. 24. The proces of creating object *Coil*, sourceo: private

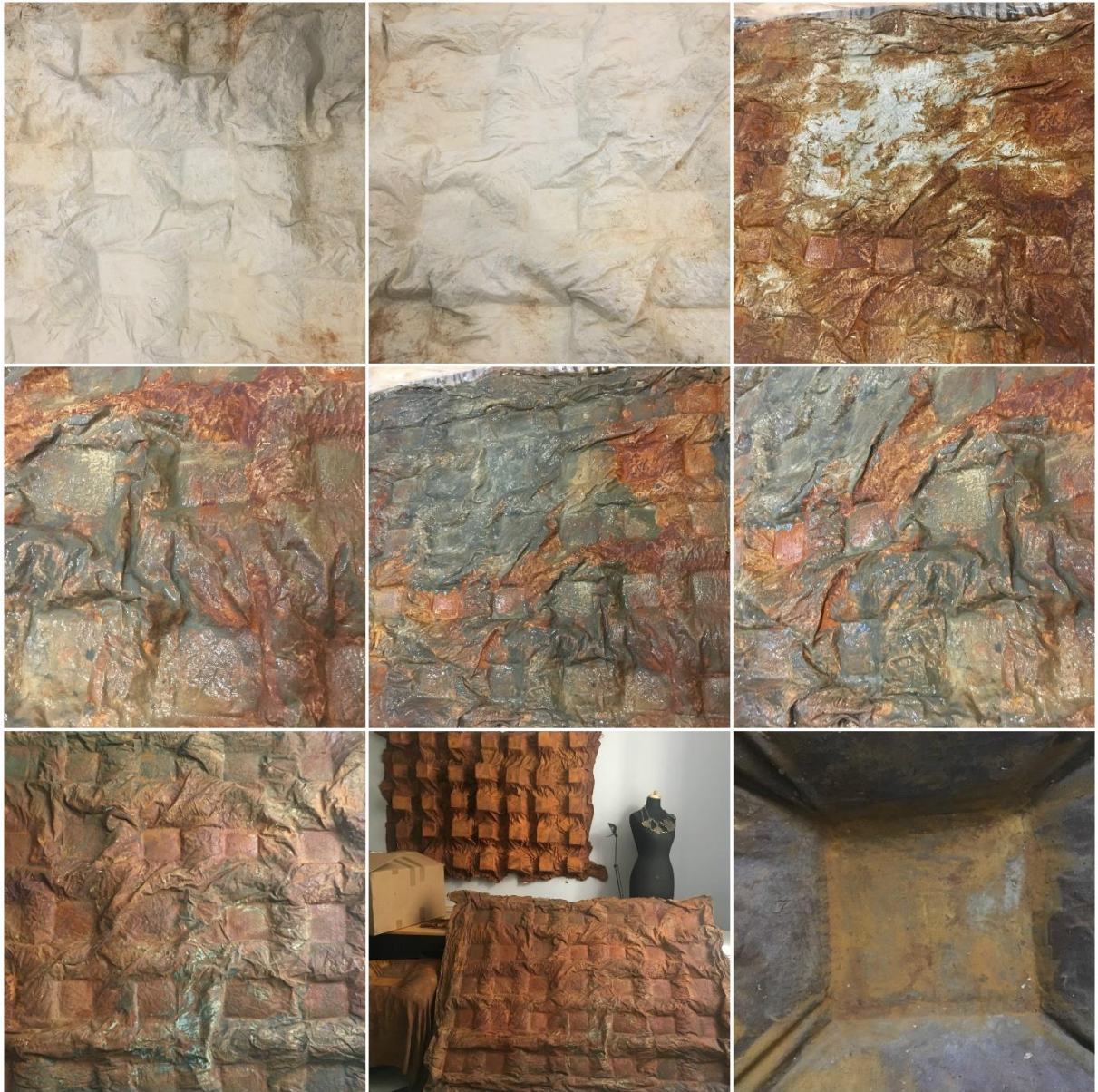
II. 25. The proces of creating object *Trace*, source: private

II. 26. The proces of creating object *Void*, source: private

II. 27. The process of creating object *Inhale*, source: private

II. 28. The process of creating object *Exhale*, source: private

3.3. The description of the collection

The collection consists of 7 objects:

- Two wall panels
- Five coffee tables which shape was based on the iconic table made by IKEA

The table LACK is one of the most popular and preferably bought pieces of furniture in Swedish shops IKEA. This table with dimensions of 55 x 55 centimetres is little, light, ergonomic, and cheap. It works in practically every room, and functions mostly as a coffee table.⁴⁸ The Internet provides us with lots of personalised adaptations of this table.⁴⁹ It indicates that it is very often used as a base for different artistic activities. I deliberately decided to use it as a last, which helped to gentle the shape and matter for the viewer's eye. It is a well – known shape, and we are somewhat attached to it. It is also a form of a dialogue, a borrowing from our consumerist pop culture. This old and used piece of furniture gave new life to my objects. As a form, I used cubes cut out of a Styrofoam and wood but also duvet and pillow which made my works soft and delicate. Daily objects became the forms of my collection. My idea was to create practical objects that would be empty inside, made only of a hardened fabric. These works do not have any support or struts. I made the entire collection by myself, the projects are fully authorial. Each object has its own title, and order in which they are presented is of great value. (Starting with the most useful, and ending on the ones that serve as unique decoration). It is a story about utility and uniqueness. The objects are graded in terms of their usefulness. I also investigated to what degree it is possible to change the shape, so that despite its deformation, the object would still be able to serve a certain function.

⁴⁸17 sposobów na stolik LACK, <http://ladnydom.pl/wnetrza/1,124115,19529911> [21.03.2018]

⁴⁹ <http://www.conchitahome.pl/2014/12/metamorfozy-ikea-stolik-lack.html> [21.03.2018]

Pressure

A table that resembles scrap, squeezed to the form of a cube. Optically, it appears as heavy, however, in reality it is a light form that is empty inside. In order to make it more useful, it is possible to put a flat glass on the top of a table.

Il. 29. Object *Pressure*, hardened fabric covered with, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography

Il. 30. Object *Pressure*, fragment, source: Małgorzata Terka photography

Air

A table made of a lace collage, transparent, with the ability to function as a decorative lamp; completely stable and practical. In this work, I wanted to combine what is old with my own technique and imagery. According to the Polish tradition, the place of a formerly starched lace was on a table.

In my work, I used an old, covered with dust lace, giving it a new life. I also applied parget instead of starch. The table is very stable, and can be treated as a useful object.

II. 31. Object *Air*, hardened lace covered with rust, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography

Il. 32. Object *Air*, an illuminated arrangement , source: Małgorzata Terka photography

II. 33. Object *Air*, fragments, source: Małgorzata Terka photography

Coil

A table made of a coiled fabric, completely in contact with floor, with clearly visible creases of drapery. The only part that gives away the fact that this table is actually empty inside is an opening in a place where the fabric was coiled inside the table.

II. 34. Object *Coil*, hardened fabric covered with rust, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography

II. 35. Object *Coil*, fragment, source: Małgorzata Terka photography

Trace

A table with a trace of a cube imprinted in a soft pillow. The surface of the table is completely rigid, however, thanks to the pillow, it seems soft. Its jacking points are located in four places as are the table legs in the case of a classic table. Composition of fabric was planned to make it look like an object that is floating above the ground. The table resembles a bashed in balloon. Its function is more decorative than practical.

Il. 36. Object *Trace* hardened fabric covered with rust, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography

II. 37. Object *Trace*, hardened fabric covered with rust, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography

Il. 38. Object *Trace*, fragment, source: Małgorzata Terka photography

Void

A table with a visible empty space inside that can be illuminated. Before hardening, the fabric was deliberately subjected to the treatment with a grinder. The material wore down; in some place there are visible tears. I covered the inside of the table with gold, using the traditional gilding technique that employs schlagmetal in flakes.⁵⁰ The technique that I applied uses a mixture gilding paste; a paper-thin layer of glue (in my case it was acrylic glue) which drying period may take up to 60 hours. I applied the thin flakes of schlagmetal on the wet glue, and then, in order to preserve my work, I covered it with shellac. This technique is usually used to gild both frames and sculptures. Inside, the table is slightly illuminated, due to its golden interior, there is an additional advantage – the play of light, the gold subtly reflects light. The function of this object is more decorative than practical.

II. 39. Object *Void*, hardened fabric covered with rust and gold, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography

⁵⁰ Z. Engelman, *Pozłotnictwo*, Zielona Góra, 2005, s.64

Il. 40. Object *Void*, hardened fabric covered with rust and gold, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography

Il. 41. Object *Void*, fragments, source: Małgorzata Terka photography

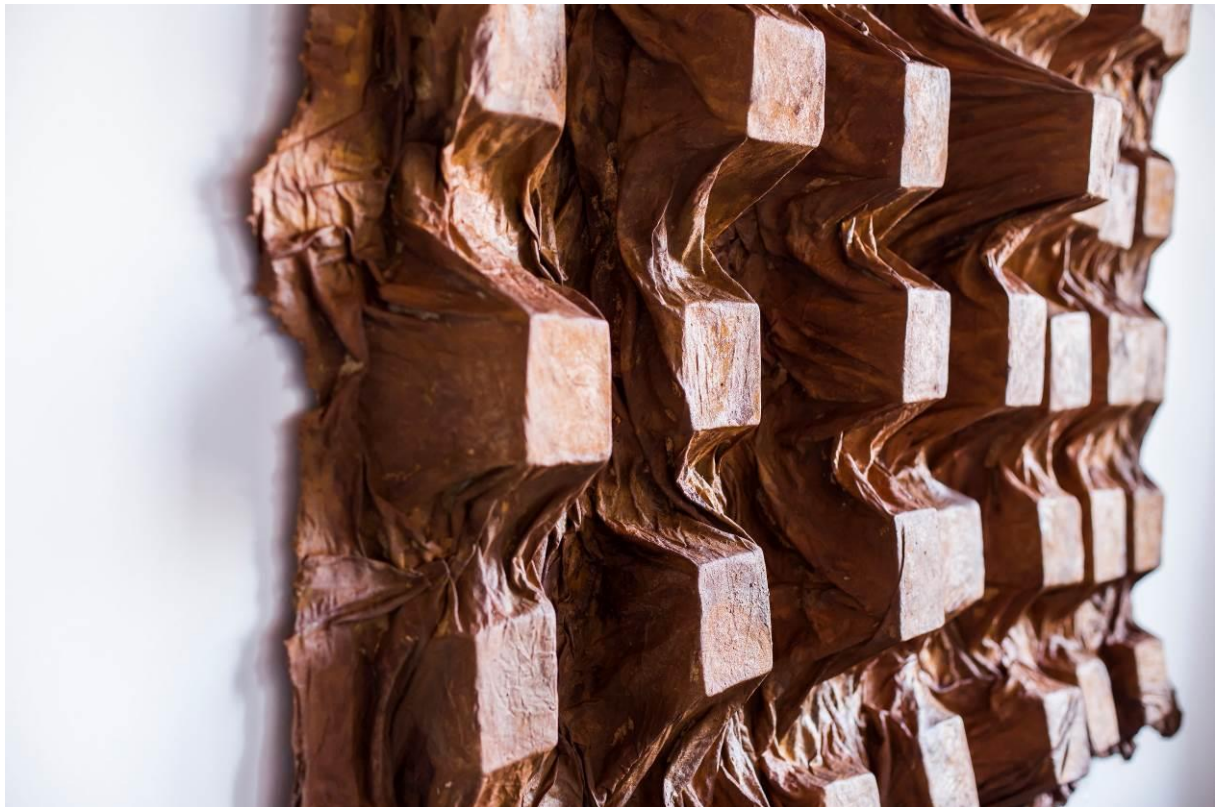
Inhale And Exhale

Panels are the complement of the whole collection; they can be hanged on a wall or in space. These are the two corresponding forms. In one creation, the cubics are convexed, in second, concaved as if they were sucked inwards.

The rhythmic arrangement of panels is supposed to symbolise the rhythmicity of breathing...inhale – exhale. It also refers to the meditative state, concentration. The shapes are not perfectly arrayed, since in nature nothing exists in an ideal form. Inhale and exhale will never be equal.

Il. 42. Object *Inhale*, hardened fabric covered with rust, 160x120 cm, source: Małgorzata Terka photography

II. 43. Object *Inhale*, fragments, source: Małgorzata Terka photography

II. 44. Object *Exhale*, hardened fabric covered with rust, 160x120 cm, source: Małgorzata Terka photography

II. 45. Object *Exhale*, fragment, source: Małgorzata Terka photography

Examples of how objects can be arranged in the interior

II. 46. Objects presented in loft's interior, own arrangement, source: fotografia Małgorzata Terka

Il. 47. Objects presented in loft's interior, own arrangement, source: fotografia Małgorzata Terka

Il. 48. Objects presented in loft's interior, own arrangement, source: fotografia Małgorzata Terka

Il. 49. Objects presented in loft's interior, own arrangement, source: fotografia Małgorzata Terka

Il. 50. Objects presented in loft's interior, own arrangement, source: fotografia Małgorzata Terka

Il. 51. Flowerpots made of fabrics covered with rust, 10x10x20cm, source: Małgorzata Terka photography

*I shape with my hands. Hands are what give it my energy. While transmitting concept on a shape, they will always convey something that goes beyond conceptualisation, unveil what was unperceived.*⁵¹

Magdalena Abakanowicz

The entire collection consists of objects that serve the purpose of contemplation. Applied measures, materials, forms, and shapes were used deliberately; they were supposed to awake the need for more profound thoughts or even meditation. Utilitarian objects have the ability to be thought provoking. I wanted to form a connection with a user.

The collection alludes to the fabrics that cover furniture in abandoned houses, preserving it from dust. In my case, this is an association with the passing time. The action of removing the furniture from under the fabric was intentional. As a result, all that was left was a hardened, rusted covering with a shape that imitated what was formerly beneath the fabric. Just like the British artist Rachel Whiteread, I am interested in the objects' interior,⁵² or more specifically, in the emptiness that is left behind. The terms that come to our minds are passing, decaying, fading and degradation. Additionally, this effect is escalated by rust which covers these objects. In opposition to passing, the process of corrosion was permanently stopped, and the shape preserved.

⁵¹ *Magdalena Abakanowicz-życie i twórczość*, <http://culture.pl/pl/tworca/magdalena-abakanowicz> [21.03.2018]

⁵² Karol Sienkiewicz, w: *Vogue Polska* marzec 2018, *Co masz w środku*, s. 216-217

II. 52. The interior of an abandoned house, source: pinterest.com [01.03.2018]

I am interested in means like texture and colour. In my work ‘Pressure’, the texture is completely coarse and contrasted with a glass, smooth counter, whereas in ‘Void’ the texture was contrasted with smooth, glossy gold.

On its own, creations are matt, and do not reflect light. An exception to this is ‘Coil’ that is covered with varnish, the table with glass, and its gold interior. The dominant colours in my works are browns, reds, and ochres that are characteristic for rust; sometimes there are also some blues.

Conclusion

I am of an opinion that rust can be used in many different projects, and combined with other raw materials like concrete or rough wood.

The uniqueness of rust as a substance is about its universality, monumentalism, and most of all modernity.

Art in principle always aims to discover new means of expression. While I was searching for new means to express myself, I discovered that rust has both colourific and structural properties. I also came to the conclusion that rust-coloured parget substance combined with acrylic substance is suitable to form, stain, and harden fabrics, giving them unusual shape and colour. Rust is an extraordinary medium, which can be freely used in painting, sculpture, and interior design.

The issue I decided to explore is the result of my interest in design and unusual materials that are used in interior design. I thought a lot about a way in which I could use a hardened fabric covered with rust so that it would be both surprising and unusual, and to what extent such fabric could be formed and distorted. How to make it into a utilitarian object – table. The physical and aesthetical change of properties of a fabric was a great challenge.

The process of corrosion is long-standing and highly spontaneous. Rust and its hardening required a lot of work and patience on my part, since the final result was not obvious right away; time and numerous trials were necessary. I managed to stop the process and take control of it. Due to the gained skills, and products that I used, the created objects do not smudge or undergo further corrosion and decaying.

Unconventional and experimental methods that I used show that new decorative techniques (like rusted pargets) can be applied not only on walls but also to create objects that would be utilitarian.

Table of illustrations

Il. 1. <i>The Partheton, Moires, so Leto, Artemis and Aphrodite</i> , the wet-drapery technique, source: encyklopedia.pwn.pl [21.04.2018]	5
Il. 2. Autor nieznany, " <i>Piękna Madonna z Kruźlowej</i> ", source: culture.pl/pl/dzielo/madonna-z-kruźlowej [21.04.2018]	6
Il. 3. Antonio Corradini , <i>Popiersie zakrytej kobiety</i> , source: http://utw-art.blogspot.com [21.04.2018]	7
Il. 4. Igor Mitoraj, <i>Ecclise grande</i> , source: http://culture.pl [21.04.2018]	8
Il. 5. Magdalena Abakanowicz, <i>Niepoznani</i> , source: http://culture.pl [21.04.2018]	9
Il. 6. Marta Bakowski, „Ray lamp”, woven lamp, source: www.dezeen.com [25.05.2018]	12
Il. 7. Oskar Zięta, <i>Krzeseł Chippensteel 0.5</i> , source; http://design-spichlerz.pl [21.04.2018]	13
Il. 8. Rust in the interior, a type of loft interior, New York, source: pinterest.com [21.04.2018]	15
Il. 9. Rusted Lobby in' Lofty u Scheiblera' Łódź, source: private.	16
Il. 10. Table with an application of a rusted metal, source: pinterest.com [01.03.2018]	20
Il. 11. NeSpoon street art, source: www.theyellowsparrow.com [01.03.2018]	23
Il. 12. St Mark's Basilica, Venice, source: www.venise1.com [01.05.2018]	24
Il. 13. The chains from the Golden Gate bridge near San Francisco, source: pinterest.com [12.03.2018]	25
Il. 14. Paleolithic colourants, source: www.ancientcraft.co.uk [04.05.2018]	26
Il. 15. The process of corrosion of Cor-Ten, source: http://misfitsarchitecture.com [10.12.2014]	27
Il. 16. Europejskie Centrum Solidarności, Gdańsk, source: pinterest.com [11.05.2018]	29
Il. 17. Rust used in the interior, source: pinterest.com [01.03.2018]	31
Il. 18. Jose Manuel Castro Lopez, source: www.thisiscolossal.com [01.03.2018]	33
Il. 19. Cal Lane, <i>Car-Bombing</i> , source: http://callane.com [01.03.2018]	34
Il.20. Rust printing trials, source: private	46
Il. 21. Oxidecor E colour chart, source: ecorson.com [01.03.2018]	48

II.22. The proces of creating object <i>Pressure</i> , source: private	51
II. 23. The proces of creating object <i>Air</i> , source: private	52
II. 24. The proces of creating object <i>Coil</i> , sourceo: private	53
II. 25. The proces of creating object <i>Trace</i> , source: private	54
II. 26. The proces of creating object <i>Void</i> , source: private.....	55
II. 27. The process of creating object <i>Inhale</i> , source: private	56
II. 28. The process of creating object <i>Exhale</i> , source: private	57
II. 29. Object <i>Pressure</i> , hardened fabric covered with, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography.....	59
II. 30. Object <i>Pressure</i> , fragment, source: Małgorzata Terka photography.....	60
II. 31. Object <i>Air</i> , hardened lace covered with rust, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography.....	61
II. 32. Object <i>Air</i> , an illuminated arrangement , source: Małgorzata Terka photography	62
II. 33. Object <i>Air</i> , fragments, source: Małgorzata Terka photography	63
II. 34. Object <i>Coil</i> , hardened fabric covered with rust, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography.....	64
II. 35. Object <i>Coil</i> , fragment, source: Małgorzata Terka photography	65
II. 36. Object <i>Trace</i> hardened fabric covered with rust, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography.....	66
II. 37. Object <i>Trace</i> , hardened fabric covered with rust, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography.....	67
II. 38. Object <i>Trace</i> , fragment, source: Małgorzata Terka photography.....	68
II. 39. Obiect <i>Void</i> , hardened fabric covered with rust and gold, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography	69
II. 40. Object <i>Void</i> , hardened fabric covered with rust and gold, 55x55x45 cm, source: Małgorzata Terka photography	70
II. 41. Object <i>Void</i> , fragments, source: Małgorzata Terka photography	71
II. 42. Object <i>Inhale</i> , hardened fabric covered with rust, 160x120 cm, source: Małgorzata Terka photography.....	72

II. 43. Object <i>Inhale</i> , fragments, source: Małgorzata Terka photography	73
II. 44. Object <i>Exhale</i> , hardened fabric covered with rust, 160x120 cm, source: Małgorzata Terka photography.....	74
II. 45. Object <i>Exhale</i> , fragment, source: Małgorzata Terka photography	74
II. 46. Objects presented in loft's interior, own arrangement, source: fotografia Małgorzata Terka	75
II. 47. Objects presented in loft's interior, own arrangement, source: fotografia Małgorzata Terka	76
II. 48. Objects presented in loft's interior, own arrangement, source: fotografia Małgorzata Terka	77
II. 49. Objects presented in loft's interior, own arrangement, source: fotografia Małgorzata Terka	78
II. 50. Objects presented in loft's interior, own arrangement, source: fotografia Małgorzata Terka	79
II. 51. Flowerpots made of fabrics covered with rust, 10x10x20cm, source: Małgorzata Terka photography.....	80
II. 52. The interior of an abandoned house, source: pinterest.com [01.03.2018].....	82

Reference list

Books and articles

1. R. Arnheim, *Sztuka i percepcja wzrokowa*, Warszawa, 1978
2. G. Bandmann, *Przemiany w ocenie twórcy w okresie XIX w.*, w: *Pojęcie, problemy metody współczesnej nauki o sztuce*, Warszawa, 1976
3. N. Board, *The Complete Technology Book on Textile Spinning, Weaving, Finishing and Printing*, Deli, 2002
4. A. Bruckner, *Słownik etymologiczny języka polskiego*
5. M. Byars, *The best tables, chairs and lights*
6. L. Corbusier, *Ausbrück auf eine Architektur*, Frankfurt, 1964
7. R. Chang, *Chemistry with Online ChemSkill Builder, Eighth Edition*. McGraw-Hill Science/Engineering/Math
8. U. Eco *Brzydota jest piękna*, <http://kultura.dziennik.pl> an interview with Umberto Eco [01.01.2018]
9. Z. Engelman, *Pozłotnictwo*, Zielona Góra, 2005
10. M. Fisch, *Textile Techniques in Metal: For Jewelers, Textile Artists & Sculptors*, Nowy Jork, 2003
11. H. Gräfen, H. Horn, E. M. Schlecker, H. Schindler, H. *Corrosion*, *Ullmann's Encyclopedia of Industrial Chemistry.*, Bayer AG, Leverkusen, 2000.
12. J. Hill, *Urban rust*, <http://archidose.blogspot.com/2009/10/ae18-urban-rust.html> [13.02.2018]
13. Z. Herbert, *Tkanina*, <https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasika/41996-zbigniew-herbert-tkanina.html> [20.04.2018]
14. A.M. Kobos, *Najdłuższy artystyczny okres ludzkości*, http://www.zwojescrolls.com/zwoje27/text02_1p.htm [14.02.2018]
15. W. Kopaliński, *Słownik symboli*, Warszawa, 1990
16. J. Kosuth, *Art after Philosophy*, <http://www.ubu.com> [02.06.2017]
17. I. Kozina, *Polski design*, 2015
18. W. Niebrzydowski, *Rola i znaczenie materiału w architekturze brutalistycznej* „ARCHITECTURAE et ARTIBUS”, 2011 nr 1

19. P. Picasso: A Retrospective- The Museum of Modern Art, New York
20. E. Piskorz-Branekova, *Polskie hafty i koronki*
21. M.A. Potocka, *Rzeźba. Dzieje teoretyczne*, Kraków 2002, Baran i Suszyński
22. H. Read, *Dezintegracja formy w sztuce współczesnej*, <http://minos-minalomfalos.blogspot.com/2011/11/dezintegracja-formy-w-sztuce.html> [01.01.2018]
23. W. Sapalski, *O rzeźbie pięknej madonny z Kruźlowej*, Warszawa, 1987
24. M. Shoester, *Textiles the art of mankind*
25. E. Shumacher, *Blatter+bilder*, Wiedeń, 1959, s.34
26. K. Sienkiewicz, *Co masz w środku* w Vogue Polska, marzec 2018
27. D. Szymczak, *Korten w architekturze. Kontrolowana korozja nowoczesnych brył*, http://archirama.muratorplus.pl/architektura/korten-w-architekturze-kontrolowana-korozja-nowoczesnych-bryl,67_2041.html?&page=1 [01.12.2017]
28. Z. Sztetyło, *Sztuka grecka*, w: *Sztuka świata*, Warszawa, 2002, t. 2
29. J. Tuwim, *Stół*, <http://wiersze.bfcior.pl/julian-tuwim> [20.04.2018]
30. G. Wranglen, *Podstawy korozji i ochrony metali*, Warszawa, 1985

Webpages

1. <http://www.powertex.com.pl/> [21.03.2018]
2. http://ecorson.com/pl/product/7/oxidecor_e_efekt_rdzy.html [21.03.2018]
3. Rollrost, <http://www.ambientestones.ch/?id=rollrostrollbeton#tab=tab1> [02.09.2017]
4. <http://callane.com> [02.06.2017]
5. Author unknown, *Stal kortenowska*, corten.bawi.pl [06.12.2017]
6. <http://niezlasztuka.net/portfolio/nespoon/> [21.03.2018]
7. Contemporary Art as Modern Luxury Furniture, <https://www.thepinnaclelist.com> [02.06.2017]
8. Author unknown, *What is rust?* <http://www.wisegeek.org/what-is-rust.htm> [12.03.2018]
9. Author unknown, *How does rust form?*, http://www.corrosionist.com/how_does_rust_form.htm [12.01.2018]
10. Author unknown, *Tlenki i wodorotlenki* http://goniek.underground.walbrzych.pl/?page_id=280 [14.02.2018]
11. Unicorn Media, *Corten - stal w kolorze rdzy podbija świat*, <http://otodom.pl/wiadomosci/architektura-i-ogrod/corten-stal-w-kolorze-rdzy-podbija-swiat-id1690.html> [01.01.2018]
12. "TEXTURA. A Polish touch" <http://culture.pl/pl/wydarzenie/textura-a-polish-touch-wystawa-polskiego-designu-w-londynie> [02.06.2017]
13. *Loft Design Ideas In Industrial Style*, <http://www.architectureartdesigns.com> [02.06.2017]
14. *7 Ways To Add Cool Industrial Style To Your Home*, <https://www.forbes.com/sites/houzz/2013/09/10/7-ways-to-add-cool-industrial-style-to-your-home/2/#2008682b214d> [02.09.2017]
15. Unicorn Media, *Stal w kolorze rdzy podbija świat*, <http://otodom.pl/wiadomosci/architektura-i-ogrod/corten-stal-w-kolorze-rdzy-podbija-swiat-id1690.html> [07.09.2017]
16. *17 sposobów na stolik LACK*, <http://ladnydom.pl/wnetrza/1,124115,19529911> [21.03.2018]
17. <http://www.conchitahome.pl/2014/12/metamorfozy-ikea-stolik-lack.html> [21.03.2018]
18. Autor nieznan, *Magdalena Abakanowicz-życie i twórczość*, <http://culture.pl/pl/tworca/magdalena-abakanowicz> [21.03.2018]